

GRØNLAND

- *Et studie af en grønlandsk identitet, den koloniale relation samt kultur- og sprog mødet mellem dansk og grønlandsk*

Roskilde Universitet F2018
Kultur- og Sprog m ødestudier
Vejleder: Astrid Andersen
Antal anslag: 191384
S1825033-01

Laura Bro, 59824
Julie Camille Bang, 59841
Line Nanna Fromberg, 59810
Sofia Matilde Rotovnik, 60082
Emma Arne-Skidmore, 58349
Stephanie B. Masková Pedersen, 60151

Abstract

This paper examines the cultural and lingual encounter between Greenland and Denmark, with a particular focus on the postcolonial structures still present in today's Greenland. We will explore the aftermath of Denmark's colonial presence and how the Greenlandic identity is closely connected to languages. The analysis will be based on post-colonial theory, decolonization, group- and categorisation theory as well as a poststructuralistic approach to subject analysis. In addition to this, the analysis will revolve around eight qualitative interviews conducted in Sisimiut, and the informants' answers and lifeworld will form the base of the project. Furthermore, we will discuss the possibility of English becoming the secondary language in Greenland opposed to Danish, the concept of greenlandization as well as the prospects of a complete decolonization of Greenland.

Abstract	1
Problemfelt	5
Historisk indblik i grønlandsk sprog og kultur	7
Traditionel kultur og identitet	7
Grønlandisering	9
Sprog	11
Teori	14
Subjektiveringsanalyse	14
Poststrukturalistisk tilgang	15
Inkluderende og ekskluderende diskursive processer	16
Storylines	17
Jenkins	18
Individets identitet	19
Kollektive identiteter	20
Post-koloniale strukturer	22
Metode	27
Introduktion til metode	27
Metodiske overvejelser om interview	28
Kvalitativt interview	29
Semistruktureret interview	31
Ethiske overvejelser	32
Transskription	34
Reliabilitet og validitet	35
Metodiske overvejelser om feltarbejdet	35
Feltnoter	37
Analyse	38
Kultursammenstød og fordomme	38
Det danske sprog rangerer højere end det grønlandske	38
En storyline om Nuuk	44
Frustration over danskhedens dominans	46
Forhandling af en grønlandsk identitet	50
Danske fordomme	52
Delkonklusion	54
Grønlandiserings betydning for en grønlandsk identitet	55
Kollektivism	55
Grønlandsk	56
Naturen	58
Forholdet mellem en moderne selvforståelse og grønlandisering	60

Mad	62
Generel grønlandisering	63
Stolt grønlænder	63
Delkonklusion	65
Post-koloniale strukturer	65
Grønlands syn på Danmark som kolonimagt	65
Mor/barn-relationen	67
Delkonklusion	70
Vores position som danskere	71
Diskussion	74
Konklusion	86
Litteraturliste	87

PROJEKTDESIGN

PROBLEMFELT

PROBLEMFÖRMULERING

FÖRSKNINGSFELT

Historisk indblik i grønlandsk sprog og kultur

TEORI

SUBJEKTIVERINGSANALYSE

GRUPPE- OG KATEGORISERINGSTEORI

POST-KOLONIALE STRUKTURER

METODE

FELTARBEJDE

ENKELTMANDSINTERVIEW

ANALYSE

KULTURSAMMENSTÖD OG FÖRDOMME

GRÖNLANDISERINGS BETYDNING FOR EN GRÖNLANDSK IDENTITET

POST-KOLONIALE STRUKTURER

METODEKRITIK

METODISKE VALG

VÖRES POSITION SOM DANSKERE

DISKUSION

ENGELSK SOM ANDETSPROG

SPROG, KULTUR, IDENTITET

GRÖNLANDISERING

AFKOLONISERING

KONKLUSION

Problemfelt

Kultur- og sprogødet mellem grønlandsk og dansk er af central betydning for en grønlandsk identitet og det grønlandske samfund. Grønland var en dansk koloni fra 1721 til 1953, og koloniseringen medførte blandt andet en dansksproget administration samt flere ændringer i sprogpolitikken, hvor dansk eksempelvis blev undervisningssproget ved grønlandske uddannelsesinstitutioner (Rud, 2014: 554; Gad, 2004: 273-275). På trods af hjemmestyrets indførelse i 1979 og det nuværende selvstyre, som blev indført i Grønland i 2009, er dansk stadig det dominerende sprog i mange offentlige henseender. Ifølge Grønlandsk Sprognævn taler halvdelen af den grønlandske befolkning kun grønlandsk (DR, 1). Der er ligeledes en mindre del af den grønlandske befolkning, som slet ikke eller i mindre grad behersker det grønlandske sprog. Det kan være medvirkende til at skabe splittelse i den grønlandske befolkning, da det er svært at begå sig i et samfund, hvor ikke alle kan tale sammen. Kommunikationsvanskelighederne kommer særligt til syne på arbejdspladser, i skolerne og i andre sociale sammenhænge, hvor det er forskelligt hvilket sprog, der er det dominerende (DR, 1).

UNESCO offentliggjorde i 2010 et digitalt atlas over truede sprog, som viser, at vestgrønlandsk er sårbart, imens øst- og nordgrønlandsk er i overhængende fare for at uddø (UNESCO, 1). Lektor i lingvistik, Peter Bakker, påpeger muligheden for en problematik i forlængelse af denne udvikling:

“Et sprog dør, når sprogbrugerne ser større sociale fordele ved ikke at tale det, end ved at huske på den kultur, de er vokset op i. Bliver sproget en barriere for at gøre karriere, få taletid hos myndighederne eller en uddannelse, så holder man desværre ofte op med at bruge det”

(Videnskab).

Han påpeger desuden, at man mister en del af sin identitet, hvis man mister sit sprog, hvilket kan føre til en række sociale problemer (Videnskab). Det er et interessant perspektiv i henhold til Grønlands sproglige debat, da problematikkerne ikke udelukkende handler om at

vælge mellem det danske og grønlandske sprog i det offentlige rum. Debatten handler også om udfordringerne ved de kulturelle identitetsproblematikker, der opstår, hvis et sprog uddør. Spørgsmålet er dermed, om det grønlandske sprog bør reddes, om en naturlig sproglig udvikling skal imødekommes, eller om begge dele kan forenes?

Det grønlandske sprogs skrøbelighed og det danske sprogs dominerende position bliver tydeliggjort på flere områder. Et eksempel herpå er Sebastian Lyberth Nielsen, en ung grønlandsk mand, der i forbindelse med valget i 2018 er blevet fremhævet for at dyrke den grønlandske kultur, har på samme vis truffet et valg om ikke at tale dansk. Selv udtaler han om sit valg: “Jeg har fået nok af at leve som dansker” (DR, 2) og: “Jeg kan ikke lide at skulle snakke dansk i mit eget land (...) Jeg vil bruge mit eget sprog (...)” (DR, 2). Til forskel fra Sebastian, der tog valget som en del af sin livsstil, insisterede Julie Edel Hardenberg i et kunstnerisk projekt i 2008 udelukkende på at tale grønlandsk i seks måneder (Information, 1). I løbet af sit eksperimentet oplevede Hardenberg flere gange ubehagelige konfrontationer og situationer, der opstod på baggrund af hendes valg om kun at tale grønlandsk (Information, 1).

Det danske sprog bliver også en påmindelse til den grønlandske befolkning om den koloniale forhistorie med Danmark, og sproget er derfor både en vigtig del af kulturmødet mellem de to nationer og det interne møde mellem grønlandsktalende grønlændere og dansktalende grønlændere. Udover det sproglige element er vi også interesserede i, hvordan de kulturelle koder, der tillægges det danske, har betydning for det grønlandske samfund og grønlænderes identitet. Vi mener dog i særdeleshed, at sproget er afgørende for identiteten, da det er et middel til at skabe og kommunikere sin selvforståelse. Det kan derfor diskuteres, hvilken betydning det har for identiteten, hvis man ikke er i stand til at kommunikere sit nationale tilhørsforhold? Hvilke konsekvenser har det, når en stor del af befolkningen tilsidesættes på baggrund af det oprindelige modersmål, og er det danske islæt noget, der bør og kan udryddes eller accepteres?

Ovenstående har ført os til følgende problemformulering:

Vi vil undersøge kulturmødet mellem Grønland og Danmark med henblik på at belyse, hvilken betydning sprogmødet og den koloniale relation har for det grønlandske samfund og i særdeleshed for en grønlandsk identitet.

Historisk indblik i grønlandsk sprog og kultur

Vi vil i følgende afsnit give et indblik i Grønlands historie med fokus på grønlandsk kultur, herunder identitet, sprog og begrebet grønlandisering. Vi vil skitsere de elementer, vi gennem vores feltarbejde og forskning vurderer har betydning for det grønlandske samfund for senere at anvende dem i analysen. Sproget er et af de centrale omdrejningspunkter i den grønlandske kultur, og vi vil derfor både belyse det grønlandske og det danske sprogs historie og nuværende rolle i Grønland.

Traditionel kultur og identitet

Grønlands nationale identitet har i mange år været præget af en kollektivistisk kultur. Mennesker, der er en del af et kollektivistisk samfund, opfatter sig selv som en del af en gruppe, og gruppen kan her blandt andet være familie, nation og race. I det kollektivistiske samfund er medlemmerne underlagt de normer, værdier og traditioner, som er herskende i gruppen (Triandis, 2001: 909). Da Erik den Røde for omtrent 1000 år siden navngav Grønland, levede inuit i et kollektivistisk samfund, hvor kollektivets mål blev prioriteret forud for individets interesser (Augustesen og Hansen, 2011: 9). Under koloniseringen forsøgte danskerne at fastholde inuit i deres traditionelle og kollektivistiske samfund, da de frygtede, at inuit ville opgive deres fangerkultur, hvis de fik for mange europæiske goder. Det var især grønlændernes evner inden for fangst, danskerne var interesserede i at fastholde, hvilket blev gjort under dække af at beskytte den grønlandske kultur og de grønlandske traditioner (Rud, 2014: 555-556).

Inuit var et folkefærd, der i fællesskab flyttede rundt til de steder på øen, hvor fangsten kunne sikres. Europæernes tilstedeværelse på øen påvirkede dog inuit, idet de begyndte at bytte sig til våben hos europæerne. Hvor de tidligere var flyttet fra sted til sted med fangsten som mål, opgav flere inuit nu deres traditionelle levevis og bosatte sig ved handelsstationerne. Det medvirkede til, at den kollektivistiske tankegang gradvist blev opløst, og hvor inuit før havde jaget for fællesskabet, begyndte de nu også at jage for at kunne handle med danskerne. Fangsten blev nu tillagt ny værdi, idet den gjorde det muligt for den enkelte at skabe profit. Det medførte en mere individualistisk tankegang og større konkurrence fangerne imellem (Augustesen og Hansen, 2011: 11-15). Det kollektivistiske samfund, der førhen havde kendetegnet inuitkulturen, ændrede sig således til at blive et mere individualistisk samfund som følge af danskernes tilstedeværelse. Danskerne kunne med handlen bidrage til større velstand, og det var yderst attraktivt for befolkningen i Grønland (Augustesen og Hansen, 2011: 11-15).

Under Anden Verdenskrig blev Grønland mindet om den kollektivistiske tankegang, fordi den grønlandske befolkning stod alene under Danmarks besættelse. Der var stor bekymring for, hvordan de skulle klare sig uden Danmarks indblanding (Olsen, 2005: 19). Under løftet om at Grønland og Danmarks relation skulle genetableres efter krigen, tog USA ansvaret for Grønland grundet landets geopolitiske position. Grønland blev selv ansvarlig for store dele af økonomien og handlen i landet, og der skete en enorm fremgang i det grønlandske erhvervsliv under krigen, hvilket forstærkede en følelse af, at grønlænderne i fællesskab kunne opnå resultater uden dansk indblanding (Olsen, 2005: 19). Der skete yderligere en række strukturændringer i landet, da Nord- og Sydgrønlands Landsråd begyndte et samarbejde, og de mærkede for alvor, hvor store resultater de i fællesskab kunne opnå. Fællesskabets sammenhold og en betragtelig opblomstring i økonomien i denne periode medførte, at kollektivismens tankegang skabte genklang i befolkningen (Olsen, 2005: 19). Efter krigen havde grønlænderne derfor fået mere blod på tanden i forhold til selvbestemmelse, og mange ønskede således, at landet skulle varetage egne beslutninger og prioritere Grønlands interesser. Størstedelen kunne derfor ikke acceptere at vende tilbage til Danmark på samme præmisser som før. De resultater Grønland havde opnået under krigen, var deres egen gevinst, og der opstod dermed et stort ønske om selvbestemmelse (Olsen, 2005: 22-24).

Levestandarden i Grønland var i løbet af 1950'erne forbedret i en sådan grad, at befolkningstallet steg markant. Det betød blandt andet, at flere børn skulle i skole, og det var en af grundene til, at man var nødt til at hente arbejdskraft fra Danmark (Olsen, 2005: 60). De danske tilflyttere rejste dertil uden deres familier, men blot for at arbejde og blev derfor sjældent permanent i Grønland. Det medførte, at der blandt lokalbefolkningen herskede en opfattelse af, at danskerne hverken havde tid eller lyst til at socialisere med dem, da det sociale aspekt var noget, der blev lagt stor vægt på i Grønland (Olsen, 2005: 60). Dette udgangspunkt var medskabende til en opdeling af befolkningen i grupperinger, hvor grønlænderne således fastholdt deres interne fællesskab, mens danskerne havde travlt med at arbejde og ikke viste særlig interesse for at blive en del af grønlændernes sociale fællesskab. Danskernes manglende interesse i det sociale liv i Grønland medførte ligeledes en fjendtlighed fra grønlandsk side (Olsen, 2005: 69).

Den kollektivistiske tankegang kan stadig spores i Grønland i dag, hvor man blandt andet værner om traditioner som kaffemik. Traditioner som denne er stadig med til at definere grønlandsk kultur på trods af, at den danske individualistiske tankegang har smittet af på det grønlandske samfund.

Grønlandisering

Grønlandisering betegner et øget fokus på at vende tilbage til traditionelle grønlandske værdier og styrke brugen af det grønlandske sprog og er opstået som modstykke til danskernes magtposition (Andersen, 2008: 23). Udover en sprog- og identitetskamp dækker grønlandisering også over en politisk kamp i Grønland, hvor der blandt andet kæmpes for flere ansættelser af grønlændere (Andersen, 2008: 23).

En anden form for grønlandisering kan findes i den udforskning, der blev foretaget i Grønland af diverse ekspeditører i det 19. og 20. århundrede, idet de netop havde fokus på det førkoloniale. Ekspeditørerne undersøgte adskillige områder i Grønland, som var blevet påvirket af koloniseringen i forskellig grad, herunder var Nuuk et af de områder, der var blevet påvirket i høj grad. Når ekspeditørerne sammenlignede områderne, blev det tydeligt, at

de områder, der var blevet mindst påvirket af koloniseringen, klarede sig bedst, imens fattigdom fyldte i områder som Nuuk. Det resultat gjorde, at der blandt ekspeditionsdeltagerne opstod en tanke om, at europæiseringen var ødelæggende for grønlændere, og det skabte samtidig en romantisering af de grønlændere, der ikke levede i de mest koloniserede områder (Rud, 2014: 565). En af ekspeditøerne mente herudover, at den eneste måde at frigøre grønlændere fra den ødelæggende vestlige indflydelse var at trække handlen tilbage for at lade dem leve som på østkysten. Østkysten havde nemlig ikke været særligt påvirket af koloniseringen: ”If they were to be cured of their improvidence there is no alternative but to withdraw the trade, and let them live like the heathens on the east coast of the country” (Holm and Garde 1887: 108 i Rud, 2014: 565). Ekspeditøren mente således, at man i det grønlandske samfund burde vende sig mod en førkolonial levevis, og hans forslag kan dermed læses som et eksempel på grønlandisering.

Et fokus på grønlandisering viste sig også under Anden Verdenskrig, hvor Aygo Lyngé stiftede foreningen ”Nunatta Qutornai” (på dansk: Fædrelandets Børn). Foreningen havde til formål at gøre grønlænderne bevidste om deres herkomst og vilkår og dermed cementere deres grønlandske identitet frem for den danske koloniale identitet (Olsen, 2005: 20). Det er altså et eksempel på en grønlandisering, hvor der både hersker et politisk fokus på grønlændernes vilkår og et identitetspolitisk fokus på grønlændernes herkomst.

Der findes ligeledes mange eksempler på grønlandisering i dag. Eksempelvis får flere unge og ældre lavet traditionelle inuit-tatoveringer på samme vis som deres forfædre. Flere er også begyndt at interessere sig for traditionel trommedans og -sang, som i sin tid blev forbudt af missionærerne (DR, 2). Der hersker således også et blik mod det førkoloniale i dag, som bruges til at genfinde og tilbageerobre en grønlandsk identitet.

Det store fokus på en tilbageerobring af en grønlandsk identitet har også bredt sig til populærkulturen, hvor det blandt andet spiller en rolle i moderne, grønlandsk musik. Eksempelvis italesætter og kritiserer den unge grønlandske rapper Tarrak forholdet mellem Danmark og Grønland gennem musikken. Han mener, at både danskerne og grønlænderne skal råbes op, idet der i begge grupper hersker en skadelig opfattelse af de andre (DR, 3). På grønlandsk kritiserer han blandt andet uddannelsessystemet for at prioritere dansktalende

over grønlandsktalende. Følgende er en engelsk oversættelse: “If you can’t speak Danish/The educational system will not take you in/And if they can’t speak kalaallisut/They’ll flow right in” (Youtube). Dette er et nutidigt og tydeligt eksempel på, hvordan grønlandisering i dag bruges som en del af en politisk kamp, hvor ønsket er at ændre på de overordnede samfundsstrukturer og prioritere en grønlandsk identitet og kultur.

Ulrik Pram Gad mener, at begrebet grønlandisering er paradoksalt. Han skriver, at en del af en grønlandsk identitet er en moderne selvforståelse, og at det derfor står i modsætning til en forbilledlig oprindelighed (Gad, 2004: 276). Det er en forestilling, som vi vil behandle yderligere i analysen, da flere af vores informanter netop italesætter forholdet mellem en moderne selvforståelse og et blik mod noget førkolonialt.

Grønlandisering kommer således til udtryk på mange måder og har længe været en del af det grønlandske samfund. I de opstillede eksempler er fællesnævneren et ønske om at styrke en grønlandsk identitet og ændre på nogle strukturer i samfundet. Sproget er en vigtig del af identiteten, og kampen for det grønlandske sprog bliver derfor også en del af grønlandiseringen.

Sprog

Grønlandsk tilhører inuit-aleut-sprogstammen, som henviser til de sprog, der tales i hele det arktiske område. På grønlandsk sætter man flere ord sammen til ét langt ord, og det gør grønlandsk til et polysyntetisk sprog. Det står således i stor kontrast til det danske, hvor en gruppe af ord danner en sætning (Europas Lande). Omkring 1850 etablerede den grønlandske sprogforsker, Samuel Kleinschmidt, en grønlandsk grammatik, så grønlænderne fik mulighed for at udtrykke sig på skrift. Dermed bar sproget ikke længere kun præg af at være en mundtlig udtryksform (Augustesen og Hansen, 2011: 18).

På papiret har kalaallisut været grønlændernes nationalsprog siden selvstyrets indførelse i 2009, men det danske sprog er stadig en integreret del af det grønlandske samfund, hvilket skaber en sprogkonflikt (Gad, 2009: 145-147). Sproget splitter det grønlandske samfund, da

koloniseringen har gjort, at sproget ikke længere er fælles, og den grønlandske kollektivismen bliver dermed udfordret (Gad, 2009: 145-147).

Danmark og Grønland er præget af forskellige former for kommunikation. Danmark har i lang tid fulgt med den vestlige verdens udvikling, hvorunder en europæisk skriftlig forvaltningstradition er et karakteristikum. Det står i modsætning til den mere mundtlige tradition i det grønlandske sprog, som er med til at danne fællesskaber og fastholde det sociale aspekt i kommunikationen (Binderkrantz, 2008: 160-161).

I dag tillægges sprog generelt stor betydning både i Grønland og på verdensplan, men sådan har det ikke altid været. Det var først med udbredelsen af den demokratiske ideologi i Europa, at det nationale sprog blev af stor vigtighed for at engagere befolkningen i landets overordnede interesser og dermed skabe et fællesskab med udgangspunkt i sproget. Sprog er herefter blevet et både afgørende og storpolitisk emne (Weekendavisen). Meget politik og meningsdannelse foregår fortsat på dansk i Grønland. Naimah Hussain, ph.d.-studerende på Roskilde Universitet, har særligt fokus på Grønland, og hun mener, at netop dette er en del af forklaringen på sprogdebatten: "(...) for en stor gruppe enkeltsprogede grønlændere føler, at de har mistet forbindelsen til systemet, når de ikke kan betjenes af læge eller myndigheder på deres modersmål" (Hussain, 2013). For landets enkeltsprogede grønlændere, grønlandsktalende såvel som dansktalende, kan sproget således skabe daglige forhindringer, hvor de sproglige kompetencer ikke rækker (Hussain, 2013).

En af de store problematikker i magtrelationen mellem grønlændere og danskere i Grønland er, at det stadig kniber med at finde veluddannet og kvalificeret grønlandsk arbejdskraft. Heraf er det stadig danskere, der sidder på størstedelen af de ledende poster og således også det danske sprog, der dominerer (Andersen, 2008: 22, 26). En del af grunden til mangel på veluddannet grønlandsk arbejdskraft er, at der er mange enkeltsprogede, grønlandsktalende grønlændere, der ikke er stillet lige så godt som dansktalende eller dobbeltsprogede. Det skyldes, at det danske sprog åbner op for flere muligheder inden for uddannelsessystemet end det grønlandske. Udover den formelle magt sidder danskerne tungt på den økonomiske magt, idet de fleste virksomheder er offentligt ejede og har danskere på de vigtigste poster (Andersen, 2008: 22, 26). Ifølge Gad er forholdet mellem danskere og grønlændere netop blevet en væsentlig del af den grønlandske identitetsdiskurs, og skellet har udviklet sig fra et

fokus på udseende til et markant fokus på beherskelsen af det grønlandske sprog (Gad, 2004: 271).

Kampen om sproget i Grønland indeholder mange problemstillinger og er meget følelsesladet. Udover de praktiske problematikker omhandlende arbejdsmarkedet, uddannelserne og det administrative, er det danske sprog et levn fra kolonitiden, og heraf rammer det et særdeles ømt punkt (Hussain, 2013). Sprogdebatten er et vigtigt led i den større kamp om nationalidentitet og samfundsøkonomisk magt, og det handler derfor om meget mere end, hvad der tales inden for hjemmets fire vægge (Andersen, 2008: 26).

Sprogmødet mellem det danske og grønlandske har, som tidligere nævnt, ført til et øget fokus på at fremme det grønlandske og er derfor en del af en grønlandisering. Under valgkampen i 2002 blussede sprogdebatten op, da frontfiguren for partiet Siumut, den enkeltsprogede, grønlandsktalende Hans Enoksen, foreslog, at Landstingets talerstol udelukkende skulle være forbeholdt det grønlandske sprog (Gad, 2004: 273-275). En del bakkede op om Enoksens forslag med udgangspunkt i tanken om, at det etno-nationale fællesskab bør have ret til at forme Grønlands fremtid. Det var dog ikke alle, der var begejstrede for forslaget, idet det ikke blot blev opfattet som en udelukkelse af det danske sprog fra Landstinget, men også som en markant udelukkelse af den demokratiske debat og dermed et brud på velfærdssamfundet (Gad, 2004: 273-275). Debatten om sproget er også en del af debatten om løsrivelsen fra Danmark, som har fyldt meget op til det grønlandske valg, der blev afholdt den 24. april i år.

Tidligere nævnte kunstner, Julie Edel Hardenberg, har med sit kunstneriske projekt også været fremtrædende i sprogdebatten. Pointen med projektet, hvor hun valgte udelukkende at tale grønlandsk, var at sætte fokus på, at grønlandsk stadig har status som et andenrangssprog i Grønland:

”I virkeligheden er det jo det samme, som dansksprogede grønlændere gør hver dag, når de taler dansk, men vi er bare vant til, at dansk er førsterangssproget, og det er de grønlandsktalende, der må tilpasse sig. Det var den sproglige rangorden, jeg gerne ville undersøge”

(Information, 1).

Hardenbergs projekt kan ses som et udtryk for en grønlandisering, hvor hun ønskede at sætte fokus på en hierarkisk opdeling af sprogene. En sproglig grønlandisering viser sig på samme måde ved, at det grønlandske tøjmærke Inuit Quality Clothing har lavet t-shirts med tekster som "I speak greenlandic. What's your superpower?" (DR, 1).

Gads bidrag til sprogdebatten er, at man bør skifte dansk ud med engelsk som andetsprog i Grønland: "(...) the paper suggests a gradual shift to English as second language as a first step towards a *post-post-colonial* Greenlandic identity" (Gad, 2009: 137). Diskussionen om større inddragelse af det engelske sprog er fyldt med forskellige holdninger. Nogle ser det som vejen mod modernisering, andre ser det som en trussel mod det grønlandske sprog og kultur, mens andre igen ser det som vejen mod modernisering, dog uden truslen fra det danske og Danmark (Gad, 2009: 150).

Teori

I det følgende afsnit vil vi præsentere vores teoretiske udgangspunkt. Vi vil først præsentere subjektiveringsanalyse for senere at kunne belyse informanternes forhandling af egne og andres subjektpositioner. Herudover vil vi introducere gruppe- og kategoriseringsteori, da den kan bidrage til en forståelse af, hvordan grupper og kategorier konstitueres i samfundet, og hvordan de påvirker individet. Vi vil yderligere belyse de post-koloniale strukturer, der stadig påvirker det grønlandske samfund i dag som levn fra den danske kolonisering og dermed også belyse de afkoloniseringsprocesser, der er en del af løsrivelsen fra Danmark.

Subjektiveringsanalyse

Vi vil analysere vores empiriske materiale med subjektiveringsanalyse. Vi vil tage udgangspunkt i, professor ved DPU på Aarhus Universitet, Dorte Marie Søndergaards forståelse af subjektiveringsprocesser, som hun beskriver i *Poststructural approaches to empirical analysis*. Vi indtager en poststrukturalistisk tilgang og trækker således på

forståelsen af subjektet, som den er beskrevet af Søndergaard i førnævnte tekst, og yderligere af Dag Heede, ph.d. i litteraturvidenskab fra Københavns Universitet, i bogen *Det tomme menneske* som er et introduktionsværk til filosofen Michel Foucault.

Poststrukturalistisk tilgang

“Poststructuralist discourse extends the possibility for empirical researchers to focus on the constitution of social practices and cultural patterns and on the processes of subjectivation” (Søndergaard, 2002: 188). I vores analyse ønsker vi at undersøge, hvordan informanterne forstår og forholder sig til sprog- og kulturmødet mellem Grønland og Danmark. Vi er derfor interesserede i, hvordan informanterne beskriver sociale praksisser, og hvordan de forhandler og placerer sig i forhold til subjektpositioner. Søndergaard beskriver, med reference til filosof og sociolog Judith Butler og Foucault, at subjektivering er en proces, hvor man gør sig til et subjekt og underordner sig magt (Søndergaard, 2002: 188). Magt og subjektivering er tæt forbundne, da magt ikke kun er afgørende for at forme subjektet, men også ved at betinge dets eksistens og skabe positioner, som er og ikke er ønskværdige (Heede, 2002: 39, 44). Med andre ord er individets forestilling om, at det har et ‘selv’ en magtfunktion i det moderne samfund, da individet forsøger at skabe sin identitet ved at positionere sig i forhold til andre (Heede, 2002: 29). Forestillingen om at man har et selv er altså relationel, da den beror på, at der er nogen, man adskiller sig fra (Heede, 2002: 35, 39).

Vi vil i vores analyse af interviewene være særligt opmærksomme på, hvordan informanterne konstituerer positioner, forhandler positioners værdier og hvor de placerer sig i forhold til dem. Vi har en forestilling om, at forhandlingen vil være central, da vi både er stødt på synspunkter, der på den ene side beskriver, at enkeltsprogede grønlændere er marginaliserede og på den anden side beskriver, at dansksprogede grønlændere oplever en nedværdigende behandling. Positionerne virker derfor ikke til at være fæstnet, men under stadig forhandling.

Inkluderende og ekskluderende diskursive processer

Et centralt analyseredskab, når vi ser på subjektivering med et poststrukturalistisk udgangspunkt, er en undersøgelse af diskursivt inkluderende og ekskluderende praksisser. Her vil vi i vores analyse fokusere på, hvordan kategorier konstitueres, og hvad der i konstitueringen af kategorierne inkluderes og ekskluderes (Søndergaard, 2002: 189). Gad beskriver på samme vis i sit speciale, hvordan identiteten konstitueres i kraft af en eksklusion, og at eksklusion historisk og antropologisk: "har haft karakter af et møde med en Anden" (Gad, 2005: 13-14), og at den Anden her er danskeren. Vi har en forventning om, at det også vil blive tydeligt i vores analyse, at ekskluderingen af danskeren som en Andethed er en del af konstitueringen af en grønlandsk identitet.

Vi er i vores analyse også opmærksomme på, hvilke subkategorier vores informanter knytter til hovedkategorierne, da subkategorierne er en del af forhandlingen af hovedkategorierne. Hver kategori har diskursive begrænsninger, og fokus i denne del af analysen er netop, når begrænsningerne revurderes og udfordres. Ud fra det indsamlede materiale er det næsten altid muligt at aflæse, hvilke aspekter de fleste af ens informanter ville blive enige om karakteriserer og ikke karakteriserer en bestemt kategori (Søndergaard, 2002: 190). På samme måde kan man ofte se, hvor informanterne ikke er enige, og det er i de gråzoner, at subkategorierne bliver en del af forhandlingen af hovedkategorien:

"(...) there will be gray zones where the subjects who use the concepts from their interpretive frames negotiate whether this or that aspect should be considered relevant for the delimitation of the category, and, if it is relevant, on which side of the boundaries it should then be placed"

(Søndergaard, 2002: 190).

I en analyse af ekskluderende og inkluderende diskursive processer er det altså oplagt at analysere de subkategorier, som informanterne konstituerer og knytter til subjektpositionerne. Ved at analysere subkategorierne kan man få indsigt i, hvordan de infiltrerer hinanden, og hvordan subkategorierne anvendes til at fastholde og udfordre hovedkategorierne

(Søndergaard, 2002: 190). Vi vil eksempelvis analysere subkategorien stolt grønlander, da det er en kategori, som informanterne bruger i en forhandling af hovedkategorien grønlander.

Når man skal analysere inkluderende og ekskluderende diskursive processer, er det vigtigt, at man har det rigtige materiale til rådighed for at kunne lave sin analyse. Materialet skal bestå af beskrivelser af handlinger, praksisser, refleksioner og fortolkninger eller reelle udførte praksisser, udtryk og udmeldinger. Vores analyse er baseret på feltarbejde, herunder interviews, og derfor er vores empiriske materiale fyldt med sociale praksisser og informanternes forståelse af sig selv, hinanden og diverse interaktioner. Herunder deres fortolkning af strukturer, materialer og deres egne hverdagssituationer. Vi vil fokusere på, hvordan positioner tales til eksistens, når noget tages for givet, noget virker tabubelagt, og når der opstår brud i konstitueringen – og hvordan subjekterne positionerer sig i forhold til de italesatte positioner (Søndergaard, 2002: 191). Med dette fokus kan vi belyse konstitueringsprocessen, som kræver, at vi gør os selv til individer i de hegemoniske diskurser og praksisser, som normalt anses som naturlige. Ved at gøre konstitueringsprocessen eksplicit, kan vi destabilisere det, som tages for givet og gøre plads til refleksion (Søndergaard, 2002: 191).

Storylines

Inkluderende og ekskluderende diskursive processer er tæt forbundet med storylines. Det er derfor med et fokus på sociokulturelle forhold, subjektivering og subjektpositioner, at vi vil bruge storylines som analyseredskab. Storylines refererer til et forløb af begivenheder eller sekvenser af handlinger, der konstituerer identiteter gennem inklusion og eksklusion (Søndergaard, 2002: 191). Søndergaard beskriver, at storylines er komprimerede versioner af kulturelle narrativer: ”A storyline is a condensed version of a naturalized and conventional cultural narrative, one that is often used as the explanatory framework of one’s own and others’ practices and sequences of action” (Søndergaard, 2002: 191). Storylines skabes altså i en kulturelt etableret mening og er kollektive, men de bliver samtidig konstitueret på forskellige måder i takt med, at de tages op af subjekter i deres egne narrativer. Når storylines

analyseres, ses der på mønstre, processer og linjer, der skabes i en fortælling, og hvordan positioner etableres og tilbyder mulighed for identifikation (Søndergaard, 2002: 191-192). Storylines kan både være nationale, individuelle eller en kulturel minoritets fortællinger (Søndergaard, 2002: 192). Storylines er et nærliggende analyseredskab i vores projekt, da nationale storylines om eksempelvis grønlandsk identitet eller storylines om, hvem der er den kulturelle minoritet kan være centrale i forhold til subjektiveringsprocesserne. Storylines er fortællinger, som har den samme grundfortælling, der gentages, men som tager form på forskellige måder alt efter, hvem der fortæller. Ved at rette vores fokus mod storylines, kan vi belyse, om der er fortællinger, der er så repeterede og etablerede, at de anses som naturlige og uproblematisk (Søndergaard, 2002: 192).

Storylines er som nævnt delvist kollektive, og derfor vil de også tilbyde bestemte positioner til identifikation. En storyline kan fortælles, så den muliggør, at man selv kan identificere sig med den, men det er dog ikke alle storylines, hvor identifikationen vil være mulig for enhver. Subjektpositionerne i specifikke storylines kan eksempelvis være afgrænset af køn, etnicitet eller andre kategorier, som ikke lader alle indtage positionerne naturligt, og derfor vil de tilgængelige narrativer begrænse subjektets muligheder i subjektiveringen (Søndergaard, 2002: 194). Man kan altså have et ønske om at udføre bestemte handlinger, men hvis handlingerne ikke er ønskelige og/eller mulige i forhold til subjektpositionen, kan det være svært at udføre dem. Ud fra dette perspektiv kan det analyseres, hvordan subjekter legitimerer og forhandler ukonventionelle subjektpositioner i konventionelle kontekster. Omvendt kan positioner fra storylines også overføres til et subjekt, uden subjektet ønsker det, hvis vedkommende er identificeret som tilhørende en bestemt kategori (Søndergaard, 2002: 194). I vores analyse vil vi eksempelvis undersøge, hvordan en storyline om kaffemik bruges til at forhandle en grønlandsk identitet.

Jenkins

Vi vil belyse identitetsprocesser ud fra antropolog og sociolog Richard Jenkins perspektiver på gruppe- og kategoriseringsteori som beskrevet i bogen *Social Identitet*. Med inspiration fra mikrosociologen Erving Goffman beskriver Jenkins de forskellige begrebs betydning for

individets identitet og selvopfattelse, idet identiteten konstant produceres og reproduceres, når man indgår i grupper og kategoriseringer.

Individets identitet

Menneskers identitet påvirkes både af udefrakommende indtryk og indre forhandlinger. I den forbindelse opstiller Jenkins en indre-ydre-dialektik med henblik på at beskrive, hvorledes individet først og fremmest præsenterer nogle billeder, som modtages af andre udefra. De kan herefter vælge at afvise eller acceptere individets præsentation, og individet vil derfor ofte forsøge at påvirke modtagelsen af de billeder, der præsenteres. Goffman beskriver det således: "Individuel identitet genereres i den relation, som opstår mellem selvbilledet og det offentlige billede" (Jenkins, 2006: 96). Med selvbilledet hævder individet, at det er en bestemt person og har dermed også en forventning om at blive modtaget som denne person. Ydermere gør selvbilledet, at individet ikke kan identificere sig med andre, der har et andet selvbillede, og derfor har individet også en forventning om ikke at blive behandlet på samme måde som disse andre (Ibid.: 97).

En identifikationsproces er ikke altid problemfri og præget af simple forhandlingsprocesser, hvor individet bliver bekræftet i den identitet, som det selv præsenterer til omverdenen. Andres fordomme kan være med til at af- eller bekræfte det selvbillede, som individet præsenterer, inden mødet med den indre selvidentifikation. Individet kan derfor blive stemplet som noget, det ikke umiddelbart identificerer sig med. Et individ kan risikere at skabe en hel social karriere, det aldrig selv ville vælge, men som det påtvinges af andre ud fra de krav, der stilles til det offentlige billede, som individet præsenterer (Ibid.: 98, 100). De andre bliver således medskabere af individets identitet:

“Andre opfatter ikke bare vores identitet - de er aktive i skabelsen af den. Og de er ikke blot aktive i forhold til navngivning og kategorisering, men også i forhold til den måde de reagerer og behandler os på. I den individuelle identifikations dialektik kan det ydre moment således være særdeles afgørende.”

(Jenkins, 2006: 98-99).

Det ydre moment ligger til grund for et førstehåndsindtryk og på baggrund af det, kan man altså blive behandlet på en bestemt måde, som ikke nødvendigvis er i overensstemmelse med den indre identifikation og forventede behandling.

Jenkins bruger Goffmans værk *Stigma* til at skelne mellem den ‘tilsyneladende sociale identitet’ og den ‘faktiske sociale identitet’. Den tilsyneladende sociale identitet beskriver, hvordan individet fremtræder for andre i interaktionen, hvilket ofte er bygget på overfladiske tegn, hvorimod den ‘faktiske sociale identitet’ først bliver tydelig efter nærmere bekendtskab (Jenkins, 2006: 98). I *Stigma* beskriver Goffman yderligere, hvordan personlig identitet adskiller sig fra social identitet, idet den personlige identitet er en organiseret historie, der bygger på individuelle erfaringer og karaktertræk (Ibid.). Personlig identitet kan dermed forenes med tanken om storylines fra subjektiveringsanalysen, der også fungerer som en fastsat ramme og beskriver individets historie og identitet. Storylines bruges dog også i større sociale sammenhænge, hvor den tilbyder identifikationsmuligheder, hvorimod Goffmans teori om den personlige identitet i højere grad er fastsat og forbeholdt det enkelte individ. I projektet har vi derfor valgt at anvende storylines, når det omhandler en gruppes fortællinger, mens vi anvender personlig identitet om enkeltpersoners fortællinger. Selvom den personlige identitet er mere fastlåst, er det vigtigt at huske på, at mennesket også konstituerer sin identitet i interaktionen med andre, og derfor er den personlige identitet også en social identitet.

Kollektive identiteter

At identitet skabes ud af en social kontekst, beskriver Jenkins med begrebet ‘kollektiv identitet’. Kollektiv identitet opstår gennem et system af forskelle og ligheder, hvor “Kollektiv identifikation fremmaner markante billeder af mennesker, som i visse henseender tilsyneladende er ens” (Jenkins, 2006: 105). Man opdager først sin kollektive identitet, når man møder en person, som man ikke kan identificere sig med og samtidig anerkender den forskellighed, som afgør dette. Herfra vil man automatisk kunne finde sammen med andre personer, der heller ikke identificerer sig med denne person, og dermed opstår rammerne for en kollektiv identifikation. I kollektivet findes der en række kriterier, som definerer grænsen

for, hvad der er inden for kollektivet (Ibid.: 105). Jenkins opstiller to typer af kollektiv identitet, som adskiller sig i forhold til individets bevidsthed om deltagelse i det pågældende kollektiv:

“I det første tilfælde kan medlemmerne af et kollektiv identificere sig selv som sådanne: De ved, hvem (og hvad) de er. I det andet tilfælde er medlemmerne måske uvidende om deres medlemskab eller sågar om det kollektives eksistens. Den første eksisterer for så vidt, som den anerkendes af medlemmerne selv, mens den anden konstitueres som følge af iagttageres anerkendelse af den”

(Jenkins, 2006: 106-107).

Jenkins inddrager begreberne gruppe og kategori til at uddybe de forskellige præmisser, der gør sig gældende for de to kollektiver. I grupper er der en gensidig anerkendelse medlemmerne imellem, hvorimod en kategori bestemmes af den, som definerer kategorien. I de fleste tilfælde er man klar over, at man sættes ind i en bestemt kategori, men man er dog ikke altid klar over, hvad kategoriseringen indebærer. Derfor er man heller ikke altid bevidst om, hvilke forventninger andre har til en, og hvilke reaktioner der kan opstå (Ibid.: 108). Det er vores formodning, at enhver kategorisering indeholder usagte fordomme. Et individ kan derfor have svært ved at acceptere at blive kategoriseret, ikke på grund af kategorien, men på baggrund af de egenskaber som ofte associeres med denne kategori. Søren Rud beskriver blandt andet danskeres kategorisering af grønlandere, hvori der er indlejret forskellige fordomme om de individer, der sættes i kategorien grønlander:

“Greenland and Greenlanders in present-day representations in Danish media, film and literature are often caught between two related stereotypes: on the one hand they are portrayed as noble/primitive people, and on the other hand they are portrayed as losers in the modern world. In both roles they are caught up in their culture, unable to escape and enter the world as modern subjects”

(Rud, 2013: 567).

Stereotyper afholder grønlandere fra at kunne udvikle sig som moderne individer. På trods af at grønlandere accepterer at blive kategoriseret som grønlander, kan der være stor forskel på opfattelsen af, hvad kategorien indebærer, og dermed kan individets selvopfattelse blive udfordret, når en kategorisering finder sted.

En kategori kan bestemmes af en udefra, som ikke selv er en del af kategorien, og dermed er en kategori aldrig neutral, da den defineres ud fra et bestemt perspektiv. Man kan derfor sætte spørgsmålstegn ved, hvorvidt en kategori, som ikke anerkendes af dens medlemmer og ikke påvirker deres selvopfattelse, overhovedet er en social virkelighed (Ibid.: 109).

En gruppe eksisterer først, når medlemmerne gennem indre kollektive definitionsprocesser identificerer sig med gruppeidentiteten. Ydermere skal medlemmerne af gruppen være bevidste om, at de er en del af det definerede kollektiv, og at andre udefra ligeledes definerer dem som en gruppe (Jenkins, 2006: 109).

En gruppe er yderligere kendetegnet ved den sociale relation medlemmerne imellem. Enten ved et allerede eksisterende bekendtskab eller en anerkendelse af de andres deltagelse i gruppen. I en kategori forholder det sig anderledes, da en relation mellem medlemmerne ikke er afgørende, og der er typisk heller ingen relation mellem den kategoriserende og den kategoriserede. Jenkins beskriver yderligere forskellen på grupper og kategoriers tilblivelse: “En gruppe er et faktisk eksisterende og konkret referencepunkt for dens medlemmer, mens en kategori er en kollektivt defineret identitetsklassifikation, der er en del af en fælles lokal viden” (Jenkins, 2006: 114).

Hvis individerne i en kategori får øjnene op for hinanden, og der således opstår sociale relationer mellem dem, opstår der også en gensidig anerkendelse af kategoriseringen, hvilket kan være starten på en gruppe (Jenkins, 2006: 111). Det er vigtigt for individet at være medlem af en gruppe, fordi fællesskabet i gruppen er med til at styrke den personlige identitet og en fælles fremstilling af, hvem man er. Desuden er gruppens fællesskab med til at styrke fælles holdninger og overdrive ligheder inden for gruppen samt forskelligheder fra ikke-medlemmer. Nogle grupper diskriminerer ligefrem andre grupper for at opnå et stærkere kollektivt selvværd (Jenkins, 2006: 115, 118).

Post-koloniale strukturer

For at belyse de post-koloniale strukturer, der påvirker det grønlandske samfund efter den danske kolonisering, har vi valgt at inddrage flere forskellige teoretiske perspektiver. Det har

vi gjort for at nuancere forståelsen af Grønland som et post-kolonialt samfund. Først og fremmest anvender vi kulturteoretikeren Stuart Halls perspektiver på, hvad post-kolonialitet er. Vi vil yderligere belyse kolonial vold og afkoloniseringsprocesser med forfatter og filosof Frantz Fanons perspektiver. Ved inddragelse af Ulrik Pram Gad og Søren Ruds perspektiver sætter vi de post-koloniale strukturer i relation til forholdet mellem Danmark og Grønland. For at belyse den danske tanke om exceptionalisme inkluderer vi også perspektiver fra Christina Petterson, ph.d. i Cultural Studies fra Macquarie University, der belyser Danmarks rolle som kolonimagt.

I teksten *When was 'the Post-Colonial'? Thinking at the limit* af Stuart Hall, påpeger han, hvorledes begrebet post-kolonial er blevet gjort til et bredt og universelt paraplybegreb, der peger mod en uigennemtænkt homogenisering, og som ofte bruges uhensigtsmæssigt og i flæng. Der mangler, ifølge Hall, nogle klare distinktioner inden for brugen af termen, da der eksempelvis bør sættes spørgsmålstejn ved, om Canada, Jamaica og Nigeria er post-koloniale på samme vis og dermed kan høre under samme begreb (Hall, 1996: 245). På samme måde kan det diskuteres om: "Latin America [is] 'post-colonial' even though its independence struggles were thought early in the nineteenth century, long before the recent stage of 'decolonisation' to which the term more evidently refers" (Hall, 1996: 245). Det post-koloniale henviser således også til et stadie, hvor der er en afkoloniseringsproces i gang i et givent land. I flere af de tidligere koloniserede nationer forsvinder det koloniale ikke uden videre, men lever i stedet videre i de eftervirkninger, der præger det post-koloniale samfund (Hall, 1996: 248). Det kan diskuteres, hvorvidt Grønland er fuldstændigt afkoloniseret endnu. Afkolonisering handler, ifølge Fanon, om: "[the] replacing of a certain 'species' of men by another 'species' of men" (Fanon, 1968: 35). I Grønland er der stadig mange danskere, der sidder på de ledende poster i landet, og en fyldestgørende afkolonisering, hvor danskernes position udskiftes med grønlændernes, er altså endnu ikke opnået (Gad, 2009: 145). Hele afkoloniseringsprocessen handler om, at "The last shall be first and the first last" (Fanon, 1968: 37). Grønlænderne har konsekvent haft en nedprioriteret plads og endnu ikke indtaget den dominerende position i Grønland.

Tidligere koloniserede lande er ikke post-koloniale på samme vis, men de er dog post-koloniale i en eller anden form grundet deres kolonisering (Hall, 1996: 245). Det post-koloniale handler ikke blot om et kronologisk *dengang* og *nu*, men også om en større udvikling, hvor man skal bevæge sig ud over det koloniale: “it is not only ‘after’ but ‘going beyond’ the colonial” (Hall, 1996: 253). Grønland er i gang med en større forhandling af egen position i verden og i særdeleshed i forhold til den forhenværende kolonimagt Danmark. Det grønlandske samfund og den grønlandske identitetsdiskurs er post-kolonial ifølge Gad: ”If post-coloniality refers to a condition in which coloniality proper has formally ended but nevertheless continues to be a seemingly necessary reference for most of society, then Greenland may certainly be labelled a post-colonial society” (Gad, 2009: 136-137).

At være et post-kolonialt samfund handler således ikke om at have sluppet alle koloniale strukturer, men om en proces hvor man søger at gå ud over det koloniale og dermed skabe et nyt narrativ. Hall nævner ydermere, hvorledes den post-koloniale kritiker Ella Shohat italesætter, at den tredje verden har: “conflicts ‘not only between... but also within nations, with the constantly changing relations between dominant and subaltern groups” (Hall, 1996: 245). I Grønland har der været et stort fokus på at bryde op med den subalterne position i relation til Danmark. Det opbrud har rangeret helt fra ideen om, at der i samfundet findes en særskilt og ligeværdig identitet, som kan bryde med den danske til en udbredt tanke om at skulle assimilere til den dominante danske identitet (Gad, 2009: 139). Her findes således konstante forhandlinger om, hvad der på nuværende tidspunkt er, og hvad der i fremtiden bør være, den dominante gruppe i samfundet. De koloniale kategorier lever videre i dag, idet landets elite stadig opfattes som dansk, og den subalterne gruppe stadig knyttes til det grønlandske (Gad, 2009: 145).

De koloniale politikker, Danmark indførte i relation til Grønland gennem koloniseringen, er blevet glorificeret i populærkulturen og medierne. I fortolkningen af Danmark som kolonimagt bliver danskerne fremstillet som særligt humane og velgørende, idet de blandt andet genindførte den grønlandske kultur, da den koloniale proces var ved at udslette den (Rud, 2014: 552) (Pettersen, 2012: 30). Vi vil mene, at fortolkningen af Danmark som en human kolonimagt kan læses som en storyline, der anses som uproblematisk, da den er blevet repeteret og dermed etableret både hos danskere og grønlændere.

Forestillingen om Danmark som en human kolonimagt peger mod en dansk forestilling om exceptionalisme, altså en retfærdiggørelse af Danmark som kolonimagt og dermed en opfattelse af at være en undtagelse. Det romantiserende perspektiv fremstiller yderligere Danmark som en ikke-voldelig kolonimagt, idet volden mod Grønland har været forankret i det symbolske og således er kommet til syne igennem racemæssige og sociale lagdelinger (Petterson, 2012: 30). At Danmark angiveligt har været en human kolonimagt kan dog sættes op imod med de mange økonomiske motiver, og dermed den egeninteresse, der findes i relation til Grønland. Danskerne var, som tidligere beskrevet, afhængige af grønlænderne for at skabe profit, og de koloniale politikker havde således for øje at sørge for, at der blev produceret mest muligt (Rud, 2014: 552).

Ifølge Christina Petterson hersker der dog nogle undertrykkende strukturer, som kaster en skygge over det forherligende billede af Danmark som kolonimagt: ”[with] the systemic violence enacted in the social and racial stratifications of Greenlandic society, as well as the symbolic violence of depicting the Greenlanders as children and/or savages, then the face of violence becomes much more complex than just a question of force” (Petterson, 2012: 30). Idet grønlænderne skildres som børn gøres der brug af en symbolsk vold, hvor grønlændere kan siges at blive underminerede og umyndiggjorte. Der skabes hermed en bestemt storyline omkring grønlænderne, hvor de fremstilles som underlegne børn i forhold til det danske moderland. Ulrik Pram Gad behandler også denne metafor i sin artikel *Når mor/barn-relationen bliver teenager. Kompatible rigsfællesskabsbilleder som (dis)integration*. I artiklen tegner han billedet af Danmark som moderen og Grønland som teenageren og fortsætter altså i samme kolonialistiske metafor. Det er problematisk, at han, i stedet for at udarbejde en ny metafor eller på anden vis gøre op med den gamle metafor, fortsætter i samme spor og kan siges at reproducere den. Vores interesse for Gads artikel bunder i udtalelser fra vores informanter om Grønland, som er interessante at analysere i henhold til netop beskrivelsen af denne relation, hvor Grønland er gået fra at være barn til nu at være blevet teenager. I analysen vil vi undersøge, hvad det gør ved den grønlandske identitet, når metaforen, og hermed det indlejrede kolonialistiske syn på relationen mellem de to lande, anvendes aktivt af personer inden for rigsfællesskabet.

Rud beskriver ydermere, at grønlændere fremstilles som vilde, og de fastholdes dermed også i en storyline som umoderne: ”The picture of a traditional and pre-industrialized culture still

shapes the understanding of Greenland” (Rud, 2014: 559). De førnævnte storylines om, at Grønland er et barn/teenager, og at grønlændere er vilde, kan være med til at begrænse Grønlands mulighed for frigørelse, selvstændighed og dermed også økonomisk vækst (Rud, 2014: 559). De kan således være en del af årsagen til, at Grønland ikke har opnået en fyldestgørende afkolonisering.

De to storylines, grønlændere som barn/teenagere og grønlændere som vilde, er eksempler på det, som Fanon kalder “racialization of thought” (Rabaka, 2009: 185). Det henviser til, at det ikke blot er landet, der har været koloniseret, men at det i særdeleshed også er grønlænderes selvforståelse og tankegang, som er blevet koloniseret og dehumaniseret (Rabaka, 2009: 185, 191). Koloniseringen af de koloniseredes selvforståelse og tankegang kalder Fanon psykologisk vold, og han mener, at den psykologiske vold er en lige så integreret del af kolonialisme som den synlige, fysiske vold (Rabaka, 2009: 184). Det er ikke kun den koloniserede, men også den koloniserende, der er koloniseret: ”In point of fact, colonialism is a code word for a complex kind of violence that plays itself out in the head and hearts, in the lives and homelands of both the colonized and the colonizer” (Rabaka, 2009: 210). Det er altså både den koloniserede og koloniserende, der har et koloniseret sind, da begge parter anser den koloniserede som værende mindre værd og magtforholdet imellem dem som naturligt. Men når den koloniserede opdager sit ligeværd, vil han kæmpe for sin frigørelse: “(...) and it is precisely at the moment he realizes his humanity that he begins to sharpen the weapons with which he will secure its victory” (Fanon, 1968: 43).

Fanon skriver, at den koloniale vold, der er iboende koloniseringen, først vil vige, når den bliver mødt af mere vold (Fanon, 1968: 35, 61). Han uddyber yderligere, at kolonimagten ikke bør være overrasket over, at den koloniserede vælger at kæmpe mod koloniseringen med vold: "The argument the native chooses has been furnished by the settler" (Fanon, 1968: 84). En afkolonisering, hvor man bryder med de kolonialistiske, voldelige strukturer, vil derfor, ifølge Fanon, altid være et voldeligt foretagende. Afkoloniseringen vil ydermere kun kunne lykkes, når det anses som en mulighed i både den koloniserede og koloniserendes bevidsthed (Fanon, 1968: 35-36) (Pedersen, 2018: 2).

Grønland har endnu ikke forsøgt at bryde med afhængigheden af Danmark med fysisk vold, men hos mange af vores informanter virker der til at herske et ønske om en fuldstændig løsrivelse. For at frigøre sig fra den danske vold, må grønlændere, ud fra Fanons perspektiv, kræve nogle grundlæggende forandringer (Fanon, 1968: 35). Afkolonisering afhænger således af fællesskabets kamp som modtræk til den individualistiske tankegang, der er indført af Vesten (Fanon, 1968: 47). I Grønland kommer behovet for et større grønlandsk fællesskab til syne i et fokus på bevarelsen af det grønlandske sprog og dele af inuit-kulturen. Det er en del af grønlandisering, som virker til at være lignende den opgave, Fanon stiller koloniserede intellektuelle. Han skriver, at de koloniserede intellektuelle skal afkolonisere deres sind ved at vende blikket mod den førkoloniale kultur, og at blikket potentielt vil give dem mulighed for at udvikle revolutionerende teorier og praksisser (Rabaka, 2009: 195). Grønlandiseringen kan altså, følger vi Fanon, ses som en mental afkolonisering af den danske, koloniale vold.

Metode

I det følgende afsnit vil vi give en introduktion til vores metodiske overvejelser om feltarbejde og herunder interview. Vi har lavet feltarbejde i Sisimiut i Grønland, hvor vi har arbejdet etnografisk for at indsamle vores empiri. Vi vil beskrive kvalitativ metodisk tilgang til interview, hvor flere analytiske og etiske overvejelser vil blive inddraget. Desuden vil vi komme omkring feltarbejdets præmisser og de muligheder, som de har tilbudt vores projekt.

Introduktion til metode

I vores projekt arbejder vi ud fra etnografisk metode, idet vi selv har taget del i felten for at indsamle data. Etnografi er ikke en enkelt metode, men en samling af forskellige fremgangsmåder, herunder feltarbejde og interview (Seale & Walsh, 2017: 258). Vi har valgt at fokusere på observationer og interview, da vi herigennem kan få adgang til grønlændernes livsverden. Vi har selv fungeret som det primære værktøj i dataindsamlingen, fordi vi som observatører og interviewere har deltaget i det grønlandske samfund. Vores kendskab til

Grønland var ved projektets begyndelse begrænset, hvilket har givet os mulighed for at undersøge og sætte spørgsmålstejn ved det, der fremgår som selvfølgeligheder for grønlænderne selv (Seale & Walsh, 2017: 263). Ved at arbejde etnografisk arbejder vi ikke ud fra en fastsat ramme, men i stedet fungerer vores forskningsproces som en konstant interaktion mellem vores problemformulering, dataindsamling og dataanalyse (Seale & Walsh, 2017: 260). Tvivlen er en vigtig følgesvend i feltarbejdet. Tvivlen opstår, når vi skal give afkald på den viden, som vi i forvejen har arbejdet os frem til inden feltarbejdet. Den foregående viden danner forforståelser hos os, inden vi møder felten, og de forforståelser skal så vidt muligt suspenderes, idet vi ankommer til det fremmede felt, hvor vi ikke må tage noget for givet (Hastrup, 2010: 64).

I vores feltarbejde og interviews har vi arbejdet ud fra en åben position. Det vil sige, at vi i interviewene har været åbne om, hvem vi er, hvad vores formål med interviewene har været, og hvad interviewene skal bruges til. Derved har vi haft en forventning om at skabe et tillidsfuldt forhold til informanterne for at få adgang til deres livsverden. Samtidig har vi udført feltarbejde, hvor vi har ageret i mere lukkede positioner og ikke gjort opmærksom på os selv og vores forskning, mens vi har lavet observationer (Seale & Walsh, 2017: 261). Dog har det været tydeligt, at vi for nogle stod ud i gadebilledet, da flere spurgte ind til vores tilstedeværelse, og det har altså ikke været muligt at bibeholde en lukket position.

Etnografisk metode er en ideel fremgangsmåde for vores projekt, fordi det bidrager med muligheden for at undersøge sociale grupper. Vi er opmærksomme på, at etnografi også medfører en række analytiske og etiske problematikker. Metoden forudsætter, og er afhængig af, at vi opbygger relationer og tillid til de personer, som er en del af felten, og samtidig vil vi frembringe og skabe data fra disse personer og deres livsverden (Seale & Walsh, 2017: 273).

Metodiske overvejelser om interview

Interview er en af de eneste metoder til dataindsamling i etnografisk metode, hvor man på forhånd skal tage en række beslutninger i forhold til fremgangsmåden. Interview er også en af de eneste metoder inden for etnografi, der giver direkte adgang til informanternes tanker, holdninger og følelser (Seale & Walsh, 2017: 267).

Kvalitativt interview

Vi har valgt at gøre brug af det kvalitative forskningsinterview som metode, da den fokuserer på menneskets oplevelser og fortællinger. Vi gør brug af den fænomenologiske tilgang, der ifølge Kvale og Brinkmann giver mulighed for at forstå "(...) sociale fænomener ud fra aktørernes egne perspektiver og beskrive verden, som den opleves af subjekterne, ud fra den antagelse, at den vigtige virkelighed er det, mennesker opfatter den som" (Kvale & Brinkmann, 2015: 48). Det har givet os et indblik i vores informanternes livsverden og dermed deres opfattelse af sprog- og kulturmødet mellem Grønland og Danmark. Vi har valgt at benytte os af enkeltmandsinterviews som interviewform, og vi har udarbejdet otte interviews med følgende dansktalende informanter:

Agnes Johnsen, 66 år. Hun har gennem hele sit liv været både politisk og socialt engageret i det grønlandske samfund og er tidligere blevet kåret til årets kvinde i Sisimiut. Hun er gift med Hardy, der er fra Danmark, og hun har bolig og omgangskreds i både Grønland og Danmark. Hun taler dansk og grønlandsk.

Biinia Chemnitz Frederiksen, 19 år. Han går på gymnasiet og bor på kollegie i Sisimiut, men er oprindeligt fra Nuuk. Han har tidligere gået på efterskole i Danmark. Han interesserer sig for at spille musik og har et ønske om en dag at producere sange på grønlandsk. Han taler dansk og grønlandsk.

Christina (Anonymiseret), 29 år. Christina er den eneste af vores informanter, som har udelukkende dansk baggrund. Hun har i to omgange inden for de sidste 10 år været bosat i Sisimiut og er i dag ansat i en ledende stilling. Hun taler grønlandsk i en sådan grad, at de lokale roser hende for hendes kundskab, og hun stiler efter at beherske det flydende.

Hans Frederik Olsen, 54 år. Han er uddannet tømrer og bygningskonstruktør med stort engagement i lokalsport og andre sociale fællesskaber i Sisimiut. Han tilbragte flere af sine studieår i Danmark, men var altid overbevist om, at han ville vende tilbage til Sisimiut efter

gennemførelse af sin uddannelse. Hans Frederik taler grønlandsk og dansk, men virker til at føle sig begrænset på dansk.

Kirsten Nikolajsen, 54 år. Kirsten var en af de grønlandske børn, der, i en periode i 70'erne, flyttede til Danmark for at lære om dansk kultur og forbedre sit danske sprog. Siden hen er hun flyttet tilbage til Danmark, hvor hun nu er bosat sammen med sin danske kæreste. Hendes tre børn bor i Kangerlussuaq og taler alle grønlandsk. Kirsten taler dansk og grønlandsk, men beskriver sit eget grønlandske sprog som værende elendigt den dag i dag.

Klaus Kleinschmidt, 45 år. Han er født og opvokset i et bygdesamfund. Han er uddannet elektriker og bor i Sisimiut, men besøger ofte Danmark af helbredsmæssige årsager. Klaus har tilbragt perioder af sin studietid i Danmark og har blandt andet påbegyndt, men aldrig færdiggjort, ingeniørstudiet. Klaus taler grønlandsk og dansk, men er den af vores informanter, som har sværest ved at udtrykke sig på dansk.

Michaela Eliassen, 25 år. Født og opvokset i Sisimiut og bor igen fast i byen efter en jordomrejse og 6 år bosat i Nuuk. Hendes mor kom, ligesom Kirsten, til Danmark som ung, og hendes far er dansker. Det afspejles tydeligt i Michaelas næsten fejlfrie danske sprog. Hun taler også grønlandsk og er meget opmærksom på at bruge det i sit arbejde, på trods af at dansk i de fleste tilfælde er det mest effektive.

Sara Lennert Jensen, 20 år. Hun holder sabbatår og arbejder som butiksassistent i Sisimiut, inden hun efter sommerferien flytter til Aalborg for at studere psykologi. Sara har gået på efterskole i Danmark og hendes familiebaggrund er også overvejende dansk. Det er kun hendes mormor, Agnes, vores førstnævnte informant, som har grønlandske rødder. Sara taler grønlandsk og dansk.

På trods af, at vi har interviewet vores informanter på dansk, er det, med undtagelse af Christina, ikke ensbetydende med, at vi tillægger sproget de samme kulturelle koder. Ord og begreber har forskellige semantiske tætheder, og betydningen kan variere i dansk og grønlandsk kontekst, selvom sproget er det samme (Hastrup, 2010: 65). Det er vigtigt at huske på, at der er kulturforskelle mellem Grønland og Danmark, og at de kan påvirke det

tværkulturelle interviews form og indhold (Kvale & Brinkmann, 2015: 198). Eksempelvis kan verbale og nonverbale koder have forskellige betydninger i forskellige kulturer og ved at være opmærksomme på det, undgår man potentielle misfortolkninger. Det er også vigtigt at være bevidst om, at ét enkelt udsagn ikke kan repræsentere kulturel viden, men en særlig måde at forholde sig til verden på og et særligt perspektiv. For at opnå valide data skal vi indsamle forskellige udsagn for i sidste ende at kunne sige noget om vores emne og dets rolle i det sociale fællesskab i Grønland (Hastrup, 2010: 66).

Vi har forsøgt at komme i kontakt med og opsøge en så bred del af Sisimiuts befolkning som muligt, med henblik på at interviewe både enkelt- og dobbeltsprogede informanter. Dette skulle sikre nuancerede udsagn og perspektiver til vores empiri. Dog har det kun været muligt for os at interviewe dobbeltsprogede grønlændere, og der findes derfor en mangel af enkeltsprogede grønlænderes perspektiver i vores analyse.

Vi har til hovedparten af interviewene valgt at være tre interviewere til stede, men af logistiske årsager har der til tre af interviewene været to og til et enkelt interview kun en interviewer. Vi har gjort brug af henholdsvis en primær interviewer, en sekundær interviewer samt en observatør. Den primære interviewer har ført interviewet ved at stille spørgsmål fra vores interviewguide samt opfølgende spørgsmål. Den sekundære interviewer har haft til opgave at notere iøjnefaldende svar og stille opfølgende spørgsmål til sidst i interviewet. Det har været observatørens job at observere interviewet med mulighed for supplerende opfølgende spørgsmål.

Semistruktureret interview

Vi har i vores otte interviews valgt at benytte os af den semistrukturerede interviewtilgang. Det har vi gjort, da det semistrukturerede interview som hovedregel fokuserer på informantens egne oplevelser og følelser. Interviewtilgangen har en løs struktur, der ligger sig op ad en normal hverdags samtale, men med et professionelt islæt, da det følger en interviewguide, som har til formål at holde interviewet på rette spor (Kvale & Brinkmann,

2015: 47, 49). Interviewguiden i et semistruktureret interview indeholder som oftest en række temaer, interviewererne gerne skulle komme ind på, men sjældent en masse fastlåste spørgsmål (Kvale & Brinkmann, 2015: 49). Vores interviewguide indeholder temaerne sprog, kultur og det koloniale forhold. Vi har på forhånd diskuteret en række spørgsmål, der ville være relevante at stille inden for de forskellige temaer, men med forbehold for plads til informanternes egne input.

Det er samtidig også vigtigt, at det er informanten, der får mest taletid i et semistruktureret interview. Intervieweren skal helst holde sine spørgsmål så korte og præcise som muligt for at give informanten plads til at åbne op. Dog er det vigtigt at følge op på, hvad informanten siger ved brug af meningsafklaringer og opfølgende spørgsmål (Kvale & Brinkmann, 2015: 222). Det har vi eksempelvis gjort i nedenstående eksempel: “Biinia: Så jeg tror, kultur for mig, det er min familie og alt det der gør det her til hjem, fjordene, og ude og sejle, og jage. Julie: Så naturen? Biinia: Ja, naturen, menneskene (...)” (Biinia: 2). Der har altså allerede under interviewet været en fortolkningsproces i gang.

Etiske overvejelser

De etiske overvejelser, en interviewsituation åbner op for, er ikke kun gældende under selve interviewet, men er også relevante i processerne før og efter interviewet (Kvale & Brinkmann, 2015: 107). Der er fire hovedområder at tage højde for inden for etiske retningslinjer: informeret samtykke, fortrolighed, konsekvenser og forskerens rolle (Kvale & Brinkmann, 2015: 113). Informeret samtykke handler om at sikre sig, at informanterne er klar over, hvad interviewets form og formål er. Ydermere er det vigtigt at klargøre, at det er frivilligt, og at det på ethvert tidspunkt er muligt at trække sig fra interviewet (Kvale & Brinkmann, 2015: 116). For at sikre det informerede samtykke har vi på forhånd gennemgået, hvad interviewet vil handle om, og hvorledes det vil forløbe, så informanten ingen tvivl eller spørgsmål har herom.

Den etiske retningslinje for fortrolighed indebærer, hvilken information der skal være tilgængelig, samt hvem der kan få adgang til dem, og derfor skal interviewer og informant blive enige om interviewets offentligheds- og anonymitetsgrad (Kvale & Brinkmann, 2015: 117). Det kvalitative interview indeholder ofte private udsagn og fortællinger, og fortrolighed

er derfor en vigtig faktor. Anonymitet kan dog være problematisk, da man ved at sløre informanternes identitet, samtidig kan sløre tilblivelsen af interviewet og dermed skade reliabiliteten heri (Kvale & Brinkmann, 2015: 118). Vi har med vores informanternes samtykke valgt at bruge deres navne i projektet med undtagelse af en informant, der ønsker højere grad af anonymitet grundet hendes arbejdsposition. Vi har valgt at give informanten et andet navn i projektet og fjerne dele af hendes udtalelser fra vores transskriptionen. Da informantens fulde identitet ikke har nogen videre betydning for vores projekt, mener vi ikke, at det går ud over projektets reliabilitet.

Vi har ligeledes gjort os overvejelser omkring de eventuelle konsekvenser interviewet kan medføre for informanterne eller den gruppe de måtte repræsentere. Konsekvenserne af et interview kan både være positive og negative, hvor de positive som hovedregel altid, som minimum, skal ophæve det negative. Dette er forskerens ansvar at bedømme (Kvale & Brinkmann, 2015: 118-119). Vi mener ikke, at vores projekt kan komme til at have negative konsekvenser for vores informanter, og vi mener dermed at interviewene er etisk forsvarlige at foretage. Interviewenes fordele kan komme til udtryk ved, at vi i kraft af vores spørgsmål muliggør videre refleksioner af emnerne.

Den sidste retningslinje, man skal overveje, er forskerens rolle. Forskeren spiller en central rolle for det etiske perspektiv i ethvert kvalitativt forskningsinterview, og især forskerens integritet og evne til at handle moralsk korrekt er i højsædet (Kvale & Brinkmann, 2015: 120). Ydermere er kontrol og validering af egne resultater også en vigtig faktor, når det kommer til forskerens rolle i en interviewsituation. Det omhandler både validitet og reliabilitet, da det er vigtigt, at det publicerede resultat både udstråler gennemsigtighed samt gyldighed (Kvale & Brinkmann, 2015: 120). Vi har sørget for at imødekomme denne retningslinje ved at nedskrive vores teoretiske, metodiske og analytiske fremgangsmåder for at være gennemsigtige med, hvordan vi har opnået vores resultater. Som interviewere vil vi altid tale fra en bestemt position, men vi vil samtidig forsøge at gå til værks med et åbent sind. Vi vil sætte os selv i parentes og fralægge os fordomme, så feltarbejdet ikke påvirkes af en forforståelse af det sociale felt (Hastrup, 2010: 64).

Transskription

En transskription af et interview er en transformation af det mundtlige interview til skriftlig data. Det er samtidig også en fortolkningsproces, da en transskription kræver en række vurderinger fra forskerens side. Vi har valgt at lydoptage alle interviews for at kunne fokusere på samtalen, og efterfølgende have det fulde interview tilgængeligt (Kvale & Brinkmann, 2015: 235-237). For at sikre en ensartet transskription har vi valgt at skitsere en strategi, der skal følges, når vi transskriberer. I transskriptionen inkluderer vi ikke interjektioner som “øh”, “hm” og “jo”, da det ikke er genstand for analyse i projektet. Der har i nogle af vores interviews været baggrundsstøj, hvorfor enkelte ord er svære at høre i vores lydoptagelser. Der bliver ydermere brugt flere grønlandske ord, som kræver grønlandske sprogkunderskab for at kunne forstå. Vi har i vores transskriptioner valgt at markere ordene med “(grønlandsk)” eller “(utydeligt)”, ligesom vi har valgt at markere andre regibemærkninger som “(kort pause)”, “(lang pause)”, “(griner)” og “(suk)”.

Reliabilitet og validitet

Reliabilitet

Begrebet reliabilitet kan oversættes til gennemsigtighed og troværdighed. Ideelt set handler reliabilitet om at have så meget gennemsigtighed i sin interviewproces, at en anden forsker kan gå ind og lave samme undersøgelse og få samme resultat. Det er dog ikke muligt, når man arbejder med kvalitative interviews og dermed med mennesker. Der er utrolig mange variabler og skiftende forhold at tage stilling til, når man arbejder med mennesker, og det vil dermed aldrig være muligt at få det præcis samme resultat i en interviewundersøgelse, ligegyldigt hvor ensartet man gennemfører interviewet. Den menneskelige faktor vil altid spille ind, og resultatet vil derfor aldrig blive identisk (Kvale & Brinkmann, 2015:318). Med det in mente har vi eksempelvis valgt at vedlægge vores interviewguide og transskriptioner som bilag for at gøre vores metodefremgang så gennemsigtig som mulig, så andre forskere kan se, hvordan vi har opnået vores resultater.

Validitet

Validitet kan sidestilles med gyldighed og dækker over, at den metode, man har valgt at benytte sig af, også er den metode, der undersøger ens problem bedst.

Kvale og Brinkmann deler validitet op i syv faser, der er gennemgående i en forskningsproces, nemlig tematisering, design, interview, transskription, analyse, validering samt rapportering. Vi har gennem hele vores proces fulgt disse trin for at sikre os en høj validitet i vores projekt (Kvale & Brinkmann, 2015:318-320).

Vi har først og fremmest forsøgt at sikre os en stærk forbindelse mellem teori og metode, så læseren bliver taget i hånden og forstår koblingen heri. Dernæst har vi undersøgt forskellige interviewmetoder, for at finde den vi mener passer bedst til netop vores projekt, samt har den største etiske forsvarlighed. I udførelsen af de pågældende interviews har vi gjort meget ud af at stille opfølgende spørgsmål, spørge ind til betydningerne af informanternes udsagn og forsøge at undgå ledende spørgsmål. Vi har ydermere i vores transskriptionsproces forsøgt at transskribere vores informanternes ord så korrekt som muligt, dog med undtagelse af interjektioner så som ”øh” og ”jo”. Det har vi gjort for at skabe et så autentisk billede af interviewene som muligt. For at sikre os en valid fortolkning gennem analysen har vi forsøgt at være eksplicite og tydelige for at undgå overfortolkninger og misforståelser.

Valideringen er noget, der er foregået løbende gennem vores proces og har derfor hele tiden været til diskussion og vurdering (Kvale & Brinkmann, 2015:318-320). Vi har slutteligt i vores konklusion samlet hovedresultaterne i vores rapport.

Metodiske overvejelser om feltarbejdet

Målet med feltarbejdet er at bidrage til en bedre forståelse af sociale realiteter, processer, mønstre og relationer (Flick, Kardorff & Steinke, 2004: 3). Gennem feltarbejdet har vi haft mulighed for at involvere os i det felt og sociale fællesskab, som vi undersøger. Derfor finder vi det særligt velegnet til at få indblik i grønlandske sociale fællesskaber i deres kontekster. Vi har engageret os aktivt i livet i Sisimiut for på den måde at lære det sociale felt at kende gennem os selv og vores sanser. Feltarbejdet kræver, at vi engagerer os i de lokales liv, mens

det foregår. Det har vi blandt andet gjort ved at tage del i Jam Night og valgdag i kulturhuset, være på fisketur med lokal fanger, drikke grønlandsk kaffe med lokale og ved at mødes uformelt med informanter efter afholdte interviews.

Feltarbejdet finder sted mellem mennesker og har fokus på hverdagsbegivenheder, handlinger og strukturer, men det er vigtigt også at rette opmærksomheden mod de fysiske omgivelser, da stedet for feltarbejdet ikke er en passiv scene, men en integreret del af det sociale felt (Hastrup, 2010: 59). Vores feltarbejde har blot varet en uge, og det er med til at begrænse vores muligheder for et dybdegående arbejde. Vi har ikke haft meget tid til at skabe erfaringer med de lokale og praktisere i samme rum som dem. Derfor har brugen af kvalitative interviews som en del af feltarbejdet givet mulighed for at anvende samtale som deltagerobservation, hvilket har muliggjort adgang til sociale fællesskaber.

Vores data er samlet i deres naturlige kontekster uden, at disse kontekster kan være fuldstændig naturlige eller objektive, fordi det sociale felt altid vil være påvirket af feltarbejderens tilstedeværelse (Hastrup, 2010: 57). Rammen og det sociale felt er noget, vi deler med andre. Det vil sige, at da vi under vores ophold i Sisimiut har spurgt ind til de lokales livsverden, så har vi igangsat erkendelsesprocesser, og hermed kan der være opstået nye tankerækker, refleksioner og forklaringer hos de lokale, idet vi har gjort dem opmærksomme på nogle specifikke sociale realiteter. På samme måde har de lokale vejledt os i form af deres reaktioner og umiddelbare forståelse af vores tilstedeværelse (Hastrup, 2010: 68). Alle parter i det sociale felt indgår i en kollektiv karakterisering, hvor vi anerkender hinandens positioner. Der er opstået en gensidig profilering, hvor vi har fastsat grønlænderne som lokale, og grønlænderne har fastsat os som udefrakommende (Hastrup, 2010: 78).

Samtalen med de lokale er i sig selv ikke nok, da der findes afgørende mængder af data i det usagte, som også kan være med til at belyse, hvorfor mennesker handler, som de gør, og hvilke selvfølgeligheder, der findes i det givne felt. I feltarbejdet skal vi især rette fokus mod, hvordan selvfølgeligheder opstår og vedligeholdes inden for et socialt fællesskab (Hastrup, 2010: 55). Fællesskabers selvfølgeligheder er ofte ikke italesat i det daglige liv, men fremstår som en række regler, der er med til at forme handlinger og holdninger i det sociale fællesskab. Selvfølgelighederne bygger på en form for baggrundsforståelse, som er svær at

sætte sig ind i udefra. Vi skal være bevidste om, at det er betingelsen ved feltarbejdet, at vi som udefrakommende ikke kan få forståelse for alle feltens selvfølgheder og usagte regler (Hastrup, 2010: 74). Derimod kan vi som udefrakommende bruge vores krop som medie i, hvad der for os er, et nyt felt. Vi får kropslige erindringer, som kan være med til at fortælle os om mødet med det nye felt. De erfaringer og erindringer som vi gør os i felten kan være vanskelige at fremskrive, men det er en afgørende del af vores dataindsamling (Hastrup, 2010: 79).

Feltnoter

Feltnoter består af konkrete beskrivelser af sociale processer, kontekster, samtaler og personer, der er en del af felten (Seale & Walsh, 2017: 268). Under feltarbejdet har vi ubevidst allerede taget beslutninger om, hvad vi har fundet interessant, og det har fanget vores fokus i felten. Forståelser og refleksioner, som vi ikke har taget stilling til på forhånd, har altså udfoldet sig under feltarbejdet. De forståelser, førstehåndsindtryk og umiddelbare tanker er vigtige at skrive ned, mens feltarbejdet finder sted.

For at forstærke validiteten af vores feltnoter, er det nødvendigt, at vi på forhånd udarbejder en strategi, som er med til at strukturere vores feltnoter, og hvordan de skrives. Strategien består af nogle centrale beslutninger, som vi har taget stilling til, inden vi startede vores feltarbejde i Grønland (Wolfinger, 2002: 87). Vi har anvendt en fremgangsmåde, hvor vi systematisk har beskrevet, hvad der er sket i løbet af en afgrænset periode i felten. Vi har beskrevet observationer, som har været afvigende, bemærkelsesværdige og fortællende. Vi har beskrevet de situationer, som for lokalbefolkningen er selvfølgheder, fordi de situationer kan være med til at fortælle noget om det sociale fællesskab. Det er subjektivt, hvad der gør en observation fremtrædende og afvigende, og det afhænger af forskningens kontekst og forskerens baggrundsviden. Forskerens baggrundsviden er afgørende for, hvad der bliver opfattet som afvigende (Ibid.: 90). Vores fokus har været på sprogets betydning i de sociale fællesskaber, vi har observeret, og her har vi også kunne spotte, hvilken rolle vores baggrundsviden for felten har haft, fordi den har hjulpet os i forståelsen af observationerne.

Ligeledes har vi været opmærksomme på, at vores baggrundsviden ikke har måtte forme forventninger til de situationer, vi har observeret (Ibid.: 89). Fordelen ved at bruge en organiseret fremgangsmåde at tage noter ud fra er også, at det har tvunget os til at gengive de begivenheder, som vi har observeret og været en del af, og dermed har vi haft mulighed for at genkalde detaljer fra feltarbejdet (Ibid.: 90-91).

Analyse

Vi har valgt at opstille vores analyse ud fra en række tematiske fokuspunkter, som vi mener er særligt fremtrædende i vores empiriske og teoretiske materiale. Vi har opdelt analysen i hovedtemaerne *Kultursammenstød og fordomme*, *Grønlandiserings betydning for en grønlandsk identitet* og *Post-koloniale strukturer*.

Kultursammenstød og fordomme

I vores interviews har vi haft særligt fokus på relationen mellem danskere og grønlandere, og hvilke holdninger, fordomme og følelser, der kommer til udtryk hos grønlænderne, når vi italesætter forholdet til danskerne og forholdet til dansktalende grønlandere. Flere informanter italesætter, hvordan kultursammenstødet med danskerne har skabt forskellige positioneringer i samfundet, og hvordan sammenstødet yderligere har medført interne konflikter i et land med flere nationaliteter.

Det danske sprog rangerer højere end det grønlandske

I vores interviews er der en gennemgående forståelse af, at det danske sprog giver flere muligheder end det grønlandske og derfor rangerer højere i det grønlandske samfund. Det danske sprogs høje status er et levn fra kolonitiden, som stadig hænger ved og har indvirkning på grønlanderes liv i dag. Udtalelser som: "Man skal være ti gange bedre end en dansktalende for at tage den stilling, som vedkommende har, og mange gange er

beslutningstagerne dansksprogede danske, så de vil hellere tage en af deres egne” (Hans Frederik: 8), går igen i vores interviews, men varieres i forskellig grad. Det er tydeligt, at Hans Frederik i ovenstående udsagn føler, med sproget som katalysator, at danskere og dansktalende har en højere position end grønlandsktalende. Det ekspliciteres yderligere i følgende udsagn, hvor han med en kolonial reference opstiller et stærkt billede af, hvordan sproget er med til at undertrykke befolkningen:

“(…) det burde ikke være en hindring i sit eget land at skulle bruge et fremmedsprog, før man kan tage en stilling, som jeg har, hvis vi vender det om til jer for eksempel, hvis I ikke kan arabisk, så kan I ikke tage en højere stilling i Danmark, det har været det samme for os, det er sådan det foregår heroppe, vi er nogle gange de sorte i vores eget land”

(Hans Frederik: 6, 7).

Samme perspektiv bliver tydeliggjort i flere af de andre interviews. Blandt andet udtaler Michaela, at hendes nuværende arbejdsplads gør en stor indsats for at beholde hende, fordi hun, modsat mange af sine kollegaer, taler flydende dansk.

Fastholdelsen af det danske sprog som dominerende i flere sociale situationer er symbolsk vold, der fastholder et ubalanceret magtforhold mellem danskere og grønlandere. For at en fyldestgørende afkolonisering kan lykkes, skal danskerne og det danske sprog skubbes bagerst i køen for at grønlandere kan opnå en prioriteret plads i samfundet.

Rangeringen medfører, at dobbeltsprogede grønlandere er bedre stillet i samfundet end enkeltsprogede. Flere af vores informanter peger på, at positionen som dobbeltsproget er at foretrække i langt højere grad end positionen som enkeltsproget. Kan man tale begge sprog, har man mulighed for bedre at avancere arbejdsmæssigt, samtidig med at man har mulighed for at tale med sine landsmænd på sit modersmål. I den forbindelse kan vi i vores interviews spore konstitueringen af subjektpositioner. Informanterne konstituerer subjektpositionen ved at inkludere og placere sig selv i en privilegeret position som dobbeltsprogede grønlandere, hvorfor de også ekskluderer enkeltsprogede fra positionen og betragter dem som mindre privilegerede. Biinia udtaler eksempelvis om sig selv: “Jeg er ikke et eller andet, grønlander eller noget, jeg er dobbelt. Så jeg føler en enorm frihed, fordi jeg kan forstå meget, meget mere” (Biinia: 7). I samme åndedræt nævner han, at folk med vanskeligheder ved at udtrykke

sig sprogligt i visse tilfælde tyer til vold, fordi de ikke har mulighed for at kommunikere på anden vis:

“ (...) det er jo også et tegn på, man kan sige, voldelige mennesker, det er typisk også dem, der ikke kan udtrykke sig gennem sprog, så man kan jo sige, at det er dem, der har et underskud af ordforråd. Man ved ikke, hvordan man skal udtrykke sig, så gør man det i form af vold (...)”

(Biinia: 7).

Biinia positionerer sig som heldig, fordi han er i stand til at forstå verden omkring sig, og samtidigt positionerer han andre uden de muligheder som uheldige. Den måde at beskrive henholdsvis sig selv og andre på er en etablering af subjektpositioner, som adskiller sig ved at være hinandens Andethed (jf. Gad). De dobbeltsprogede konstitueres positivt og det er nærliggende at tænke, at de dobbeltsprogede i høj grad vil være tilbøjelige til at acceptere denne subjektposition fremlagt af Biinia. Subjektpositionen fremstilles på en fordelagtig måde, idet den indbefatter evnerne til at socialisere og avancere på flere måder i det grønlandske samfund. Ligeledes udtrykker Hans Frederik, at hans position som dobbeltsproget også skyldes, at han har hovedet godt skruet på og har klaret sig godt i skolen (Hans Frederik: 5, 6). Det vil altså sige, at subjektpositionen som dobbeltsproget grønlænder i disse tilfælde inkluderer intelligens eller i hvert fald et fordelagtigt udgangspunkt for den dobbeltsprogede. Subjektpositionen som enkelsproget tillægges derimod egenskaber såsom uvidenhed og der hersker ligeledes en tanke om, at det er synd for dem. Sara beskriver:

“Min kæreste for eksempel han (kort pause) han er, han har, altså han er ikke dum, han er overhovedet ikke dum, men han kan næsten ikke snakke dansk, så han forstår, han kan ikke rigtig følge med, han får dårligere karakterer end han burde. (...) Man får sådan helt ondt, jeg prøver sådan virkelig, vi går alle sammen og snakker lidt dansk til ham hele tiden, for det er også fordi, at han kan i bund og grund godt, men han er bare usikker. Der er mange de er rigtig usikre”

(Sara: 13-14).

Sara pointerer at uddannelsessystemet i visse tilfælde ikke formår at inkludere og støtte op om de enkelsprogede grønlændere, trods de kan være ligeså intelligente som dobbeltsprogede. Den sproglige begrænsning er således også en hæmsko for de

enkeltsprogede, idet de finder det vanskeligt at udtrykke sig, og dermed kan de opleve at blive begrænset i deres muligheder for fremtidige positioner i samfundet.

Subjektpositionen som dobbeltsproget bliver altså af informanterne konstitueret som en position, der stiller de inkluderede godt, hvorfor de formentlig ikke føler trang til at forhandle den, hvorimod subjektpositionen som enkeltsproget ikke konnoterer privilegerede værdier, og derfor formentlig vil være til forhandling. I og med vi ikke har interviewet enkeltsprogede, er dette en formodning.

Det er muligt, at en stor del af de enkeltsprogede grønlandere ikke føler sig mindre privilegerede eller ikke har haft vanskeligheder ved at tillære sig dansk, men tværtimod har taget en velovervejet beslutning, om hvorvidt det danske sprog skulle inkorporeres i deres liv. Det er en mangel i analysen, at vi ikke har haft mulighed for at give de enkeltsprogede grønlandere adgang til at forhandle deres egen subjektposition. Alligevel har Hans Frederik, Biinia og Sara en fælles storyline om enkeltsprogede som dårligere stillede socialt, i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet

Ifølge Fanon vil der i et post-kolonialt samfund stadig være en ubalance i magtforholdet mellem den tidligere kolonimagt og de tidligere koloniserede. Det er med til at påvirke identitetsopfattelsen hos begge parter, fordi de begge har et koloniseret sind, hvor den tidligere koloniserede anses for at være mindre værd end den tidligere kolonimagt.

Dobbeltsprogede grønlandere og danskere bliver et symbol på et ubalanceret magtforhold mellem en tidligere kolonimagt og en koloniseret befolkning. Dobbeltsprogede grønlandere er med til at reproducere det magtforhold, når de påtager sig det danske sprog, der for nogle er et symbol på kolonitiden. Det er med til at påvirke subjektiveringsprocesser, hvor enkeltsprogede nedprioriteres, og deres position som mindre privilegerede er indlejret hos både de enkeltsprogede selv, de dobbeltsprogede og hos danskere.

Følger vi Fanon, skal de enkeltsprogede gøre oprør for at ændre denne etablerede position. Vi mener dog, at et sådant oprør kan være svært at etablere i Grønland, når de enkeltsprogede kun udgør halvdelen af befolkningen. Det fællesskab der vil kunne give modstand mod den nedprioriterede positionering er svært at etablere på baggrund af blandt andet stor geografisk spredning og variation i sproglige dialekter de enkeltsprogede imellem.

De tidligere beskrevne fordele ved at være dobbeltsproget er ikke kun gældende for grønlændere, men også for danske tilflyttere. Flere af vores informanter pointerer, at det skyldes dovenskab, når danske tilflyttere bosætter sig i landet uden at tillære sig grønlandsk.

Michaela forklarer:

“For eksempel jeg bliver nødt til at bruge det danske sprog i Pisiffik, når jeg skriver en mail, fordi de ikke gider at tage sig sammen og lære grønlandsk. Så hvis jeg skriver en grønlandsk mail, så bliver de alle sammen sure, fordi de ikke forstår det. Der er jeg tit sådan for helvede lær dog grønlandsk”

(Michaela: 24).

En konsekvens kan være, at grønlændere bliver tvunget til at tale dansk sammen, hvis en enkelt dansker er til stede i forsamlingen. Hans Frederik fortæller:

“(…) på et eller andet tidspunkt sagde jeg også til mig selv (utydeligt), at jeg vil ikke snakke dansk på de her møder, når der er syv andre grønlændere og to danskere, men på en af de sidste møder der sagde vores chef, vi har en teknisk chef, der også er grønlænder, men han sagde noget som, jeg ikke er helt glad for, og så siger han, du er nødt til at snakke dansk fordi din overordnede er dansktalende”

(Hans Frederik: 19).

Hans Frederik er tydeligt påvirket af, at han ikke kan tale sit modersmål i sit hjemland, og han er frustreret over, at han konsekvent må tilpasse sig og tale det danske sprog, hvorimod danskerne ikke behøver at anvende det grønlandske sprog. I den forbindelse konstituerer informanterne to hovedkategorier: danskere og grønlændere. Under hovedkategorien danskere følger forventningen, at de ikke vil lære grønlandsk, og under hovedkategorien grønlændere følger forventningen, at de er nødsaget til at lære dansk.

Den danske tilflytter Christina udfordrer den allerede etablerede forventning til hovedkategorien danskere, når hun tillægger det stor værdi at lære grønlandsk:

“Og det ville ikke kræve specielt meget, virkelig at ville lære det, men der er rigtig mange, der bare selv tror, at de ikke kan. Og det er rigtigt, man har selvfølgelig forskellige forudsætninger for at lære sprog, men der er også en eller anden holdning om, at jeg behøver det ikke, så derfor gør jeg det ikke. Og det synes jeg er ærgerligt, fordi der er bare nogle gode ting i, at man kan forstå både kulturen og det sted, man arbejder, og der er en vis tendens til, at danskere klumper sammen i dansker-klumper og det er sgu lidt ærgerligt, for hvad fanden laver de her så? (...) Man skal bevare sit eget, men man skal også

være imødekomende over for den kultur, man nu engang er i, og man sidder jo som sådan en slags sproglig kræftknode, når man sidder til de der møder, og man er den eneste dansker, og så taler alle dansk, fordi man er der, og det er da ikke særlig fedt, det ville da være langt federe, hvis man selv kan”

(Christina: 4).

I vores interviews er det gennemgående, at den førnævnte forventning, der er konstitueret af vores informanter, peger på, at danskere ikke interesserer sig synderligt for at lære grønlandsk, fordi det er meget lettere blot at tale dansk. Christina konstituerer positionen på samme måde, men placerer sig uden for positionen, da hun udfordrer forventningen i sit engagement for at lære grønlandsk. Den accept og respekt, hun bliver mødt af i Grønland, vidner om, at det er ekstraordinært engagement og understreger tydeligt, at hun udfordrer forventningen (Christina: 2). Vi møder samme engagement for det grønlandske sprog hos vores Airbnb-vært, Sophia, som har boet i Grønland i mere end 10 år (Feltnote 1). Sophia har blandt andet været kursist på sprogcentret Oqaatsinik Pikkorissarfik, og hun beskriver, at når en tilflytter kan tale grønlandsk, så vækker det en form for respekt hos især de ældre indbyggere. Hun fortæller, at det er vigtigt for hende at vise grønlænderne, at hun forsøger at møde dem og ønsker en ligeværdig gensidig respekt. Vi har derudover stiftet bekendtskab med den danske tilflytter Kitt, der arbejder som sygeplejerske i Sisimiut og ikke taler grønlandsk. Hun fortalte, at hun møder mange hypokondere gennem sit arbejde i byen, og vi nævner det senere på dagen for Sophia. Sophia mener ikke, at grønlændere er hypokondere, men derimod at de på grund af sproglige udfordringer ikke føler, at der bliver taget ordentlig fat om deres helbredsmæssige bekymringer, når de bliver tilset af enkeltsprogede danskere, som ikke taler deres sprog. Det er endnu et tydeligt eksempel på de mange udfordringer, der hører med som enkeltsproget grønlænder i et dansk domineret offentligt system (Feltnote 1).

Vores informanter påpeger, at det sproglige hierarki skaber splittelse i det grønlandske samfund. Dette perspektiv fylder meget i den offentlige debat, og vi har derfor kendt til problematikken siden projektarbejdets start. Gennem vores feltarbejde og interviews er problematikken blevet bekræftet af flere af vores informanter, som blandt andet italesætter et kultursammenstød, der vækker stærke følelser i befolkningen.

En storyline om Nuuk

Ifølge vores informanter, findes der diskrimination grønlandere imellem, hvor grønlandere fra Nuuk oplever at blive mødt med fjendtlighed, når de begår sig i mindre byer og bygdesamfund. Blandt andet bruger Biinia ordet “Nuukhad”:

“Så det er jo også, der er også meget Nuukhad nogle gange, hører jeg. Jeg er jo også fra Nuuk, så jeg (griner) modtager også meget had, fordi jeg er fra Nuuk. (...) Også min lillebror han har også været heroppe og spille håndbold et par gange (...), jeg tror også hårdt for ham, at komme op og spille og høre alle de meninger folk har. Det er lidt voldsomt nogle gange, selv til små børn, når det er voksne, der sidder og råber”

(Biinia: 21).

Fjendtligheden mod Nuuk opstår som regel i mindre byer, da befolkningen uden for Nuuk, på baggrund af en række handlinger og begivenheder, skaber en storyline om befolkningen i hovedstaden. Storylinen om Nuuk er dannet på baggrund af begivenheder såsom, at mange arbejdspladser og skoler er flyttet til hovedstaden, at byen er blevet mere international og at danskheden fylder meget (Biinia: 1; Michaela: 7). Under storylinen er der konstitueret en subjektposition, der inkluderer, at beboere i Nuuk er snobbede og *for* danske (Michaela: 9-10; Biinia: 21). Subjektpositionen om beboerne i Nuuk er påvirket af de fordomme, som hersker hos befolkningen uden for Nuuk. Nuuk bliver et symbol på danskheden, og grønlandere uden for Nuuk mener, at Nuuk ‘stjæler’ fra befolkningen, fordi flytningen af arbejdspladser har store konsekvenser for befolkningen uden for hovedstaden (Michaela: 8). Den subjektposition, der hører under storylinen om Nuuk, er en subjektposition, som befolkningen uden for Nuuk er ekskluderet fra.

Storylinen og de dertilhørende subjektpositioner fungerer som et gennemgående kulturelt narrativ, som flere af vores informanter er med til at reproducere. Hans Frederik fortæller, at det er in at være dansktalende i Nuuk, og at nogle tror, at det er bedre at være dansktalende (Hans Frederik: 10). Biinia og Michaela beskriver også, at Nuuk bliver et symbol på danskhed (Michaela: 10; Biinia: 21). Biinia fortæller også, at andre ser på Nuuk med misundelse, fordi de har et velfungerende, moderne system og gode faciliteter (Biinia: 22).

Danskheden som karaktertræk for Nuuk er altså et mønster, der går igen hos vores informanter, og det er en afgørende faktor for, hvorfor vrede og kritik er opstået. Storylinen om Nuuk forhandles dog både af Biinia og Michaela, idet de begge understreger, at befolkningen uden for storbyen ikke selv er skyld i de handlinger og begivenheder, som har skabt denne storyline og den vrede, som den har affødt. Både Biinia og Michaela mener, at det er selvstyrets og kommunernes skyld, at grønlændere uden for Nuuk er vrede. Biinia siger:

“De har de gode faciliteter dernede, og de har for eksempel bedækket alt byens græs, eller fodboldbaner med kunstgræs, og det har man snakket om her i flere år, men det har de ikke fået, fordi kommunen ikke kan sørge for det. Og det er to forskellige kommuner, så det er misundelse”

(Biinia: 22).

Dermed forhandler Biinia den storyline, som grønlændere uden for Nuuk har om hovedstaden, fordi han mener, at det er andre kommuners mangel på udvikling, der skaber det misundelige blik på den moderne hovedstad. Michaela er ligeledes med til at forhandle storylinen, fordi hun mener, at det er selvstyrets skyld, at befolkningen uden for Nuuk har et bestemt syn på, og særlige forventninger til, beboerne i Nuuk, også kaldet numiutter, samt følelsen af, at Nuuk stjæler fra hele befolkningen:

“Michaela: (...) det er ikke fordi vi hader dem, ikke kan lide dem eller noget som helst, det er bare sådan, man har det. De der stjæler af hele befolkningen, fordi det er også selvstyrets skyld, fordi de flytter alle uddannelserne til Nuuk og flytter alt arbejdskraft til Nuuk, det er bare så forkert. Det er hele selvstyrets skyld at befolkningen får den blik på numiutter. Altså jeg har ikke den der blik på numiutter, fordi jeg boet derovre, og jeg ved hvorfor, og jeg ved, hvis skyld det er.

Stephanie: Hvis skyld er det?

Michaela: Selvstyrets skyld”

(Michaela: 8-9).

Både Biinia og Michaela ekskluderer sig desuden fra den gruppe af mennesker i mindre byer, der har en specifik storyline om Nuuk, og som skaber en særlig kategori om numiutter. Biinia er fra Nuuk, og Michaela har boet der i seks år, så de fortæller blot, hvilken frustration og

kritik de oplever i Sisimiut. Biinia og Michaela identificerer sig altså ikke med de grønlandere, der bruger den pågældende storyline om Nuuk.

Frustration over danskhedens dominans

De mønstre som Biinia kalder for Nuukhad er tæt forbundne med det tilsvarende begreb danskerhad, som også italesættes i flere interviews. Vreden mod beboerne i Nuuk er blandt andet en vrede mod de grønlandere, der påtager sig for meget danskhed, hvilket er foreneligt med de mønstre som danskerhadet bygger på. Der bliver udtrykt kritik og diskrimination mod både tilflyttere fra Danmark og grønlandere, der påtager sig det danske sprog, ser danske ud eller dyrker, hvad der menes at være danske værdier. Tilflyttere fra Danmark bliver kategoriseret af grønlanderne som danskere, og denne kategori er tillagt forskellige fordomme, egenskaber og forventninger, som er konstitueret på baggrund af grønlandernes erfaring med danskere. Biinia beskriver følgende:

“(…) og jeg er ked af, at der er så mange, der skal se så negativt på det. Selvfølgelig er der mange ulemper ved det, og der er også mange, der føler at i rigtig mange tilfælde, det har jeg også følt, at det er danskerne herhjemme, der kommer i forreste kø, hvis man skal sige det meget metaforisk. Det er dem, der får de gode lejligheder, den gode behandling, og sådan noget. Det tror jeg også, man er træt af her, men jeg tror også, man langer lidt for meget ud efter dem (…)”

(Biinia: 13).

Der er altså tillagt negative konnotationer til kategorien danskere, og de negative perspektiver, der har dannet kategorien, er opstået på grund af misundelse og afmagt over, at der på baggrund af sproglig og etnisk forskelsbehandling i samfundet, og at danskerne kommer i første række i et land, der ikke er deres. Christina har mærket på egen krop, at blive diskrimineret for din danske baggrund:

“(…) der et barn, der råbte dansker efter mig som skældsord (…). Jeg blev frustreret, fordi lige præcis det, kan jeg jo ikke gøre noget ved. Altså hvis de nu havde råbt til mig, at jeg var grim, fordi mit hår var brunt, så kunne jeg trods alt farve det lyst, hvis det betød nok, men sådan ligesom “dansker!” eller “(dansker på grønlandsk)”, det er sådan lidt, øh ja, hvad skal (kort pause) Og så tænkte jeg, altså det blev bare sådan, lidt frustreret og følte, at det var lidt afmagt der”

(Christina: 15).

Christina giver udtryk for frustration og afmagt over at blive kaldt dansker som et skældsord, fordi hendes nationalitet er noget, som hun ikke kan ændre, og hun føler sig fastholdt i en kategori, hvor der er mange fordomme tilknyttet. Christina føler sig især uretfærdigt stemplet, fordi hun, som tidligere nævnt, forsøger at udfordre den forventning som er tillagt kategorien danskere. Sara bekræfter, at danskere kan opleve hadefuld behandling på baggrund af den kategori, de er blevet placeret i. Sara har oplevet mobning på grund af sit danske udseende, men fortæller også, at det har været i en mildere grad, end hvad danske børn bliver udsat for (Sara: 12).

Hun mener også, at danskheden for nogle bliver et symbol på kolonitiden, som de bliver konfronteret med hver gang, de støder på en dansker eller en grønlander, der har påtaget sig danske værdier:

“Da jeg var lille, så oplevede jeg faktisk rigtig meget racisme af børn, altså vi var, vi var virkelig ikke særlig store, de var meget racistiske (kort pause) det er, det er faktisk ikke en god ting at være dansk, det, det ser folk meget ned på, og så kan jeg godt få mange negative kommentarer om, “du var også dansk (utydeligt)”, at de ligesom skyder skylden på de danskere, der er her nu for at blive koloniseret det (kort pause), så der bliver set lidt ned på en, synes jeg, jeg har oplevet”

(Sara: 3).

Her taler Sara direkte om racisme, og det beskriver Agnes ligeledes. Hun kalder det en ‘racekrig’ mellem grønlandere og danskere (Agnes: 11).

Grønlanderne oplever, at danskere bliver prioriteret i samfundet og pålægger på baggrund heraf negative værdier til kategorien dansker. Som tidligere beskrevet mener Jenkins, at fællesskab forstærker ligheder inden for gruppen og dermed skabes større afstand til ikke-medlemmer. Fællesskabet i majoritetsgruppen af grønlandere forstærker diskriminationen af danskerne, fordi de inden for gruppen bekræfter hinanden i deres ligheder og samtidig udpensler deres forskelligheder fra danskerne. Derudover kan de i fællesskab bekræfte hinandens meninger og vrede over for de danske tilflyttere.

Michaela fortæller, at tydelige grupperinger også sker blandt grønlandere og danskere i en dansk kontekst:

“Ja, fordi for eksempel min veninde, da hun var på efterskole, så var de syv grønlandere, de var altid sammen, fordi så de gruppen, den grønlandske gruppe og så var der den danske gruppe. Og det hører man tit, lige så snart der er flere, der har været flere grønlandere på en efterskole, så har det altid været sådan, at de grønlandske elever ikke har lært så meget dansk, fordi de altid har hængt ud med den grønlandske gruppe”

(Michaela: 19).

De grønlandske elever på efterskolen har været en minoritet blandt mange danske elever, og det har givet dem mulighed for at opdage deres kollektive identitet. De har ikke kunne identificere sig med de danske elever på efterskolen, hvilket har skabt rammerne for en kollektiv identifikation mellem de grønlandske elever. Grupperingen har desuden ekskluderet dem fra at lære det danske sprog, fordi det indbyrdes forhold i gruppen har forstærket deres lighed i det grønlandske sprog.

Diskrimination i Grønland er ikke blot møntet på tilflyttere fra Danmark. Den er i høj grad også møntet på grønlandere, der taler dansk og dermed rangeres højere i samfundet, samt grønlandere som har påtaget sig andre danske værdier eller ser danske ud. Biinia fortæller, at danskerhadet opstår, når danskere og dansktalende grønlandere overtager høje stillinger på arbejdsmarkedet, hvilket for de enkeltsprogede vækker en følelse af afmagt i og med, at de bliver nedprioriteret:

“Det giver sig til udtryk meget i mobning. Jeg tror, jo længere, jo ældre du bliver jo mindre danskerhad er det, men det har udtrykt sig meget i mobning, og jeg kan sige dig, at enhver der er halvt dansk og halvt grønlandsk eller lyshåret eller sådan noget har oplevet det. Enhver i Grønland, alle har oplevet det. Så jeg tror, og det kommer meget til udtryk i uuddannede mennesker ikke højt uddannede mennesker, dem der sidder, fiskere og sådan noget, jeg tror de er træt af at det er danskerne, der har den høje stilling (...)”

(Biinia: 18).

Her beskriver Biinia også, at alle i Grønland har oplevet danskerhad, hvilket kun bekræfter, hvor etablerede kategoriseringerne af danskere og dansktalende grønlandere er. Biinia udpeger flere steder, hvor vrede og diskrimination tydeligt kommer til udtryk. Blandt andet i

skolen, hvor eleverne mobber hinanden, ved valgkampagner hvor folk råber af de politikere, der taler dansk og på de sociale medier (Biinia: 18). Agnes' beskrivelse af den fjendtlige behandling som en racekrig eksemplificerer hun ved, at der især i politiske sammenhænge bliver reageret negativt, når politikere taler dansk (Agnes: 11).

Ifølge vores informanter, er det danske sprog afgørende for, hvem der er ekskluderet og inkluderet i den kollektive gruppeidentifikation grønlander. Ekskluderingen af den danske Andethed er en del af en grønlandsk identitet (jf. Gad).

Enkeltsprogede grønlandere er en majoritetsgruppe sammenlignet med dobbeltsprogede grønlandere, hvor enkeltsprogede grønlandere i kraft af deres fælles vrede imod dobbeltsprogede grønlandere nedgør og diskriminerer dem. Ifølge Jenkins er det med til at styrke det kollektive selvværd i gruppen, og det er med til at styrke gruppens ligheder og fælles interesser. Hos flere af informanterne bliver det beskrevet, at sproget er en afgørende forskellighed, der først og fremmest splitter grupperne danskere og grønlandere og dernæst splitter grupperne enkeltsprogede og dobbeltsprogede og således skaber betydelig afstand grupperne imellem.

Velvidende om denne diskrimination fortæller vores dobbeltsprogede informanter, at de i nogle sammenhænge skjuler eller lægger låg på deres danske sprog. Hans Frederik fortæller, at han tidligere i livet ikke ville tale dansk, hvis andre grønlandere hørte på det (Hans Frederik: 2). Agnes nævner, at når hun taler med gamle skolekammerater, blander de ofte grønlandsk og dansk, og efterfølgende siger hun med et smil på læben, at det må vi ikke sige til nogen. Hun bekræfter efterfølgende, at der er nogle grønlandere, som ville se ned på hendes brug af det danske sprog: "(...) ja, der er nogen der ikke kan lide, der er virkelig nogen der går så meget op i det grønlandske sprog at det er sådan en, en form for racis, racis-krig [læs: racekrig] synes jeg" (Agnes: 11). Både Hans Frederik og Agnes er altså bevidste om, at deres valg af sprog afhængigt af, hvilken social kontekst de indgår i. De er klar over, at de, ved at tale dansk, præsenterer et selvbillede, som af nogle vil blive modtaget på en negativ måde. For at undgå det er de på forkant med en eventuel kategorisering og den stempling, som bliver muliggjort, når en grønlander taler dansk.

Forhandling af en grønlandsk identitet

Grønlandere møder ikke kun fordomme og kategorisering på baggrund af deres danske sprog. Det sker også, at de møder det og ikke bliver anerkendt i gruppen grønlandere, fordi de ikke ligner grønlandere, hvilket for nogle er en vigtig del i konstituering af kategorien. Biinia fortæller, at kriterierne for at være blive inkluderet i kategorien indsnævres mere og mere, hvilket påvirker individers identitet (Biinia: 24). Biinia har oplevet, at han på grund af sit udseende er blevet mødt med fordomme og ekskluderet fra at være anerkendt som grønlander:

“Det er egentlig et problem, fordi jeg er heller ikke, jeg ligner ikke en grønlander, jeg er lyshåret og det er jo noget jeg har hørt på hele mit liv, af mine medgrønlandere at jeg ligner en dansker. Men da jeg så kom til Danmark, så sagde de jeg var en fuld grønlander, så jeg er sådan, jeg føler mig fanget lidt mellem begge dele, og det tror jeg også, der er rigtig mange andre, der gør”

(Biinia: 1-2).

På baggrund af Biinias ydre moment, oplever han, alt afhængigt af om han er i Grønland eller Danmark, at blive kategoriseret på forskellig vis; som dansker eller som fuld grønlander. Hans indre identifikation stemmer ikke overens med nogle af de ydre identifikationer, han bliver pålagt. Danske fordomme om grønlandere som berusede udfordrer hans selvopfattelse og hans opfattelse af, hvad det vil sige at være grønlander. Han er klar over, at han er placeret i de to kategorier, men han godkender ingen af dem på baggrund af de egenskaber, som er indlejret i dem.

Biinia fortæller yderligere, at han som barn følte sig meget dansk, og at det skyldtes den måde, hans omgivelser behandlede ham på, hvilket har været med i skabelsen af hans identitet (jf. Jenkins). Han siger i den forbindelse, at det var godt for ham at komme på efterskole i Danmark, fordi han her opdagede, at han ikke var dansk. Det kan han konkludere, fordi han på en dansk efterskole, omgivet af andre unge fra Danmark, havde muligheden for, men ikke oplevede, at kunne identificere sig med dem og indgå i den kollektive identifikation dansker. Tværtimod spejlede han sig i sine skolekammerater og oplevede at føle sig bekræftet i sin grønlandske identitet (Biinia: 5, 6).

Sara er på samme måde som Biinia blevet behandlet på en bestemt måde på baggrund af sit udseende. Hun fortæller, at hun som barn oplevede, at der blev rakked ned på det danske, og at hun derfor følte, at der bliver peget fingre af hende:

“Det kan også godt være at jeg føler, at jeg er blevet, at jeg følte mig mere ramt, fordi jeg ikke føler mig så dansk, det kan også godt være, det er derfor, det er sådan lidt av. Altså hvorfor, hvorfor synes I, jeg er så dansk, jeg snakker med jer flydende, og jeg gør det, I gør agtigt, fordi vi er, vi er virkelig vokset, det kunne næsten ikke være mere grønlandsk, jeg er nærmest vokset op ude i noget, der hedder (grønlandsk), hvor vi gik på jagt sådan hver weekend, virkelig hele min barndom er sådan gået derude. Jeg er vokset op med hunde og båd og altså you name it, så det er sådan lidt, hvad er det vi gør forkert? At jeg ser bare tilfældigvis meget dansk ud”

(Sara: 12).

På samme måde som Biinia har Sara oplevet, at hendes ydre moment har påvirket, hvordan hendes omgivelser har kategoriseret hende i uoverensstemmelse med hendes egen indre identifikation. Både Biinia og Sara oplever, at det selvbillede, de ønsker at repræsentere for omverden, ikke bliver accepteret. Deres faktiske sociale identitet stemmer ikke overens med den overfladiske tilsynladende identitet, og der er tale om uoverensstemmelse i den indre-ydre-dialektik.

Både Biinia og Sara oplever, at deres ydre moment er i vejen for deres omgivelser modtagelse af deres præsentation. De forsøger begge at påvirke, hvordan deres præsentation bliver modtaget ved for eksempel at tale grønlandsk og leve på præcis samme måde som deres venner, der har grønlandsk udseende. På baggrund af de oplevelser, Biinia og Sara begge italesætter, placerer vi dem i en kategori, der er kendetegnet ved unge grønlændere med danske træk, som udfordres i deres selvbillede. Biinia nævner, at han tror, der er rigtig mange, som har det på samme måde, og der er altså potentiale for en større kollektiv gruppeidentifikation (Biinia: 1-2).

Danske fordomme

Ifølge Jenkins er en kategori aldrig neutral, fordi den defineres ud fra et bestemt perspektiv. Det er ikke kun grønlandere, der skaber kategoriseringer af danskere og dansktalende grønlandere. Flere af vores informanter italesætter også de fordomme, som mange danskere har om grønlandere. Fordommene har været dominerende i en kollektiv definition af kategorien grønlander, som ifølge Jenkins bygger på en fælles lokal viden. Ifølge vores informanter opstår danskeres fordomme på baggrund af deres erfaringer med grønlandere. Sara beskriver det på følgende måde:

“(…) mange grønlandere føler sig rigtig nedgjort, når de kommer til Danmark - forståeligt nok nogle gange. Der var en, en episode med en (kort pause), en fuld mand eller et eller andet, det er jo det man typisk ser, der var, der bare lå og var sådan besvimet og de havde ringet til vagtcentralen, og de havde sådan spurgt “er det en grønlandsk mand”, som om er det bare en grønlander agtigt (...) Det er jo, det er jo lidt begge steder (kort pause), hvor den ligesom bliver nedgjort, og det burde jo ikke være sådan når vi er hjemme, vi er jo et rigsfællesskab, det er lidt underligt. Det er jo også fordi, at der er så mange, det er jo de tydeligste grønlandere i Danmark, det er jo dem der, man ser uden for Hovedbanegården og ryger og drikker og ja. Det kan godt være det kommer derfra også”

(Sara: 11).

Som Sara påpeger, kan danskeres billede af grønlandere være stærkt påvirket af, at man ofte lægger mærke til udstikkerne i gadebilledet, eksempelvis en alkoholiseret hjemløs, hvorimod en velfungerende grønlander ikke får samme opmærksomhed og inkluderes, når danskernes forventninger til kategorien grønlander afstemmes. Hun fortæller også, at selv i Grønland, hvor grønlandere er majoriteten, slipper de ikke for at blive stemplet (Sara: 11, 12). Biinia påpeger samme pointe:

“(…) og så er der også en lille procentdel i dag i Danmark af de grønlandere, de 2000 grønlandere, der sidder ude på gaden, som alle danskere bare kan se, hvorimod der er 10000, som ingen har set, som er faktisk velfungerende. Og det er de 2000 grønlandere, som sidder ude på gaden, ud af 60000 andre, som Danmark dømmes os på, tit, meget tit. Og jeg har hørt på det argument flere gange, at ”jeg har set dem ude på Jomfru Ane Gade” og ”jeg har set dem på Strøget”

(Biinia: 14).

Biinia mener, at et mindretal af grønlændere har den største indflydelse på danskeres negative konnotationer inden for kategorien grønlænder. Generelt knytter informanterne subkategorierne alkoholiker og misbruger til hovedkategorien, men indgår samtidig i en forhandling om subkategorierne, da de ikke mener, at det er en dækkende karakterisering. Det lader til, at de velfungerende grønlændere har det med at blive overset og ikke får lov til at påvirke kategoriens konnotationer i en positiv retning, selvom der, ifølge Agnes, er masser af dem:

“Det ærgrer mig, at jeg ikke hver gang siger til dem, der har været heroppe. Kom hjem og så lav oplysninger om Grønland, for alt er ikke dårligt. Der er virkelig mange gode ting her. (...) Ja, for når journalisterne, især danske journalister, er her, så er det mange gange kun, hvad siger man, “de kedelige”, mange af de kedelige der kommer frem. Der kommer ikke rigtig frem fra velfungerende familier og så videre. Der er virkelig, virkelig mange”

(Agnes: 18).

Ifølge vores informanter påvirker danskernes uvidenhed om Grønland deres syn på grønlændere. Der er uvidenhed om eller mangel på erfaring med velfungerende grønlændere, og det skaber endnu mere plads for, at socialt udsatte bliver billedet på grønlændere i danskernes kategorisering.

Flere af vores informanter har mærket på egen krop at blive mødt af de førnævnte fordomme. Biinia refererer endnu engang til sit efterskoleophold, hvor danske unge gennem humor gav udtryk for, hvilke forventninger de havde om Biinia baseret på hans grønlandske identitet:

“Det startede typisk altid i form af humor, i de fleste tilfælde. Der er aldrig nogen, der sådan er gået over og direkte sagt sådan groft til mig, uden at starte med humor først, det er altid startet med humor først. Alle de jokes man nu har om Grønland, og guldøl og alt sådan noget. I kender dem godt. Så det er typisk startet sådan, og det rammer os rigtig dybt, fordi vi er jo 4000 kilometer væk hjemmefra og kender ikke nogen. (...) Og så sige, ”nå men du er da også bare grønlænder, så du skal også bare gøre sådan” ik”

(Biinia: 19).

Michaela oplevede på samme måde, at hendes grønlandske ophav fremkaldte bestemte forventninger:

“For eksempel jeg fik tit den der (kort pause) ”Er du 100% grønlander?”, ”Nej, jeg er halvt dansk, min far han er dansk. Jeg er født og opvokset i Danmark”, ”Når ja, for jeg tænkte bare, du er bare så smuk”. Er det en kompliment, eller hvad? Den fik jeg tit den der. Og folk kunne jo godt se, at jeg ikke var dansk, så var de tit sådan ”Hvor er du fra?”, de kunne aldrig finde ud af, hvor jeg var fra, om jeg var filippiner eller thailænder eller er fra Cambodia, eller er fra Caribien eller Mexico. Folk skulle altid gætte, og nogen gange skulle de se på min krop og nogle gange kigger de på mine øjne, så var de altid sådan ”Okay, små øjne men bred røv, hvor er du fra?”. De var tit i tvivl. ”Jeg er grønlander” ”Hva?” også det der med, ”Nå, skal du ikke have en guldbajer?” den fik jeg tit”

(Michaela: 17-18).

Michaelas fortælling åbner op for endnu et aspekt af de fordomme, som hænger sammen med kategorien grønlander. Michaelas udseende gør folk i tvivl om, hvorvidt hun er 100% grønlander. Det tyder altså på, at flere negative fordomme, ikke blot om grønlanderes opførsel, men også udseende er en indlejret egenskab i kategorien grønlander.

Delkonklusion

På baggrund af danskeres tilstedeværelse i det grønlandske samfund, og den rangering det danske sprog har skabt i det offentlige system, på uddannelsesinstitutioner og på arbejdsmarkedet, er det blevet synliggjort, at der hersker fordomme og kategoriseringer mellem grupper i den danske og grønlandske befolkning. Danskere og dansktalende grønlandere bliver prioriteret over enkeltsprogede grønlandere, hvilket har medført en følelse af afmagt, resulteret i en splittelse af de forskellige grupperinger i Grønland og en diskrimination af den danske Andethed. Vores informanter italesætter flere forskellige hovedkategorier og subkategorier og forhandler undervejs, hvad de forskellige kategorier indeholder. Den diskrimination, som bliver beskrevet bliver italesat som henholdsvis Nuukhad, danskerhad, fordomme og generelle forhandlinger af, hvad det vil sige, at være grønlander.

Grønlandiserings betydning for en grønlandsk identitet

I vores analysemateriale er det tydeligt, at den grønlandske identitet er under forhandling. Hvornår er man grønlænder? Hvordan forhandles grænserne for, hvornår man er grønlænder? I følgende afsnit vil vi med fokus på grønlandisering analysere, hvilke værdier, der inkluderes og ekskluderes, når informanterne konstituerer og forhandler en grønlandsk identitet.

Kollektivism

Når informanterne konstituerer en grønlandsk identitet, gør de det ved at ekskludere og inkludere værdier. Generelt ser vi, at identitetsdiskursen, som Gad beskriver, konstitueres i relation til en Andethed; danskheden (Gad, 2005: 14). Flere af vores informanter beskriver grønlænderne som et folk, der vægter sammenhold, og gør det samtidigt ved at ekskludere individualismen, som en værdi, de tillægger en dansk identitet. Michaela siger: "(...) jeg har boet i Danmark i tre år af mit liv (kort pause), og jeg kan mærke, den grønlandske kultur, det er mere familie og sammenhold i forhold til Danmark, der er man meget individuel"

(Michaela: 2). Biinia har på samme måde en forståelse af den grønlandske befolkning som et fællesskab. Det viser sig, da han beskriver grønlændere som "medgrønlandere" og som sin "familie" (Biinia: 2). Han fremhæver ydermere kaffemik som en vigtig grønlandsk tradition: "Hvor man holder sådan et åbent hus, og det er velkommen for alle og sådan et meget lille hyggeligt sammenhold mellem alle mennesker her, uanset hvem man er, hvad man snakker og hvor man kommer fra, hvordan man ser ud" (Biinia: 2). Flere af informanterne beskriver kaffemik på samme måde, og det virker altså til at være en storyline, som tilbyder grønlandere en position som et folk, der har fællesskabet som kerneværdi.

Afkoloniseringen afhænger af, at de koloniserede står sammen i et fællesskab og kæmper mod individualismen, som er blevet indført af Vesten (jf. Fanon). Informanternes forståelse af, at grønlandere vægter fællesskabet højt, imens danskere tillægges individualisme, kan altså læses som en del af en afkoloniseringsproces. På samme måde læser vi fremhævelsen af fællesskabet som et tegn på grønlandisering, da Grønland, som tidligere beskrevet, oprindeligt var et kollektivistisk samfund. Informanterne konstituerer altså en grønlandsk identitet ved at ekskludere individualismen og tilskrive den Andetheden, en dansk identitet, og samtidig inkludere en værdi, der også var væsentlig før den danske kolonisering.

Biinia placerer sig selv i den grønlandske subjektposition, som han har konstitueret. Han siger, at han vil leve efter en kultur som den grønlandske, hvor sammenholdet vægtes højt (Biinia: 2). Derudover fortæller han, at han godt kan lide at kende næsten alle, han møder, hvilket han beskriver som modsat sin oplevelse i Danmark: "(...) da jeg tog til Danmark, jeg kunne mærke rigtig meget, at jeg savnede, det der med at man kendte nogen, man kunne hilse og smile til" (Biinia: 2). Michaela beskriver, at danskere: "(...) bliver hurtigere voksne end grønlandere" (Michaela: 21), da grønlandere bor hjemme i mange år i forhold til danskere, og hun afslutter med at placere sig lidt uden for den subjektposition, som hun har konstitueret: "På det punkt der er jeg nok mere dansk, altså sådan individuel" (Michaela: 21). Når Michaela positionerer sig som individuel, kan det vidne om, at den psykologiske, koloniale vold i form af individualismen, har betydning for, hvordan hun præsenterer sit selvbillede (jf. Fanon; Jenkins).

Citatet viser ydermere, at Michaela sammenkobler at være voksen med, hvornår man flytter hjemmefra. Der kan stilles spørgsmålstejn ved Michaelas konstituering af, at danskere bliver hurtigere voksne end grønlandere. Eksempelvis tager 300 grønlandere om året på danske efterskoler (Naalakkersuisut). Her oplever de et kulturmøde, der kan medføre, at de hurtigt bliver voksne, da de står alene og skal tage ansvar for sig selv.

Grønlandsk

Det grønlandske sprog har med sin mundtlige tradition været med til at fastholde det sociale og kollektivistiske fællesskab i Grønland (jf. Binderkrantz). Modsat har det danske sprog haft tradition for at være et skriftsprog, og den forskel gør, ifølge flere af informanterne, at mange grønlandere den dag i dag foretrækker at skrive og læse på dansk. Christina siger:

"(...) størstedelen af de grønlandere, jeg kender, kan ikke lide at læse på grønlandsk, fordi det tager enormt lang tid, så stort set alle, jeg kender, der arbejder inden for offentlig administration læser alting på dansk, fordi det tager for lang tid at gøre det på grønlandsk"

(Christina: 12).

Michaela beskriver på samme måde, hvordan hun med sine venner forkorter grønlandske ord og blander dem med danske (Michaela: 5-6). Dog siger hun, at hun ikke ville gøre det i arbejdssammenhænge: “Men det er jo også, jeg tror også det er forskelligt, for eksempel når jeg er på arbejde og skriver med en grønlænder, så laver jeg ikke forkortelser eller blander det med dansk, så er det kun grønlandsk” (Michaela: 6). Michaela har altså en opmærksomhed på sproget. Hun fortæller yderligere, at hendes mors generation aldrig ville have blandet sprogene, og at hun synes, at det er vigtigt, at der er en ramme, så grønlandsk ikke forsvinder helt (Michaela: 5). Michaela virker til at have en oplevelse af, at grønlandsk er mere udsat end tidligere. Det er den samme bekymring, der kan være en del af årsagen til det tidligere beskrevne Nuukhad. Bekymringen er ifølge UNESCO berettiget, da de, som tidligere nævnt, har offentliggjort et online-atlas, hvor vestgrønlandsk vurderes som sårbart og øst- og nordgrønlandsk som i overhængende fare for at uddø (UNESCO, 1). Bekymringen udmønter sig i en sproglig grønlandisering, hvor der i afkoloniseringsens navn kæmpes for grønlandsk (jf. Fanon).

Da vi møder Hans Frederik første gang, spørger han ironisk med et smil på læben, om vi skal tage interviewet på grønlandsk eller dansk. Her henviser han til vores klare forventning om, at vi, idet vi er danskere, naturligvis kan føre interviewet på dansk (Feltnote 3). Dette kan sættes i forlængelse af den førnævnte kunstner, Julie Edel Hardenberg, der nægtede at tale dansk, fordi det blev set som en selvfølgelighed.

Udover Hans Frederiks spørgsmål inden interviewet, kan vi også se grønlandiseringen i forhandlingen af subjektpositionen grønlænder. Kirsten beskriver, hvordan hendes modersmål er centralt for, at hun føler sig som grønlænder: “Det er jo primært det, der gør, at jeg føler, at jeg uanset hvad altid vil være grønlænder” (Kirsten: 6). Kirsten konstituerer positionen grønlænder ved at inkludere, at man altid vil være en del af gruppen, hvis ens modersmål er grønlandsk. Idet hun har grønlandsk som modersmål og dermed en kollektiv identitet som medlem af gruppen. Kirsten siger ikke, at man nødvendigvis skal have grønlandsk som modersmål for at være grønlænder, hun siger blot, at hun med grønlandsk som modersmål er grønlænder. Biinia beskriver, at der er nogle, som anser sproget som en nødvendig faktor for at kunne indtage subjektpositionen grønlænder: “Jeg kender rigtig mange, der ikke kan snakke grønlandsk og er grønlændere, men ikke bliver omtalt som grønlændere” (Biinia: 1- 2). Det stemmer overens med Saras oplevelse af, at nogle reagerer

negativt på, at der bliver talt dansk: “(...) nogle gange så føler jeg mig, altså når folk begynder at rakke ned på det, på at der bliver snakket så meget dansk, eller at folk også snakker dansk, så føler jeg mig nogle gange lidt peget på (kort pause) sådan ret set ned på og nedgjort” (Sara: 8). Saras beskrivelse tydeliggør, hvorledes folk vender ryggen til det danske sprog, og dermed den danske Andethed, i forsøget på at genetablere et fokus på grønlandsk. Sara er selv både grønlandsk- og dansktalende, og hun oplever, at nogle reagerer på hendes sproglige dobbelthed ved at se ned på hende. Når de ser ned på hende, kan det være et udtryk for, at de ikke inkluderer dansktalende i deres konstituering af subjektpositionen grønlænder. Der kan derved opstå en uoverensstemmelse i den indre-ydre-dialektik, hvis Sara præsenterer sit selvbillede som grønlænder, og offentligheden ikke accepterer præsentationen.

Overordnet ser vi, at der er en bekymring for det grønlandske sprogs fremtid. Reaktionen er en sproglig grønlandisering, hvor vigtigheden af grønlandsk forsøges genetableret, og det bliver dermed en del af forhandlingen af, hvornår man er grønlænder. Informanterne virker ikke til at mene, at grønlandske sprogkunderskaber er af afgørende betydning for, om man kan være en del af gruppen. De beskriver dog, at de har oplevet, at andre er af den opfattelse, og at det eksempelvis bliver tydeliggjort ved nedværdigende blikke i det offentlige rum.

Naturen

Biinia beskriver, hvordan konstitueringen af en grønlandsk kultur i dag er mere besværlig end tidligere, da man førhen havde en fælles forståelse af en fast og præcist afgrænset kultur, imens man i dag har individuelle forståelser: “(...) grønlandsk kultur er efterhånden blevet noget meget individuelt i forhold til, altså man kan jo ligesom gå tilbage for 200 år siden og så sige, hvad er grønlandsk kultur og der var det jo meget specifikt” (Biinia: 1). Der kan være tale om, at den kollektivistiske tankegang førhen gjorde, at man havde flere fælles kulturelle storylines. Individualismen kan altså have medført, at man i dag i højere grad anskuer kulturen med udgangspunkt i sin personlige identitet end i fælles, kulturelle storylines (jf. Fanon; Jenkins; Søndergaard).

I citatet udtrykker Biinia ydermere en forestilling om en tabt kultur, hvilket går forud for et ønske om at genfinde en oprindelig kultur (jf. Gad). Genfindelsen eller i hvert fald

genetableringen, af betydningen af en oprindelig kultur, er i en grønlandsk kontekst udtrykt som grønlandisering. Udover den førkoloniale kollektivism, nævner flere af vores informanter, at naturen er en vigtig del af en grønlandsk identitet. Det kan være et udtryk for et fokus på noget oprindeligt, idet Grønland var et jæger- og fangersamfund før koloniseringen. Sara beskriver grønlandsk kultur på følgende måde: “[den kommer] primært (...) fra naturen, som med hundeslæde og med jagt, sejlads og fiskeri” (Sara: 2). Hans Frederik inkluderer i sin konstituering af en grønlandsk identitet også et fangerinstinkt: “Jeg tror vores fangerinstinkt, alle mennesker har det måske et eller andet sted, men vi er tættere på naturen endnu, det er derfor, den der jagtinstinkt er meget tæt på os” (Hans Frederik: 22). Hans Frederik beskriver således, at alle mennesker har et fangerinstinkt, og herved forhandler han værdien, da han ikke ser den som særskilt grønlandsk, men som en værdi, vi alle indeholder. I sin forhandling placerer Hans Frederik det grønlandske fangerinstinkt som en positiv værdi. Det gøres med forklaringen om, at det er en værdi, vi alle har, og derved kan der ikke sættes spørgsmålstegn ved selve værdien, og det bliver således kun positivt, at grønlændere er i kontakt med den.

Hans Frederik beskriver også instinktet som noget “genetisk” (Hans Frederik: 3), og herved understreger han, at fangerinstinktet er en naturlig del af en grønlandsk identitet. Dog står en forestilling om en genetisk forskel i modsætning til hans pointe om, at vi alle indeholder et fangerinstinkt. Båndet til naturen er i særdeleshed vigtigt for Hans Frederik, der under vores interview virker berørt, når han taler om naturen. Udover at inkludere et fangerinstinkt i sin konstituering af en grønlandsk identitet, beskriver han også, hvordan naturen er styrende for grønlændere: “(...) som jeg tidligere sagde er vi et fangersamfund, og som jeg siger, når vejret, naturen kalder, så kan mange af os hellere foretrække naturen og fangst” (Hans Frederik: 3, 4). Han binder en tråd mellem det oprindelige fangersamfund og beskriver det som en stadig vigtig del af identiteten. Blikket mod naturen hænger altså sammen med blikket mod noget førkolonialt, og fremhævelsen af naturen kan derfor læses som en grønlandisering af en grønlandsk identitet. Christina har samme oplevelse af, at der i Grønland hersker en spontanitet på naturens præmisser: “(...) det kan ikke betale sig at have travlt med ting, du ikke er herre over, og, hvis nu vejret er godt nu, hvorfor skal vi ikke gøre det nu fremfor om tre måneder” (Christina: 2). Christina konstituerer en grønlandsk identitet som rolig og spontan, hvilket er værdier, hun ekskluderer i sin konstituering af den danske

identitet, der beskrives som “larmende” og “travl” (Christina: 2). Hun konstituerer en grønlandsk identitet ved en dansk Andethed og en dansk identitet ved en grønlandsk Andethed. Den grønlandske subjektposition fremstilles som af højere værdi, og det er også den position, som hun i sin subjektivering placerer sig selv i, når hun beskriver, at hun gennem sin tid i Grønland har lært at tænke som grønlændere: “(...) så lige pludselig, så lærer man, nååå, jeg skal ikke gøre noget, jeg skal bare lade det hvile i sig selv” (Christina: 2).

Biinia forsøger gennem sin beskrivelse af kulturen, hvor han også vægter naturen højt, at forklare sammenhængen med en grønlandsk identitet: “(...) selvom man ikke har alle de værdier, at man ikke kan jage, at man ikke kan ro kajak, og sådan noget, jeg kan ikke ro kajak, selvom man ikke kan det, så specialiserer det ikke én, som at man ikke er grønlænder” (Biinia: 2). Biinia beskriver i interviewet, at der er mange, som stiller spørgsmålstejn til, om man er grønlænder, hvis man ikke har de oprindelige grønlandske værdier, og i ovenstående forhandler han grænserne for, hvad det vil sige at være en grønlænder. Han kommer frem til, at man er grønlænder, hvis man føler sig som en grønlænder. Han placerer sig dermed inden for positionen grønlænder, da hans forhandling gør, at han kan være grønlænder, selvom han ikke kan ro kajak. Selvom Biinia fortæller, at han ikke kan ro kajak, og han alligevel placerer sig som grønlænder, virker det til, at båndet til naturen alligevel er en vigtig del af hans forståelse af grønlandsk kultur. Han afslutter afsnittet med at sige: “Så jeg tror, kultur for mig, det er min familie og alt det der gør det her til hjem, fjordene, og ude og sejle, og jage” (Biinia: 2).

Forholdet mellem en moderne selvforståelse og grønlandisering

Hans Frederik beskriver, at der er et sammenstød mellem det oprindelige fangersamfund og et moderne arbejdersamfund: “(...) som jeg tidligere sagde, er vi et fangersamfund, og som jeg siger, når vejret, naturen kalder, så kan mange af os hellere foretrække naturen og fangst. Derfor kan det måske være svært for dem, der er vant til at være i arbejdersamfund at beholde det der vilde” (Hans Frederik: 3-4). Citatet viser paradokset mellem at vende tilbage til en oprindelig værdi og have en moderne selvforståelse (jf. Gad). Selvom Hans Frederik beskriver sammenstødet mellem det vilde og arbejdssamfundet, siger han også, at man som uddannet kan have fiskeri som bierhverv:

“Ja, altså det er en fangerkultur vi kommer fra, men nu er vi meget mere både fiskere, fangere og arbejdssamfund. (...). Der er stadig nogen der lever som fangere og lidt fiskere (...) Og så er der også sådan nogle som os, der har taget en uddannelse og har fiskerifangst som bierhverv som fritid”

(Hans Frederik: 2, 3).

Michaela beskriver også, hvordan man ved nationaldragterne forener det moderne og traditionelle:

“Ja, at der sker noget, det har jeg det fint med, men jeg synes også det er meget vigtigt at vi beholder den grønlandske del for eksempel nationaldragten og beholder respekten for eksempel, der er mange der prøver at ændre den grønlandske nationaldragt for eksempel kun sort og hvid nationaldragt”

(Michaela: 5).

Udover at lave nationaldragterne sorte og hvide, fortæller Michaela, at der eksperimenteres med at lave kamikker med høje hæle (Michaela: 5). På samme måde fortalte Sara i tøjbutikken Anuni, at kortene, som man kunne købe, var nyfortolkninger af traditionelle figurer og myter. Eksempelvis forestillede et af dem en traditionel grønlandsk kvinde med tradition håropsætning, der var nyfortolket som et tegn på feminisme (Feltnote 4).

Forholdet mellem en moderne selvforståelse og et tilbageskuende blik mod en oprindelig identitet, ser informanterne altså, modsat Gad, ikke som modsætningsfyldte begreber. Citatet viser ydermere, at det er vigtigt for Michaela, at man har respekt for den grønlandske kultur. Biinia siger også, at man ikke må glemme den grønlandske kultur, da han taler om, at Grønland skal stræbe efter at blive mere international: “Så jeg tror helt klart at vi som hvilket som helst andet land, England, Danmark, USA og sådan noget, skal gå internationalt men stadig huske hvem vi er, og beholde vores kultur” (Biinia: 23).

Gads beskrivelse af, at der er et paradoksalt forhold mellem grønlandisering og en moderne selvforståelse er altså, ifølge informanterne, ikke tilfældet. Informanternes eksempler viser tværtimod, hvordan en nytænkning af det traditionelle kan forene kampen for afkolonisering og en moderne selvforståelse.

Mad

Mad er et område, hvor flere af vores informanter stadig mærker den danske kolonisering. Sara siger: "(...) jeg kan ikke sådan sætte ord på det, men vi kan jo godt mærke det, at vi er blevet koloniseret. Også alle de danske ting som vi også bruger her, hvis man kan sige det for eksempel sådan mad, sådan de der danske retter dem spiser vi også her" (Sara: 6). Ligeledes beskriver Michaela, at hun elsker grønlandsk mad, men at det er dyrt, og hun derfor i stedet køber mad i supermarkedet Pisiffik (Michaela: 3).

Klaus og Hans Frederik giver udtryk for samme tætte forhold til grønlandsk mad. Glæden ved det grønlandske køkken læser vi som en grønlandisering, der reagerer på det koloniserede køkken, som Sara, og Michaela mere implicit, beskriver. Klaus siger: "(...) jeg kan jo ikke leve uden den grønlandske mad!" (Klaus: 15), og han fortæller, at hans familie sender grønlandsk mad til ham, når han er i Danmark (Klaus: 4). Hans Frederik beskriver ligeledes, at han mere eller mindre udelukkende spiser grønlandsk mad (Hans Frederik: 4). Han siger videre: "Vi kan godt lide tørret torsk og spise det med sælspek til, det er en delikatesse" (Hans Frederik: 22). Han forklarer, at han forsøger at undgå at købe importeret kød fra Brugsen: "(...) det er meget sjældent, jeg køber kød i Brugsen, og hvis det er noget jeg har købt derovre fra, så er det grønlandsk lam, jeg køber (grin) ellers er det meget, meget sjældent, jeg køber importeret kød" (Hans Frederik: 4). Udover at være en del af grønlandisering, er grønlandsk mad også en del af forhandlingen af subjektpositionen grønlænder. Biinia italesætter, at traditionel, grønlandsk mad for nogle har betydning for, om man er grønlænder: "Det der spek der. Der er nogle, der siger, at hvis du ikke kan spise mattak, så er du ikke grønlænder. Ham trommeslageren i vores band, han kan ikke lide mattak (griner)" (Biinia: 24). Biinia forhandler positionen som grønlænder ved at afskrive, at den mad, man spiser, har betydning for, om man kan indtage en position som grønlænder: "Det bliver indsnævret mere og mere, og mere og jeg tror bare, det er, hvad man føler sig som. Så hvis jeg kalder mig grønlænder, så er der ikke nogen, der kan sige andet" (Biinia: 24). Biinia beskriver, at grænserne for positionen grønlænder er blevet indsnævret. Det får ham til at forhandle en grønlandsk identitet på vegne af trommeslageren, der virker til at have et selvbillede som grønlænder, der ikke altid er overensstemmende med det offentlige billede.

Generel grønlandisering

Udover de tidligere nævnte eksempler på grønlandisering, italesætter Sara, at der på flere områder er kommet tiltag, der har til formål at styrke den grønlandske kultur, og at det er en del af en løsrivelsesproces: “(...) man kan godt mærke nu at vi er ved at løsrive os. Mega lille detalje - for eksempel Brugsen, det er blevet lavet om til Brugseniq” (Sara: 6). Videre beskriver hun, at inuit-tatoveringerne og traditionelle perler igen er blevet populære (Sara: 6). I tøjbutikken, hvor Sara arbejder som ekspedient, solgte de traditionelle perlekæder, og de førnævnte små tegninger som illustrerede oprindelige, grønlandske myter og figurer (Feltnote 4). På samme måde oplevede vi hjemme hos Agnes, Hans Frederik og vores Airbnb-værter Sophia og Knud, hvor vigtigt det var for dem at have Grønland med i deres indretning. Agnes havde mange billeder hængende af familiemedlemmer i nationaldragter, og da vi spurgte ind til dem, tog hun nationaldragterne frem fra en stor kiste lavet af sælskind (Feltnote 5). På samme måde havde Hans Frederik forskellige ting lavet af sælskind, tupilakker og et vægur, som var formet som Grønland (Feltnote 3). Vores Airbnb-værter Sophia og Knud havde tupilakker, keramiske fliser udsmykket med scener fra grønlandsk landskab, grønlandsk brugskunst, en tandbørsteholder i grønlandsk perlesyning og sælskind som en del af deres indretning (Feltnote 2).

Stolt grønlænder

Flere af informanterne knytter ordet stolt til grønlænder, og vi ser derfor stolt grønlænder som en subkategori, der bruges til at forhandle grænserne for hovedkategorien grønlænder. Hans Frederik siger: “(...) men det i hvert fald i vores familie meget stolte grønlændere i vores familie” (Hans Frederik: 23). På samme måde beskriver Agnes en stolthed over den grønlandske kultur: “Jeg er stolt over, at jeg har den kultur i min bagage” (Agnes: 6). De fleste af informanterne fortæller, som beskrevet i tidligere afsnit, at danskere har fordomme om dem, og den grønlandske identitet placeres derved som en position, der ikke er ønskværdig. Fordommene afkræfter det selvbillede, som informanterne præsenterer, og der opstår derved en uoverensstemmelse i den indre-ydre-dialektik (jf. Jenkins). Når informanterne knytter stolthed til hovedkategorien grønlænder forhandler de altså

subjektpositionen ved at fremsætte den som en kategori af høj værdi. Hans Frederik beskriver, at han oplever, at hans stolthed over at være grønlander bliver misforstået:

“Ja mange gange kan jeg føle det, fordi jeg er en stolt grønlander, og det betyder ikke at jeg ikke kan lide andre, men der er nogen der hellere vil forstå det sådan, bare fordi jeg er stolt grønlander og gerne vil beholde mit sprog og kultur, og så er der nogle der stempler mig som at være racist, det betyder ikke at man er racist bare fordi man er stolt af at være sig selv stolt af sit kultur”

(Hans Frederik: 9).

Hans Frederik føler, at nogle ser ham som racist på grund af hans stolthed. Han bruger ordet “stemple”, hvilket tydeligt viser, at han oplever det som en kategorisering, han ikke kan genkende sig selv i. Udover at knytte stolt til kategorien grønlander, fremhæver Hans Frederik, at det er vigtigt for grønlandere at kunne brødføde sig selv: “(...) uanset, om man er fisker eller fanger eller har en stilling et eller andet sted, man skal kunne brødføde sig selv” (Hans Frederik: 23). Det at kunne brødføde sig selv kan, på samme måde som stoltheden, være en værdi, som Hans Frederik bruger til at forhandle en grønlandsk identitet. Han forhandler med de tidligere nævnte fordomme, og herunder eksempelvis de synspunkter som Biinia fremlægger, når han taler om det store frafald på gymnasierne:

“(...) rigtig meget dovenskab hjemmefra, fordi forældrene ikke bakker op omkring det, og der kan man sige, at det er vel, fordi nogle af dem er misbrugere eller alkoholikere, ikke alle sammen, men så er der også nogle som bare vil så langt væk fra dem og beskytte deres barn så meget, at de overbeskytter dem, og så siger ”jamen, det er okay, du behøver ikke tage i skole, du kan bare blive hjemme og ligge og sove”.

(Biinia: 11).

Biinia knytter ordene dovenskab, misbrugere og alkoholikere til kategorien grønlandere. Hans Frederik har en kollektiv identifikation med grønlandere, da han føler sig som grønlander, men han kan ikke identificere sig med den offentlige forestilling om ham. Han har altså svært ved kategoriseringen, fordi han ikke kan genkende forventningerne, der tillægges, men han identificerer sig med selve kategorien. Hans Frederiks selvopfattelse er udfordret, og han forhandler derfor grænserne for kategorien og subjektpositionens værdi ved at sige, at det er vigtigt for grønlandere at kunne brødføde sig selv.

Generelt er det altså stolthed og værdier, der anses som positive, som flere af vores informanter bruger til at forhandle subjektpositionen grønlander. De prøver at skabe en overensstemmelse i den indre-ydre-dialektik, så kategoriseringen af dem stemmer overens med deres selvopfattelse.

Delkonklusion

Flere af vores informanter konstituerer en grønlandsk identitet ved en dansk Andethed. Eksempelvis inkluderer informanterne fællesskabet, mens individualismen ekskluderes og tilskrives en dansk identitet. At vende sig væk fra individualismen er, ifølge Fanon, en del af en afkoloniseringsproces. Afkoloniseringen er ligeledes målet, når informanterne ved grønlandisering kæmper for at løsrive sig fra den psykologiske, koloniale vold. Grønlandiseringen viser sig i en fremhævelse af naturen, grønlandske symboler i hjemmet, grønlandsk mad og i en kamp for det grønlandske sprog. Udover grønlandiseringen bruges ordet stolt ligeledes til en forhandling af en grønlandsk identitet.

Post-koloniale strukturer

Det bliver tydeligt i vores empiriske materiale, og analyse heraf, at relationen mellem dansktalende og grønlandsktalende er udfordret, og i det følgende afsnit vil vi beskrive de strukturer, der er, og har været, med til at skabe dette forhold. Derfor vil vi behandle det grønlandske syn på Danmark som kolonimagt og den koloniale metafor om en mor/barn-relation.

Grønlands syn på Danmark som kolonimagt

Under koloniseringen ønskede Danmark, som før nævnt, at holde det grønlandske samfund lukket for at udnytte produktionen i Grønland til egen fordel. Dermed var der stort fokus på at fastholde befolkningen i den oprindelige inuit-kultur grundet deres ekspertise inden for eksempelvis fangst. Agnes sætter ord på dette: ”Danmark har jo på et tidspunkt rent historisk ønsket at Grønland skulle være et lukket land. At Grønland bliver ved med at beholde sit kulturelle islæt” (Agnes: 14). Det er således en kolonial strategi, som har været en del af Danmarks virke som kolonimagt. På trods af at Danmarks overordnede mål som kolonimagt har været udnyttelse af grønlandske ressourcer, hersker der dog en storyline om Danmark som en forholdsvis human kolonimagt, hvilket flere af vores informanter underbygger. Det er således en storyline, som reproduceres i Grønland (jf. Petterson). Agnes udtaler eksempelvis følgende:

“(…) I forhold til mange andre lande, der har haft kolonier, der synes jeg nemlig ikke, også igen i forhold til mange der mener heroppe, der mener jeg, at Danmark har behandlet Grønland og grønlænderne (kort pause) altså, acceptabelt i forhold til mange andre kolonilande. Vi er hverken blevet pisket eller noget som helst som mange lande jo har oplevet som slaver, hvor det er der, hvor man derimod havde sagt at (kort pause) at Grønland skal være lukket”

(Agnes: 14).

Agnes fokuserer på, at det har været for Grønlands bedste, at Danmark under koloniseringen lukkede sig rundt om landet, og i stedet for at sætte spørgsmålstejn ved hensigten med dette, er hun blot glad for, at koloniseringen ikke har indebåret slavepiskeri. Dermed reproduceres den romantiserede og exceptionalistiske tankegang om Danmark som en ikke-voldelig kolonimagt. Dog er det nævneværdigt, at hun her pointerer, at der er mange grønlændere, der ikke deler det syn på Danmark, og som dermed må tænkes at have været imod Danmarks koloniale strategier. De fleste af vores informanter er en del af den dobbeltsprogede gruppe, og det kan derfor tænkes, at det negative syn på den danske kolonisering ville have været mere udbredt i vores materiale, hvis vi havde interviewet enkeltsprogede grønlændere. Flere

af vores informanter italesætter yderligere en tanke om Danmark som det bedste valg mellem to onder. I særdeleshed sættes Danmark op imod USA som potentiel kolonimagt:

”(...) jeg tænker også tit, hvis USA for eksempel havde taget kolonien, taget os som koloni, så havde det vi sikkert været meget dårligere stillet (...) Vi havde nok ikke fået så meget (lang pause) udvikling, jeg tænker mest udviklingsmæssigt, der havde nok ikke været så meget udvikling, hvis den amerikanske, hvis amerikanerne havde taget os som koloni i forhold til den danske. Også med for eksempel gratis lægehjælp og alt det der, det er der jo ikke i Amerika, og tandlæge og alt det der (...) når jeg ser, det er amerikanske kolonier, der har været amerikanske kolonier, der ser man jo også, hvor meget de udnytter de små lande, for eksempel de små øer de har taget, hvor meget de udnytter dem, så tænker jeg, det er fandme godt, vi har haft de danske så, fordi (kort pause), jo de har udnyttet os, men de har også hjulpet og løftet os, de har løftet os så meget, at for eksempel at vi i dag kan arbejde for at blive endnu mere selvstændige og ikke være en del af rigsfællesskabet”

(Michaela: 12-13).

For flere af vores informanter er det således åbenlyst, at Danmark har udnyttet Grønland til egen fordel og dermed skabt en strukturel afhængighed. Fokus er dog stadig på det faktum, at det kunne være gået meget værre, hvis USA havde koloniseret landet. Det er ydermere paradoksalt, at Michaela i ovenstående citat lægger vægt på, at Danmark har hjulpet og løftet Grønland til et stadie, hvor de kan arbejde for at blive mere selvstændige, når det er selvsamme land, der koloniserede landet i første omgang. Hun retfærdiggør den udnyttelse, der finder sted, med den hjælp hun mener, Danmark bidrager med, men der ville muligvis ikke herske et behov for denne hjælp, hvis Danmark ikke havde koloniseret Grønland. Der er således en iboende ambivalens i det koloniale magtforhold til Danmark, men selvom konsekvenserne har været mærkbare, mener Biinia ikke, at det kunne have været anderledes: ”Hvis der aldrig havde været kolonialiseringer, så ville vi måske stadig leve som et fangersamfund, ik. Så jeg vil ikke sige, det er ærgerligt, at I kom, overhovedet, det er forkert. Men jeg vil også sige, at konsekvenserne har været hårde, allesammen” (Biinia: 8). Biinia ser således koloniseringen af Grønland som en uundgåelig historisk udvikling, der trods de mange konsekvenser har været et nødvendigt skridt mod en mere moderne nation.

Mor/barn-relationen

Det komplekse forhold mellem Danmark og Grønland og den eventuelle løsrivelse eksemplificeres tydeligt i den kolonialistiske metafor om Danmark som moderen og Grønland som barnet. Det er en kolonial metafor, som anvendes aktivt af flere af vores informanter. Eksempelvis udtaler Biinia: ”Så jeg tror, hvis man ser på landet som et menneske, så er vi teenagere, og vi har ligesom brug for at komme væk fra vores forældre” (Biinia: 11). Biinia betegner således Grønland som en teenager, ligesom Gad gør det i sin artikel (Gad, 2008). Biinia beskriver ligeledes, at teenageren har et behov for at komme på afstand af sine forældre, og at Grønland har behov for ikke at være så tæt knyttet til Danmark. Kirsten udtaler ligeledes: ”Jeg kan ikke se, hvordan de skal kunne klare sig for øjeblikket. Det skal mere til. Det er ligesom en 17-årig, der skal til at flytte hjemmefra, som skal lære at klare sig selv. Grønland er ikke blevet 18 år endnu. Sådan føler jeg” (Kirsten: 6). De betegner begge Grønland som en teenager, frem for som et barn, hvilket er overensstemmende med Gads beskrivelse af, at der er sket en ændring i måden at omtale Grønland. Dette kan være et udtryk for et holdningsskifte i forhold til, hvordan Grønland opfattes i relationen til Danmark. Grønland italesættes ikke længere blot som et barn, der har brug for hjælp til at indgå i verden, men som en teenager der endnu ikke er moden nok til at indgå i de voksnes verden. Ifølge metaforen er Grønland et land med ressourcer, der endnu ikke har lært, hvordan ressourcerne anvendes mest hensigtsmæssigt.

Kirsten udtaler, at brugen af denne metafor beskriver hendes egne følelser, og Biinia giver ligeledes udtryk for, at han ikke har hørt formuleringen om Grønland som teenager andetsteds (Kirsten: 5; Biinia: 11). De har således begge taget metaforen til sig og gjort den til deres egen, og dermed beskriver de samme storyline. Storylines divergerer alt efter, hvordan et givent subjekt producerer og reproducerer den, hvilket tydeliggøres her. Den overordnede storyline er den samme, Grønland er en teenager, men måden, hvorpå Biinia og Kirsten italesætter, hvem der er en del af Grønland, adskiller sig fra hinanden. Biinia, som bor i Grønland, omtaler landet og dermed teenageren som *vi*, mens Kirsten, der er bosat i Danmark, men har grønlandsk baggrund, omtaler Grønland og teenageren som *de*. Kirsten reproducerer altså samme storyline, men inkorporerer ikke sig selv i den i modsætning til

Biinia. Det er nærliggende at tænke, at det må skyldes det faktum, at hun ikke er bosat i Grønland, hvorfor hun ikke indbefatter sig selv som en del af en befolkning, der ikke er klar til at blive udsluset i verden endnu. Det viser ret tydeligt, at storylinen om Grønland som teenager flourerer hos grønlændere uanset deres tilknytning til landet.

Den kolonialistiske metafor er et eksempel på, hvordan kolonimagten ikke blot koloniserer landet, men også tankegangen hos befolkningen (jf. Fanon). En etableret storyline som denne er med til at fastholde magtforholdet mellem Danmark og Grønland, idet grønlændere har en opfattelse af, at de ikke er klar til en løsrivelse fra Danmark endnu. Flere af vores informanter udtaler upåagtet, om de nævner mor/barn/teenager-relationen, at Grønland ikke er klar til selvstændighed endnu. Agnes mener eksempelvis, at landet først er klar om i hendes oldebørns tid (Agnes: 16), og flere andre peger ligeledes på, at selvstændigheden først kan komme længere ude i fremtiden.

Spørgsmålet er, om selvstændigheden kan opnås, hvis etablerede storylines som mor/barn-relationen hænger ved. Følger vi metaforens logik, kan man, lige så vel som at Grønland ikke føler sig klar til selvstændighed, forestille sig, at Danmark heller ikke er klar til at give afkald på Grønland, hvorfor en endelig afkolonisering ikke er mulig. Der er derfor først mulighed for en gennemgribende afkolonisering, når både Danmark og Grønland bliver opmærksomme på dialektikken i relationen og ønsker at gøre op med undertrykkelsen og det uligevægtige magtforhold.

Den stadige anvendelse af mor/barn-metaforen kan have stor indflydelse på grønlænderes selvforståelse og identitet. Hvis man bliver set på som en, der ikke kan selv, og hvis man på baggrund heraf ser sig selv som en, der ikke kan noget, er det svært at bekæmpe det hegemoniske magtforhold. Christina beskriver det med et eksempel fra sin arbejdsplads, hvor hun har grønlandske ansatte under sig:

“ (...) der er også en tendens til, synes jeg, at danskere, det er nemmere at få dem til at gøre det for en, altså for eksempel, og nu er det sådan, i går flyttede vi om på vores møbler i afdelingen, det var rigtig fint, spørger selvfølgelig hvordan skal vi have det og får hurtigt besked på, at det er jo dig, der er (grønlandsk), så det bestemmer du, altså chefen. Og så siger jeg jo, jamen jeg kan jo være ligeglad, jeg har jo et kontor, hvor jeg kan lukke døren, og så kan jeg ikke se, hvordan I bor, nårh, jamen så er vi jo nødt til at tage stilling til et eller andet, hvis jeg nu bare sagde, vi skal gøre det, det og det, så ville det

være hurtigere og lettere. Og det tror jeg er lidt affødt faktisk af den her med, at man er vant til, at danskerne kommer og bestemmer noget, og så behøver vi ikke selv”

(Christina: 8)

Christina mener, at der hersker en affødt tendens blandt grønlændere til ikke at påtage sig ansvar og tage beslutninger, men i stedet lade en dansker om de vigtige beslutninger, fordi grønlændere er vant til ikke selv at bestemme. Michaela italesætter ligeledes, et mønster, hvor grønlændere er vant med dansk iværksætter, og ikke selv tager initiativ til at starte egne virksomheder. Hun fortæller at mange af hendes venner og bekendte brokker sig over mangel på spisesteder i Sisimiut, men aldrig selv tager initiativ til at stable et lignende på benene (Michaela: 22). Ligeledes er det oplagt at tage udgangspunkt i Agnes udtalelse om offermentalitet i Grønland i dag:

“(…) der har der været en form for (pause) en meget stor form for offer, offermentalitet, der er kommet frem. Men jeg tror at det er, det, det er så igen min egen mening. Jeg tror det er pga utilstrækkelighed, pga mindreværdskomplekser og så er det så ”Det er ikke min skyld, det er danskernes skyld fordi” og så videre og så videre (...) fordi som jeg nævnte i starten, der er virkelig mange der udover deres folkeskoleprøve ikke har andet prøve”

(Agnes: 7).

Agnes udtrykker, at hun oplever, at mange grønlændere lider af mindreværdskomplekser, fordi de føler sig utilstrækkelige. I denne forbindelse nævner hun en offermentalitet, som hun mener er fremtrædende i det grønlandske samfund. At beskrive følelsen af utilstrækkelighed med en offermentalitet er at underkende de strukturer, der er gældende i et post-kolonialt samfund. Hvis man derimod tager udgangspunkt i følelserne, der foranlediger Agnes til at fremlægge offermentaliteten, er det følelser, der ganske givet er effekten af en undertrykkende struktur, som det ses i eksempelvis mor/barn-metaforen. Hvis man bliver anskuet som et barn eller en teenager, der ikke kan noget selv, og denne selvforståelse fæstnes og reproduceres, er det vanskeligt at bryde med den og det uligevægtige magtforhold, som den medfører. Ligeledes er det en så gennemgående struktur, og så veletableret en storyline, at det måske er de færreste, der er bevidste om, at de først og fremmest er underlagt den, og til stadighed er med til at reproducere den.

Delkonklusion

Informanterne beskriver Danmark som en forholdsvis human kolonimagt, og de underbygger derved den exceptionalistiske storyline om Danmark som en ikke-voldelig kolonimagt. Dog nævner informanterne, at det ikke er alle, der deler dette syn. Det fremgår også, da flere af vores informanter er kritiske over for den strukturelle afhængighed, som den danske kolonisering har medført. Ydermere anvender flere af informanterne metaforen om mor-barn/teenager-relationen, når de omtaler forholdet mellem Grønland og Danmark. Den exceptionalistiske storyline og metaforen om mor-barn/teenager-relationen er eksempler på, at det ikke kun er landet, men også tankegangen og selvbilledet hos befolkningen, der er blevet koloniseret. Hvis selvstændighed skal opnås kræver det derfor, at man gør op med de etablerede storylines og det ulige magtforhold.

Vores position som danskere

I feltarbejdet får vi mulighed for at blive involveret i det felt og sociale fællesskab, som vi undersøger. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på, at vi ved at studere 'de Andre', samtidig skaber en intersubjektivitet imellem os og vores informanter (Galal, 2015: 151). Det vil sige, at det er vigtigt at være opmærksom på, hvordan vi som feltarbejdere uundgåeligt er en del af feltet, og det kan have betydning for forskningsresultatet. Antropolog Lise Paulsen Galal beskriver, hvordan forskere imødekommer dette på forskellige måder. Nogle vælger at italesætte det ved enten at påpege bevidstheden omkring intersubjektiviteten eller ved at klargøre det skæve dominansforhold, der ofte er til stede i et kulturmøde, hvorimod andre betragter intersubjektiviteten som en hindring og derfor forsøger at komme uden om, hvilket resulterer i, at det ikke bliver italesat i det endelige datamateriale (Ibid.). Galal mener dog, at man ikke skal lade intersubjektiviteten blive en hæmsko, da den hjælper med at give adgang til informanterne:

“This also means that the interlocutors’ potential contestation of the researcher’s articulations of difference is not to be approached as a failure of the researcher, but as an opportunity to gain access to the meaning making and crucial distinctions of the interlocutors”

(Galal, 2015:152).

Vi vil i dette afsnit klargøre, hvordan der under vores feltarbejde blev etableret forskellige positioner i interaktionen med grønlandere, og hvordan det har påvirket vores empiri. Her vil vi blandt andet komme ind på, hvilke reaktioner vi har mødt fra vores informanter.

Som tidligere nævnt, kan vores interesse i informanternes livsverden være med til at igangsætte en erkendelsesproces, der skaber nye refleksioner og forklaringer hos vores informanter, fordi vi netop har gjort dem opmærksomme på nogle specifikke sociale realiteter og deres eget forhold til disse. Dermed er en interaktionel tilgang til feltet værdifuld for produktionen af data. Galal understreger også, hvordan interaktionen mellem forsker og subjekt er værdifuld i sig selv: ”The positioning of both researcher and interlocutor that is embedded in the research questions, in the operational definitions and in the actual encounter are all data that are produced by and during that encounter” (Galal, 2015: 152).

Interaktionen med vores informanter favner samtidig meningsforhandlinger, hvilket er vigtigt at være opmærksom på, fordi selvfølgeligheder kan gå tabt heri. (Galal, 2015:152).

I udførelsen af vores interviews og mødet med vores informanter blev positioneringen og magtforholdet hurtigt fastlagt. De var i en position som de lokale grønlandere, og vi var i en position som besøgende danske universitetsstuderende. I kraft af Danmarks tidligere kolonisering af Grønland oplevede vi, at vores informanter implicit skabte en distance mellem os som danskere og Danmark som tidligere kolonimagt. Hans Frederik fortæller blandt andet: “(Utydeligt) krig mellem danskere og grønlandere, de forstår ikke os, og det er deres egne præmisser, det går ud på (...)” (Hans Frederik: 8). Udover Hans Frederik skaber andre informanter også distance mellem vores position som danskere og Danmark som tidligere kolonimagt. Når de italesætter Danmark og danskere i negativ kontekst, skifter de “I” ud med det mere distancerede “de”, hvor de ved inddragelsen af Danmark eller danskere i positive kontekster brugte “I” og dermed beskrev os, som en del af det danske samfund. Biinia bruger eksempelvis “I”, når han fortæller om fordele ved Danmarks tilstedeværelse i

Grønland: “Men jeg vil stadig ikke sige, at det er ærgerligt at I kom hertil, for vi har fået mange andre fordele ved det også” (Biinia: 9).

I andre interviews oplevede vi, at informanterne var opmærksomme på vores position, når de udtalte noget nedsættende om Danmark. Biinia siger blandt andet: “Vi har meget få lærere på gymnasiet, det har de på alle gymnasier, den største del af lærerne er danske. Og de har ikke det bedste ry. Det siger jeg lige ud, de har ikke det bedste ry” (Biinia: 12). Her viser Biinia, at han er opmærksom på vores position som danskere, fordi han, når han taler negativt om de danske lærere, samtidigt fortæller, at han er ærlig og ikke lader sig påvirke af vores position. Michaela er ligeledes opmærksom på vores position, da hun taler om, at hun ikke ønsker, at Grønland defineres som en del af Danmark, men samtidig understreger, at hun ikke har noget imod Danmark:

“(...) så når jeg viser verdenskortet eller på min mobil, og viser hvor Grønland er “ah, Danmark”
“NEJ!” (griner) “Nej! Vi er ikke Danmark” (griner), ikke fordi jeg har noget imod Danmark, eller
noget, men nej, vi er ikke Danmark, vi er Grønland.” (Michaela, 13)

Det er altså gennemgående, at informanterne er opmærksomme på vores position, og de italesætter det i deres udsagn.

Udover det naturlige magtforhold der er mellem interviewer og informant, er der altså samtidig et dominansforhold mellem det at være dansker og det at være grønlænder. Når vi som danskere interviewer grønlændere om problematikker mellem Danmark og Grønland, kan vi risikere at skabe et rum for grønlændere, hvor de ikke føler, at de kan dele deres meninger i frygt for at fornærme os i vores position som danskere. Relationen mellem Danmark og Grønland kan også have forstærket interviewene, da informanterne kan have følt sig mere knyttet til os i kraft af vores fælles historie. Flere informanter italesætter Danmark-Grønland forholdet som et familieforhold, hvor dansk kultur og Danmark i mange år har været en del af en grønlandsk identitet. Agnes påpeger et særligt forhold mellem Danmark og Grønland:

“Men også rent, hvad siger man, besl (kort pause) eller blod, hvad siger man på dansk, altså beslægt familiemæssigt og, der er det jo i Danmark man har fællesskab, har haft i mange år, fordi, et eller andet land skal man jo nok, (kort pause) hvad siger man, have samarbejde med. Og hvem søren skulle det så

være, vi kender jo hinanden Danmark og Grønland så, det man kan kender bedst, det vil man jo gerne være sammen med.” (Agnes: 16).

Christina fortæller også, at alle er i familie med hinanden på tværs af grænsen mellem Grønland og Danmark (Christina: 10). Det er med til at fortælle os, at vores informanter føler sig knyttede til Danmark, hvilket kan have dannet en fælles intersubjektivitet, der kan have påvirket deres position til at være åben over for os.

Nogle af vores informanter reagerer yderligere på vores position som unge, og vi formoder, at vores alder placerer os i en position, hvor især de unge informanter føler, at de kan identificere sig med os. Sara fortæller blandt andet: “Ej, men jeg synes, det er fedt, at I viser interesse også fra, fra unge fordi jeg tror ikke, det er noget folk de sådan, de sådan tænker over, unge danske” (Sara: 18). Sara italesætter for eksempel, at hun er begejstret for vores interesse for det emne, som hun selv påvirkes af hver dag. Når hendes interesse for emnet bekræftes af os, skabes der en fælles identifikation imellem os og hende.

Interviewene foregik på dansk, hvilket i interaktionen med informanterne både har været en styrke og en svaghed. For nogle af vores informanter er dansk et sprog, som de taler flydende, hvilket skaber en tryghed, fordi de har mulighed for at formulere og udtrykke sig nuanceret. Dansk er på samme tid også et fremmedsprog, og det er især tydeligt hos Klaus, at han føler problemer med at udtrykke sig fyldestgørende og virker til at lede efter ordene (Klaus: 6). Endeligt er der mange følelser forbundet til det danske sprog. I vores position som danskere taler vi fra en position som tidligere kolonimagt, og interviewene foregår på den tidligere kolonimagts sproglige præmisser. Hans Frederik italesætter blandt andet en opmærksomhed på sproget, fordi han før interviewet ironisk spørger os til, om samtalen skal foregå på dansk (Feltnote 2).

Diskussion

I vores problemformulering rejser vi spørgsmålet om, hvilken betydning sprog mødet og den koloniale relation har for det grønlandske samfund og en grønlandsk identitet. Det vil vi i det

følgende diskutere med udgangspunkt i, hvordan en inkorporering af engelsk i stedet for dansk som andetsprog vil have betydning for Grønland. Herudover vil vi diskutere, hvor afgørende det grønlandske sprog er for en grønlandsk identitet, og om denne er truet af inkorporeringen af andre kulturer og deres sprog. Afsluttende vil vi diskutere begrebet grønlandisering og mulighederne for samt problematikkerne ved en afkolonisering af Grønland.

Der har uden undtagelse været en holdning hos vores informanter om, at det danske sprog skaber stor debat og splittelse i befolkningen i Grønland, og at skellet mellem enkeltsprogede og dobbeltsprogede danner et hierarki i befolkningen. I sprogdebatten i Grønland bliver det i dag ofte diskuteret, om engelsk bør implementeres som Grønlands første fremmedsprog frem for dansk. Det er desuden også en aktuell problemstilling i debatter i Danmark, fordi det engelske sprog vil gøre Grønland mere global og åben for samarbejde med andre lande end blot Danmark og dermed blandt andet true de danske interesser i landet.

Gad argumenterer for, at implementeringen af engelsk som fremmedsprog frem for dansk vil give Grønland flere muligheder, og at det vil rykke dem i retningen af en løsrivelse, idet de vil kunne opbygge relationer på tværs af verden. Gad peger yderligere på, at skiftet til engelsk vil forbedre Grønlands mulighed for modernitet, hvilket vil være en tilføjelse til den grønlandske identitet frem for en erstatning af den (Gad, 2009: 151). Ligeledes vil den koloniale relation til Danmark udviskes, da sproget er en stor del af det, der fastholder Grønland i relationen. Biinia bekræfter Gad vedrørende det engelske sprog som en tilføjelse i og med, at han er glad for at kunne kommunikere på henholdsvis grønlandsk, dansk og engelsk, og han forklarer, at det giver ham mulighed for at indgå i flere relationer. Dermed er det engelske sprog en tilføjelse til hans identitet, og Biinia understøtter altså Gads pointe (Biinia: 7). Sara støtter op om samme forståelse af, at engelsk er en nødvendighed for Grønland i fremtiden, men udtrykker samtidig en bekymring for uddannelsessituationen:

“Sofia: Tænker du, at det ville give mening, at det var engelsk i stedet for dansk som blev?”

Sara: Ja, på et tidspunkt, lige nu er vi jo stadig under Danmark, men det giver jo mega mening altså (kort pause), at det var engelsk, for det er jo kun i Danmark, der bliver snakket dansk, så engelsk det ville give mening ja, men på den anden side, for eksempel der er nogen, de vil have dansk væk fra, at vi

lærer det, væk fra undervisningen, at vi ikke skal lære dansk. Men det er også, det giver mening, men altså hvad så med, når vi allesammen skal ud og uddanne os, højst sandsynligt i Danmark (...)

(Sara: 9).

Saras bekymring deles af blandt andet lektor ved Aarhus Universitet, Michael Böss, som påpeger, at skiftet til engelsk vil besværliggøre uddannelsessituationen for unge grønlandere:

“Dansk er trods alt det sprog, som gør uddannelse for mange unge grønlandere mulig. Den mulighed lukker man nu af, også i resten af Norden. Og så kan det godt tænkes, at man gerne vil have den unge generation til at søge mod uddannelsesinstitutioner i Canada og USA, men det kræver en helt anden og god økonomi, og det kræver også, at man har et højt engelsk niveau, hvilket langt fra er givet, siger Michael Böss, der allerede har set de negative konsekvenser af, at det grønlandske hjemmestyre i disse år forsøger med øget distancering fra Danmark”

(TV2).

Som Böss nævner er en konsekvens af dette forhold, at unge grønlandere formentlig er nødt til at søge mod eksempelvis USA og Canada for at uddanne sig, hvilket vil være langt mere omkostningsfuldt. Den danske stat har vedtaget en særordning om, at alle grønlandere med et gymnasialt karaktergennemsnit på minimum 6,0 har mulighed for at blive optaget på videregående uddannelser i Danmark upåagtet det enkelte studies adgangskriterier (Uddannelses- og Forskningsministeriet). Ved fravalget af det danske sprog begrænses de unge grønlandere således i at kunne benytte denne særordning, da de kun vil have mulighed for at vælge de videregående uddannelser, som udbydes på engelsk. Böss nævner desuden, at det vil kræve et højt engelsk niveau for at blive optaget på en uddannelse i USA eller Canada. Det niveau er først realiserbart for grønlandere om flere generationer, da det både forudsætter en implementering af sproget og velkvalificerede engelsklærere, hvilket i vores informanternes øjne er en mangelvare. Desuden er de sproglige kompetencer i Grønland varierende, og de enkeltsprogede i Grønland vil have langt sværere end de dobbeltsprogede ved at tilegne sig det engelske sprog. Det skyldes, at dansk og engelsk begge tilhører den germanske sprogstamme og dermed lægger sig op ad hinanden i deres opbygning, hvorimod grønlandsk stammer fra inuit-aleut-sprogstammen. Ligeledes er de dobbeltsprogede grønlandere vant til den vestlige verdens skriftlige tradition, hvorfor de vil have nemmere ved at inkorporere det

engelske sprog i deres kultur. Gad fremlægger ligeledes, at indførelsen af engelsk som første fremmedsprog i første instans vil være mere gavnligt for de dansktalende:

“(...) the short-term effect might be to give Danish speakers (whether they also speak Greenlandic or not) an advantage over the rest of the population; being the comparatively most educated, they are more likely to also speak English. Implemented consistently if gradually, however, it should also contribute to making the linguistic market in Greenland more manoeuvrable for monolingual Greenlandic speakers: it could be easier for the individual Greenlander to engage in — and for the Home Rule politicians to prioritize — foreign language education in an educational system focusing on global English instead of colonial Danish”

(Gad, 2009: 151).

Gad påpeger i denne forbindelse, at de enkeltsprogede grønlandere på sigt også vil profitere af denne ændring, men i vores optik opstår her en problematik, idet de enkeltsprogede grønlandere kan risikere at blive tabt endnu mere i et allerede polariseret samfund. Det er derfor et essentielt aspekt at tage højde for, når det engelske sprogs placering i Grønland debatteres.

Gad fremlægger i sin artikel, at det engelske sprog vil give grønlænderne flere muligheder internationalt i forhold til at kunne samarbejde med andre lande end Danmark. Gad beskriver, at distanceringen fra det danske sprog vil medføre, at grønlænderne får sværere ved at identificere sig med den tidligere kolonimagt, og dermed bliver deres identifikationsmuligheder åbne for forhandling: ”(...) shifting from Danish to English as the second language in Greenland might contribute to moving much of the identificatory weight away from the strained colonial relation (...)” (Gad, 2009: 151). Gad mener desuden, at elementer af modernitet er nemmere at inkorporere i det grønlandske samfund og den grønlandske identitet, hvis landet ikke er knyttet til danskheden. Det danske sprog og den danske kulturs indflydelse i Grønland er med til at fastholde grønlænderne i et post-kolonielt samfund, hvor det engelske sprog kan være en essentiel faktor i en afkolonisering på vej mod et moderne, globalt samfund (Gad, 2009: 150).

Vores informanter giver enstemmigt udtryk for, at på trods af forskellene mellem den danske og grønlandske kultur, er de også tæt forbundne, hvilket Michaela beskriver på følgende måde:

“Michaela: Men meget af det grønlandske kultur, det er den danske kultur, der er kommet ind, og så er det blevet grønlandsk kultur agtigt.

Julie: Hvad kunne det for eksempel være?

Michaela: Der tænker jeg for eksempel med påske og jul og alt det der, sådan noget fejrede man jo ikke før danskerne kom ind til Grønland, da kristendommen kom ind til Grønland. Sådan nogle traditioner havde vi jo ikke. Men nu er det jo sådan, altså det er jo langt før min og mine forældres tid, så selvfølgelig lever vi i den danske kultur (...)

(Michaela: 4).

Michaela fortæller også, at sammensmeltningen af dansk og grønlandsk kultur er sket mange år tilbage, og at det danske gennem generationer har været afgørende for en grønlandsk identitet. Selvfølgelig er der eksempler på grønlændere, som konsekvent fravælger den danske kultur og det danske sprog, men overordnet indeholder den grønlandske kultur grundet koloniseringen mange ‘danske’ elementer.

På samme måde som grønlænderes forhold til og muligheder inden for sprog kan debatteres, er det ligeledes vigtigt at belyse grønlænderes forhold til tilflyttere på baggrund af forskelle i sprogkunderskaber. Som vi er kommet frem til i analysen, er grønlænderes forhold til danske tilflyttere og dansksprogede grønlændere problematisk, fordi dansk i mange tilfælde rangeres højere end grønlandsk. Flere af vores informanter italesætter, at diskriminationen af danskere og dansktalende personer blandt andet bunder i, at de overtager stillingerne på arbejdsmarkedet. Dette leder os til en diskussion om, hvorvidt inkorporeringen af det engelske sprog vil være salt eller salve til det allerede betændte forhold mellem grønlændere og tilflyttere? Med engelsk i stedet for dansk kan vi forestille os, at de grønlændere, der tillærer sig engelsk hurtigere end andre, vil overtage de høje stillinger på arbejdsmarkedet. Den hierarkiske opdeling på baggrund af sprogkunderskaber vil formentlig i nogen grad bestå, men det vil være et internt hierarki blandt grønlændere, der ikke i samme grad er baseret på post-koloniale strukturer, hvilket eksempelvis efterspørges af vores informanter. Derudover åbner det engelske sprog op for, at engelsktalende tilflyttere, som udgør langt flere end blot den danske befolkning, får mulighed for at overtage de selvsamme stillinger, som de danske tilflyttere i dag sidder på. Konkurrencen om de eftertragtede stillinger kan blive endnu større, og det bliver muligvis sværere for grønlænderne selv at besidde stillingerne. Vil det allerede

eksisterende hierarkiske forhold blive kopieret, hvis engelsktalende tilflyttere indtager de danske tilflytteres position? Eller kan det engelske sprog overhovedet sammenlignes med det danske, der, som tidligere nævnt, er et levn fra kolonitiden og dermed besidder negative konnotationer, som det engelske sprog ikke har samme forudsætning for at vække hos det grønlandske folk?

På baggrund af vores informanternes udtalelser og følelsesmæssige reaktioner er det tydeligt, at der i forbindelse med det danske sprog hersker frustration og vrede hos dele af den grønlandske befolkning. Dialogen om det engelske sprogs fremtid i Grønland får derimod udelukkende vores informanter til at belyse de fordele, som det engelske sprog kan medføre for landets fremtid. Vores informanter italesætter ikke konsekvenserne ved indførelsen af et globalt sprog som engelsk i et så sprogligt skrøbeligt samfund som det grønlandske. Det danske sprog er blevet tvunget ned over hovedet på grønlænderne i form af koloniseringen, mens det engelske sprog er et tilvalg for grønlænderne. Vi forestiller os derfor, at de ikke vil opleve engelsksprogede tilflyttere på ledende poster, som en negativ, men derimod som en naturlig konsekvens af det frie valg. Det engelske sprog kan i høj grad være en vej mod den løsrivelse, som grønlænderne udtrykker et ønske om, og hvis der i denne proces midlertidigt er engelsktalende på de ledende poster i det grønlandske samfund, er dette et naturligt onde, som følger med. Da debatterne om det engelske sprog, som tidligere nævnt, fylder i det grønlandske samfund, må det dog være en konsekvens, som grønlændere er opmærksomme på, og som vores informanter vælger at acceptere.

Som beskrevet åbner det engelske sprog op for en række muligheder inden for uddannelse og arbejde i det grønlandske samfund, men det engelske sprog kan også være med til at forstærke truslen mod en grønlandsk identitet og kultur. Som berørt i problemfeltet har UNESCO offentliggjort et digitalt atlas over truede sprog, som inkluderer vest-, øst- og nordgrønlandsk. Det er UNESCOs anskuelse, at sprog og kultur er så tæt forbundet, at hvis sproget forsvinder, vil kulturen også uddø (UNESCO, 2). Det grønlandske sprog er allerede truet af en moderniseringsproces, som er kommet i kraft af danskernes tilstedeværelse i Grønland. Det danske sprog har blandt andet påvirket det grønlandske, fordi det danske sprog løbende er blevet påvirket af globalisering og yderligere er mere simpelt opbygget. Flere informanter fortæller også, at store dele af den grønlandske befolkning blander dansk og

grønlandsk, når de taler sammen, hvilket yderligere er med til at udviske det grønlandske sprog. Michaela beskriver desuden, at indflydelsen af det danske sprog har påvirket anvendelsen af det grønlandske sprog:

“Altså der skal være sådan en ramme, synes jeg, sådan så det ikke forsvinder helt også med det grønlandske sprog, man er begyndt at ændre det og forkorte sprogene, fordi vi har jo meget lange sætninger, eller vi har en sætning men det er et ord i det grønlandske, så er man begyndt at forkorte det. Så når man snakker i hverdagene, så hvis i stedet for at sige på grønlandsk ”det var fedt”, så siger man bare ”nå, luksus”, ik, det er dansk, luksus, men så siger man bare luksus.”

(Michaela: 5-6).

Inviterer man det engelske sprog indenfor, kan det grønlandske sprog risikere at blive negligeret i højere grad. Det skyldes blandt andet, at det engelske sprog indeholder et moderne begrebsapparat, som er en mangel i det grønlandske sprog. Denne mangel har indtil nu resulteret i, at det grønlandske sprog har adopteret ord fra det danske, hvor det grønlandske ikke selv har været tilstrækkeligt. Blandt andet har det grønlandske sprog overtaget danske talord, og mange offentlige institutioners hjemmesider er på dansk, hvilket til dels er et kolonialt levn, men også en effektiviseringsstrategi.

På trods af det grønlandske sprogs begrænsninger er det unægteligt definerende for den grønlandske identitet. Eksempelvis udtaler Kirsten således om forholdet:

“Kirsten: Jeg føler mig grønlandsk.

Sofia: Og er det så på grund af de minder du har fra barndommen, eller? Prøv at beskriv, hvad det er der? (10 minutter)

Kirsten: Ja, men i det hele taget den opvækst man havde, også fordi at ens modersmål, det er jo grønlandsk, og det kan jeg ikke komme udenom og skal heller ikke. Det er jo primært det, der gør, at jeg føler, at jeg uanset hvad altid vil være grønlænder. Det er det, jeg har lært fra barnsben.”

(Kirsten: 6).

Kirsten føler altså, at det grønlandske sprog er essentielt for hendes identitet, og flere af vores informanter sammenkobler sproget med identitet, socialt liv og familie. Den mundtlige tradition i det grønlandske sprog er med til at fastholde fællesskabet og det sociale aspekt i

kommunikationen, og hvis den trues, vil det have konsekvenser for grønlænderes selvbillede. Den grønlandske identitet har allerede oplevet at være truet af en mere individualistisk kultur fra Danmark, hvilket kan blive forstærket, hvis engelsktalende tilflyttere fra hele verden kommer til Grønland.

Med UNESCOs offentliggørelse af det digitale atlas over truede sprog, følger en vurdering af, at kun 10 % af verdens sprog vil overleve de næste hundrede år. UNESCO sammenkæder sprog og kultur og understreger, at det er sammenhængende elementer, hvilket Bakker understøtter med sin teori om, at man mister noget af sin identitet, hvis man mister sit sprog (Videnskab). Ligeledes understreger han, at et sprog risikerer at uddø, når dets brugere ser det som en barriere i forhold til eksempelvis uddannelse, hvilket kan være en bekymring i forhold til det grønlandske sprog. Det leder os til en refleksion over, hvad der skal til for at bevare det grønlandske sprog, og om det overhovedet er en mulighed. Bakker udtaler, at et sprog skal anvendes aktivt og udveksles med andre sprog for at overleve (Videnskab). Her oplever det grønlandske sprog en særlig udfordring i og med, at en del af den grønlandske befolkning ikke taler grønlandsk, og at offentlige institutioner i særlig høj grad præges af det danske sprog. Skal man følge Bakkers tese, vil der i bevarelsen af det grønlandske sprog være et behov for en langt bredere anvendelse af det grønlandske sprog, hvilket stemmer overens med Siumuts målsætning om, at der i 2025 udelukkende skal tales grønlandsk i landets offentlige virksomhed (KNR). Det er vores overbevisning, at denne udbredelse af det grønlandske sprog vil være svær at gennemføre i og med, at fokuset på engelsk som vejen mod en løsrivelse fra Danmark fylder så meget i den grønlandske debat.

Spørgsmålet er altså om bevarelsen af det grønlandske sprog er en romantiseret tanke eller et opnåeligt ideal? Det er tydeligt, at det grønlandske sprog alene står over for en lang række udfordringer, hvilket også er tilfældet for grønlandsk kultur og identitet. Vil implementeringen af det engelske sprog medføre flere engelske/amerikanske traditioner i Grønland og dermed udfordre den grønlandske kultur yderligere? Agnes italesætter, hvorledes der allerede er indført flere engelske/amerikanske traditioner i det grønlandske samfund:

“(…) jeg er så træt er de her amerikanske ting, der også er kommet til Danmark. (...) Halloween-noget. Små ting, eller nogle ting, som man bare tager til sig uden at tænke på, nogle råber og vil være som

grønlændere, men alligevel har de ikke noget imod at ville tage nogle udefrakommende traditioner udefra uden at stille spørgsmålstejn ved det (...) De traditioner vi har, man har, hvor man også kommer ud i naturen om sommeren og om efteråret, sådan nogle ting vil jeg da hellere have at vi bibeholder, end at tage alt for mange kommercielle ting”

(Agnes: 36).

Agnes beskriver det som modstridende, at der er mange, der gerne vil fremstå som grønlandere, men som samtidig ukritisk inkorporerer traditioner fra andre kulturer, og dermed italesætter hun en allerede eksisterende frygt for en amerikanisering af den grønlandske kultur. Hendes pointe er således, at det kan blive svært at bibeholde de grønlandske traditioner, hvis det amerikanske får en større plads i landet. Det kan diskuteres om præmissen for inkorporering af det engelsk/amerikanske. Andet nødvendigvis vil afstedkomme en erstatning af den kultur, der i dag er medskabende til ideen om en grønlandsk identitet. Der kan argumenteres for, at en indlemmelse af det engelsk/amerikanske ikke nødvendigvis vil tilsidesætte det grønlandske. Søndergaard og Gad beskriver, hvordan identiteten skabes i ekskluderingen af Andetheden, og det kan derfor tænkes, at en stærk Anden vil skabe en stærkere grønlandisering og dermed fremme en grønlandsk identitet. Omvendt forestiller vi os, at Agnes' argument beror på den tyngde og dominans, som den amerikanske supermagt har på verdensplan, og det kan i forlængelse af det diskuteres, om den grønlandske kultur, der i dag forhandles og debatteres, kan holde stand mod en så dominerende kultur som den engelske/amerikanske. Frygten for det engelsk/amerikanske kan ydermere bero på en kolonialistisk erfaring, fordi man tidligere har oplevet, hvordan egen kultur er blevet tilsidesat af den Anden, og en inkorporering af en ny kultur og et nyt sprog virker altså modstridende den igangværende grønlandisering, hvor man forsøger at styrke en grønlandsk identitet.

Ud fra den koloniale erfaring anskues Danmarks position som moderne og Grønlands som umoderne, og det kan ligeledes have betydning for den frygt, der er for en amerikanisering i dag. USA er foregangsland for teknologisk udvikling og moderne livsstil. Det engelske/amerikanske indtager en position som moderne og kommer således til at stå i kontrast til det førkoloniale grønlandske, som man blandt andet søger at genetablere gennem grønlandiseringen.

Men spørgsmålet er, om en moderne livsstil behøver at være en reel modsætning til grønlandisering? Gad beskriver, som tidligere nævnt, forholdet mellem en moderne selvforståelse og grønlandisering som paradoksalt. Som det fremstår i vores analyse, anser flere af vores informanter dog ikke denne forening som problematisk, eksempelvis nævnes en moderne nyfortolkning af de traditionelle kamikker og den grønlandske nationaldragt. Vi forestiller os derfor, at indlemmelsen af det Andet ikke nødvendigvis behøver at skabe en svækket eller forstærket grønlandsk identitet, ligesom grønlandisering og moderne selvforståelse ikke behøver at stå som modsætninger. Michaela virker eksempelvis positivt stillet over for de amerikanske traditioner og udtrykker ikke frygt for, hvordan det vil have betydning for de grønlandske traditioner (Michaela: 4-5).

Det debatteres ligeledes, om mødet med den danske Andethed på samme vis går ind og svækker den grønlandske identitet, eller om det danske er en forankret del af identiteten og dermed ikke kan udelades. Grønlandiseringen er, som tidligere beskrevet, både funderet i et ønske om at ændre på de samfundsstrukturer, der undertrykker grønlændere og enkeltsprogede og samtidig en identitetskamp for at styrke en grønlandsk identitet. Vores analyse viser, at et ønske om at styrke en grønlandsk identitet i nogle tilfælde viser sig i en forhandling af, hvem der kan positionere sig som grønlændere, hvilket skaber en splittelse i befolkningen. Når nogle grønlændere ekskluderer danske værdier i deres forhandling af en grønlandsk identitet, ekskluderer de så samtidigt de grønlændere, der har danske familiemedlemmer, taler dansk eller eksempelvis fejrer danske traditioner og spiser dansk mad? De grønlændere, som tager afstand fra danske værdier i afkoloniseringens navn, tager de i virkeligheden også afstand fra deres "medgrønlændere" (Biinia: 2)? Spørgsmålet er, om det overhovedet er muligt at afkolonisere sit sind, hvis man har en dansk forælder og en grønlandsk forælder, eller ens modersmål er dansk? På den ene side kan man argumentere for, at man ved at tage afstand fra danske værdier også vil tage afstand fra en del af sig selv, da de danske værdier er en integreret del af identiteten. På den anden side kan der argumenteres for, at det er en nødvendighed for, at Grønland kan afkoloniseres til fulde, da afkoloniseringen kræver, at befolkningen står sammen i en fælles front og bryder op med de tråde, der fører tilbage til kolonimagten Danmark. Det er dog nemmere sagt end gjort, og idet danskere til stadighed sidder på de ledende poster, er bosiddende i landet og generelt kontrollerer mange økonomiske strukturer, vil det være et langt sejt træk fra grønlændernes

side at skulle slette alle danske spor. Fanon skriver, at afkolonisering handler om: “[the] replacing of a certain ”species” of men by another ”species” of men” (Fanon, 1968: 35). Følger vi Fanon, vil det altså ikke være muligt at afkolonisere sig, hvis man bibeholder en forenet dansk-grønlandsk kultur. Politisk teoretiker og befrielsesleder i Guinea-Bissau, Amilcar Cabral, mener, ligesom Fanon, at man i afkoloniseringen skal fokusere på det førkoloniale, men at det godt kan gøres uden at underkende det positive, der er kommet med den koloniserende magt:

“A people who free themselves from foreign domination will not free culturally unless, without underestimating the importance of positive contributions from the oppressor’s culture and other cultures, they return to the upwards paths of their own culture”

(Cabral, 1979: 143 i Rabaka, 2009: 195).

Med udgangspunkt i Cabrals perspektiv på afkolonisering, er det altså ikke nødvendigt at tage afstand fra alle danske værdier. Følger vi Cabral, bør det grønlandske samfund fokusere på at beholde de vellykkede værdier og strukturer, der er tilegnet gennem koloniseringen og samtidigt søge tilbage mod førkoloniale traditioner. Der kan hermed skabes en balance mellem det særegent grønlandske, tiltagene fra dansk side og det som kan tilegnes fra resten af verden, eksempelvis fra England eller USA.

I stedet for at tænke i binære forståelsesrammer; en moderne selvforståelse som modsætning til en grønlandisering og en amerikanisering som modsætning til en grønlandsk kultur, kan man, i forlængelse af Cabral, i stedet tænke i en forenet kultur. Således konstitueres samfundet med den grønlandske kultur i centrum, hvor andre kulturer er omgivende og tilbyder andre værdier, perspektiver og traditioner, som både kan ekskluderes og inkluderes. Dog er det vigtigt at huske Fanons pointe om den psykologiske vold, som koloniseringen har ført med sig, og som stadig fylder meget i det grønlandske samfund. I afkoloniseringen bør man ifølge Fanon gøre op med den koloniale, psykologiske vold, og det vil måske derfor ikke være muligt at opnå en fuldstændig afkolonisering, hvis man ikke vender ryggen til alt det, som den danske kolonisering har ført med sig.

Ifølge Fanon er omfangsrige og gennemgribende omvæltninger nødvendige før, at et koloniseret samfund kan afkolonisere sig. Han beskriver, hvordan afkoloniseringen kræver meget af de koloniserede, men at dette er et nødvendigt onde:

“The nationalist leaders have no other choice but to turn to their people and ask from them a gigantic effort. A regime of austerity is imposed on these starving men; a disproportionate amount of work is required from their atrophied muscles”

(Fanon, 1968: 97-98).

I første instans vil det være en gennemgribende omend umulig omvæltning at eliminere dansk sprog og kultur fra Grønland. På samme måde vil en udskiftning af dansk med engelsk som andetsprog have konsekvenser for blandt andet grønlandsk identitet samt uddannelse og arbejdsmarkedet i Grønland. Vores informanter er klar over, at afkoloniseringen, uanset i hvilken retning den går, vil have konsekvenser. Biinia siger:

“Men konsekvenserne kan jo være, at vi løsriver os fra Danmark. Jeg tror enten så på et eller andet tidspunkt, så gør vi det, når vi er klar, eller også så løsriver vi os og så ryger vi til bunds og så må vi bygge op der fra, og så er det jo sådan det er, så tager vi det til den tid”.

(Biinia: 11).

Hans Frederik virker til at være enig med Biinia, da han beskriver, at de forandringer, som landet står overfor, ikke er mulige uden, at der vil blive begået fejl (Hans Frederik: 13).

Biinia og Hans Frederik følger Fanons tankegang samtidig med, at de virker til at mene, at konsekvenserne af en afkoloniseringsproces er resultatet værd.

Men er afkoloniseringen en kamp, som kun grønlændere skal kæmpe? Fanon skriver, at afkolonisering skal være en mulighed i både den koloniserede og den koloniserendes bevidsthed før, at en afkolonisering er opnåelig. Hertil kan man spørge, om danskerne overhovedet er bevidste om deres rolle i den grønlandske afkolonisering? Det er ikke et spørgsmål, vi kan svare entydigt på. På baggrund af vores egne erfaringer ved vi, at vi i hvert fald ikke kendte til vores rolle i relationen, før vi læste os ind på feltet. Det blev understreget yderligere for os i mødet med den Anden, hvor vi ved en spejling i vores informanter er blevet bevidste om vores egen position. Vi tror derfor ikke, at flertallet af danskere er

bevidste om deres rolle i den grønlandske afkolonisering. Ydermere er danskeres fordomme om grønlandere, som tidligere beskrevet, med til at fastholde dem i kategorier, der ikke bekræfter det selvbillede, som grønlandere selv præsenterer. Der er altså en uoverensstemmelse i den indre/ydre-dialektik, som kan være med til at fastholde et magtforhold mellem danskere og grønlandere, og det magtforhold kan umuliggøre en fuldstændig afkolonisering. Danskere er altså nødt til at gøre op med deres offentlige modtagelse af grønlandere, da afkoloniseringsprocessen kræver, at både den koloniserede og den koloniserende afkoloniserer deres sind. Som Fanon siger det: “(...) the European peoples must first decide to wake up and shake themselves, use their brains, and stop playing the stupid game of Sleeping Beauty” (Fanon, 1968: 106).

Konklusion

Den koloniale relation har i høj grad stadig betydning for det grønlandske samfund og en grønlandsk identitet. Især ser vi en tendens til, at det danske sprog rangerer højere end det grønlandske, hvorfor den dobbeltsprogede position konstitueres som mere privilegeret end den enkelsprogede position. Det danske sprog, som er et levn fra kolonitiden, bliver symbol på en skævvridning i magtforholdet mellem danskere og grønlandere, enkelsprogede og dobbeltsprogede. Sproget har stor betydning for individets muligheder i livet, og det sproglige hierarki har derfor en direkte indvirkning på en grønlandsk identitet.

Enkelsprogede, grønlandsktalende grønlandere bliver nedprioriteret, og det bevirker en afmagtsfølelse og gensidig diskrimination, der skaber en splittelse i det grønlandske samfund. Der er ifølge vores informanter både en splittelse folk imellem, men i høj grad også en splittelse mellem resten af landet og hovedstaden, da mange mener, at Nuuk bliver opprioriteret, og at danskheden er særdeles fremtrædende her.

Vores informanter italesætter ydermere, at danskere har negative fordomme om grønlandere. Netop fordommene kan være årsag til, at flere af informanterne forhandler en grønlandsk identitet ved at knytte stolthed og generelt positive værdier hertil. På den måde prøver de med forhandling at skabe overensstemmelse i den indre-ydre-dialektik. Udover at konstituere en

grønlandsk identitet ved en dansk Andethed, er der en opmærksomhed på at fremme grønlandsk kultur og sprog. Det læser vi som et tegn på grønlandisering. Informanterne fremhæver eksempelvis naturen, grønlandske symboler i hjemmet, grønlandsk mad og en kamp for det grønlandske sprog. Det øgede fokus på den grønlandske kultur og det grønlandske sprog kan tyde på, at befolkningen er blevet mere bevidste om den psykologiske, koloniale vold og den strukturelle afhængighed. Målet med grønlandiseringen synes således at være en mere fyldestgørende afkolonisering af samfundet såvel som sindet. Det koloniserede sind kommer eksempelvis til udtryk i storylines som den exceptionalistiske forestilling om Danmark som human kolonimagt og mor-barn/teenager-metaforen.

En del af sprogdebatten er, hvorvidt engelsk skal implementeres som andetsprog frem for dansk. Ulrik Pram Gad er fortalende for implementeringen, da han mener, at engelsk er et skridt på vej mod afkolonisering og modernitet, idet Grønland i højere grad vil blive åbnet for resten af verden. Dog mener vi, at engelsk som andetsprog vil medføre, at enkeltsprogede grønlændere bliver tabt, da den allerede eksisterende magtstruktur vil blive kopieret. Det engelske sprog kan således både anses som en måde at afkolonisere og som en trussel mod en grønlandsk identitet. Grønlandisering kan virke modstridende en implementering af et nyt sprog og en ny kultur, men kan også ved netop det nyes Andethed være forstærkende for en grønlandsk identitet. Ydermere kan der sættes spørgsmålstegn ved, om det grønlandske sprog bør bevares eller forkastes.

Vi har en formodning om, at mange danskere ikke er bevidste om de stadige koloniale strukturer, og ligeledes ikke har meget viden om det grønlandske samfund. Hvis selvstændigheden er målet, kan den kun opnås, hvis der gøres op med de etablerede fordomme, storylines og kategoriseringer. For at Grønland kan opnå en fuldstændig afkolonisering, må både danskere og grønlændere afkolonisere deres henholdsvis koloniserende og koloniserede sind, for at magtforholdet kan opløses, og Grønland kan løsrive sig.

Litteraturliste

Bøger

- ❖ **Andersen, Marianne Krogh (2008):** *Grønland – Mægtig og afmægtig*. Gyldendalske Boghandel, s. 22-26. Nordisk Forlag A/S.
- ❖ **Augustesen, Rasmus; Hansen, Krister (2011):** *Det Moderne Grønland - Fra Koloni Til Selvstyre*, s. 9-18. Frydenlund.
- ❖ **Fanon, Frantz (1968):** *Concerning Violence* i: *The Wretched of the Earth*, Constance Farrington tr., Grove Press.
- ❖ **Galal, Lise Paulsen (2015):** *Interculturality in Ethnographic Practice: Noisy Silences* i: Risager, Karen; Fred Dervin (red.): *Researching Identity and Interculturality*, s. 151-168. Routledge.
- ❖ **Hall, Stuart (1996):** *When was the Post-Colonial: Thinking at the Limit'* i: Chambers, Iain; Curti, Lidia (red.): *The Postcolonial Question: Common Skies, Divided Horizons*, s. 242-26. Routledge.
- ❖ **Hastrup, Kirsten (2010):** *Feltarbejde* i: Brinkmann, Svend; Tanggaard, Lene (red.): *Kvalitative metoder. En grundbog*, s. 55-80. Hans Reitzels Forlag.
- ❖ **Heede, Dag (2003):** *Det tomme menneske – Introduktion til Michel Foucault*, s. 29-45. Museum Tusulanum.
- ❖ **Jenkins, Richard (2006):** *Social Identitet*, s. 93-120. Academica.
- ❖ **Petterson, Christina (2012):** *Colonialism, Racism And Exceptionalism* i: Jensen, Lars; Loftsdóttir, Kristín (red.): *Whiteness and Postcolonialism in the Nordic Region*, s. 30. Ashgate Publishing Ltd.
- ❖ **Kvale, Steinar; Brinkmann, Svend (2015):** *Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. Hans Reitzels Forlag, 3. udgave.
- ❖ **Olsen, Tupaarnaq Rosing (2005):** *I Skyggen af Kajakkerne*, s. 19-61. Atuagkat.

- ❖ **Rabaka, Reiland (2009):** *Frantz Fanon: Revolutionizing the Wretched of the Earth, Radicalizing the Discourse on Decolonization i: Africana Critical Theory*, s. 185-210. Lexington Books.

Artikler

- ❖ **DR, 1**

Sæhl, Marie (2018): *Sproget splitter Grønland: Nina kan kun tale dansk - Sebastian vil kun tale grønlandsk*. Sidst besøgt d. 23. maj 2018.

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/valgigroenland/sproget-splitter-groenland-nina-kan-kun-tale-dansk-sebastian-vil-kun>

- ❖ **DR, 2**

Sæhl, Marie og Kirk, Thøger (2018): *Grønlændere bliver tatoveret i ansigtet: Vi tager vores identitet tilbage*. Sidst besøgt d. 23. maj 2018.

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/valgigroenland/video-groenlaendere-bliver-tatoveret-i-ansigtet-vi-tager-vores#!/00:37>

- ❖ **DR, 3**

Birk, Trine og Nørgaard, Jais (2017): *Grønlandsk musiker blev kaldt eskimoperker: Nu svarer han igen med rapsang*. Sidst besøgt d. 23. maj 2018.

<https://www.dr.dk/nyheder/kultur/musik/groenlandsk-musiker-blev-kaldt-eskimoperker-nu-svarer-han-igen-med-rapsang>

- ❖ **Information, 1**

Whyte, Tim (2009): *Nuuk skal lære at tale grønlandsk*. Sidst besøgt d. 4. april 2018.

<https://www.information.dk/udland/2009/11/nuuk-laere-tale-groenlandsk>

- ❖ **Information, 2**

Hussain, Naimah (2013): *Kolonitidens sprogspøgelser får nyt liv i Grønland*.

Information. Sidst besøgt d. 29. marts 2018.

<https://www.aakb.dk/ting/object/infomedia/35486801>

- ❖ **KNR**

Elkjær, Kenneth og Lyberth, Jaaku (2018): *Siumut: Grønlandsk skal være eneste sprog i offentlige virksomheder*. Sidst besøgt d. 23. maj 2018.

<https://knr.gl/da/nyheder/gr%C3%B8nlandsk-skal-v%C3%A6re-eneste-sprog-i-offentlige-virksomheder>.

❖ **TV2**

Bach Jørgensen, Lars (2018): *Grønland vil erstatte dansk med engelsk i skolen*.

Sidst besøgt d. 23. marts 2018.

<http://nyheder.tv2.dk/udland/2018-05-06-groenland-vil-erstatte-dansk-med-engelsk-i-skolen>

❖ **Weekendavisen**

Knudsen, Anne (2010): *De små folks verden*. Sidst besøgt d. 29. marts 2018.

<https://www.aakb.dk/ting/object/infomedia/34229635>

❖ **Webcache**

Nathanielsen, Naaja Hjelholt (2013): *Et utæt hus*. Sidst besøgt d. 4. marts 2018.

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Ud4LwXr9fp4J:sermitsiaq.aag/sites/default/files/field_attachment//pm_-_sprog.doc+&cd=3&hl=da&ct=clnk&gl=dk

Tidskrifter

- ❖ **Binderkrantz, Anne (2008):** *På danske hænder? Samspillet mellem grønlandere og danskere i den grønlandske forvaltning*. Journal Politica - Tidsskrift for politisk videnskab vol. 40, issue 2.
- ❖ **Flick, Uwe; von Kardorff, Ernst; Steinke, Ines (2004):** *What is Qualitative Research? An Introduction to the Field* i: *A Companion to Qualitative Research*, s. 3-11. Sage.
- ❖ **Triandis, Harry C. (2001):** *Individualism-Collectivism and Personality*. University of Illinois, Champaign-Urbana.
- ❖ **Pram Gad, Ulrik (2004):** *Grønlandsk identitet: Sprog, demokrati, velfærd og selvstændighed*, s. 271-288. Politica, vol. 36.
- ❖ **Pram Gad, Ulrik (2009):** *Post-colonial identity in Greenland? When the empire dichotomizes back — bring politics back in* i: *Journal of Language and Politics*. John Benjamins Publishing Company, vol. 8:1.

- ❖ **Rud, Søren (2014):** *Governance and Tradition in Nineteenth-century Greenland*, s. 551-571. *Interventions*, vol. 16:4.
- ❖ **Søndergaard, D. M. (2002):** *Poststructuralist approaches to empirical analysis*, s. 187-204. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 15(2).
- ❖ **Walsh, David; Seale, Clive (2017):** *Doing Ethnography* i: Seale, Clive (red.): *Researching Society and Culture*. Sage Publications.
- ❖ **Wolfinger, Nicholas (2002):** *On writing field notes: Collection strategies and background expectancies*, s. 85-95. *Qualitative Research*, vol. 2.

Hjemmesider

- ❖ **Dagens Grønland**

Sidst besøgt d. 2. april 2018.

<http://www.dagensgronland.dk/befolkning/identitet>

- ❖ **Danmarksomkolonimagt**

Sidst besøgt d. 3. maj 2018.

<https://danmarksomkolonimagt.weebly.com/groslashnland.html>. Sidst besøgt d. 25/4-18.

- ❖ **Europas Lande**

Sidst besøgt d. 23. marts 2018.

<https://europas-lande.dk/dan/Lande/Gr%C3%B8nland/Befolkning/Sprog/Sv%C3%A6r/>

- ❖ **Naalakkersuisut**

Sidst besøgt d. 26. marts 2018.

<http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Uddannelse/DK/Efterskole/Rapport%20Grnlanske%20unge%20p%20efterskole%20i%20Danmark.pdf>

- ❖ **Uddannelses- og forskningsministeriet**

Sidst besøgt d. 21. marts 2018.

<http://sunngu.gl/~media/Sunngu/USF%20blanketter/aftale%20vedr%20srordningen%20aug%2020141.pdf?la=da>

❖ **UNESCO, 1**

Sidst besøgt d. 23. marts 2018.

<http://www.unesco.org/languages-atlas/en/atlasmap.html>.

❖ **UNESCO, 2**

Sidst besøgt d. 23. marts 2018.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=10&v=Q-XozG0RSCo

❖ **Videnskab**

Sidst besøgt d. 23. marts 2018.

<https://videnskab.dk/kultur-samfund/nyt-atlas-over-truede-sprog>

❖ **Youtube**

Sidst besøgt d. 23. marts 2018.

<https://www.youtube.com/watch?v=5oaw4ksgBeM>